

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**KAOS KAVRAMI ÜZERİNDEN MİMARİYİ OKUMAK:
BİR YÖNTEM ÖNERİSİ**

DOKTORA TEZİ

Yüksek İçmimar Pınar KÜÇÜK

NİSAN 2018
TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**KAOS KAVRAMI ÜZERİNDEN MİMARİYİ OKUMAK:
BİR YÖNTEM ÖNERİSİ**

Pınar KÜÇÜK

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"DOKTOR (MİMARLIK)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 16.03.2018
Tezin Savunma Tarihi : 27.04.2018**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Filiz TAVŞAN

Trabzon 2018

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Mimarlık Anabilim Dalında
Pınar KÜÇÜK Tarafından Hazırlanan**

KAOS KAVRAMI ÜZERİNDEN MİMARİYİ OKUMAK: BİR YÖNTEM ÖNERİSİ

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 10 / 04 / 2018 gün ve 1748 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
DOKTORA TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Ayhan USTA

Üye : Prof. Dr. Özgür EDİZ

Üye : Doç. Dr. Filiz TAVŞAN

Üye : Doç. Dr. Erkan AYDINTAN

Üye : Dr. Öğr. Üye. Aysun AYDIN ÖKSÜZ

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Herkes için hayatın kırılma noktaları vardır. Alınan kararlar, değiştirilen yollar, geri dönüşler, keskin virajlar, cevabını bulmakta zorlandığımız ve cevabı bulduğumuzda da hayatımıza yön veren sorular... Aslında hepsi birer seçim... Tek bir cevapla ya da kararlarla başlayıp tüm hayatımıza şekil veren bir an... Benim de bu tezle olan serüvenim böyle başladı. Okuduğum kitabın bir satırından etkilenerек aldığı anlık karar ve ulaşılan sonuç... Tek bir cümle ile anlattığım ancak uzun bir süreç sonucunda ortaya çıkan bu çalışma, bilinmezliği keşfetmeyi heyecanlı kılan, birçok geri dönüşleri yaşatan, sevindiren, düşündürten ve en çok geliştiren etkisi ile bana birçok katkı sağladı. Lisans eğitimimin başlangıcından bugüne kadar devam eden birlikteliğimizde bilgilerinden hep faydalandığım, beni destekleyen, yanımda olan ve hep moral veren sevgili danışmanım Doç. Dr. Filiz TAVŞAN'a çok teşekkür ederim.

Değerli vaktini bana ayıran; kıymetli bilgileri ve desteği ile girdiğim çıkmaz sokaklarımdan, ışığı bulup yola devam etmemi sağlayan Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yorumları için tez izleme komitesi üyeleri, Doç. Dr. Erkan AYDINTAN ve Dr. Öğr. Üye. Aysun AYDIN ÖKSÜZ'e; tezin sonlanmasına katkı sağlayan Prof. Dr. Ayhan USTA ve Prof. Dr. Özgür EDİZ'e teşekkür ederim.

Yıkıldığım anda beni ayağa kaldıran, desteklerini hep hissettiğim ve iyi ki onların bir parçasıyım dediğim aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Pınar KÜÇÜK
Trabzon, 2018

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “Kaos Kavramı Üzerinden Mimariyi Okumak: Bir Yöntem Önerisi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Filiz TAVŞAN’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, analizleri ilgili laboratuarlarda yaptığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 27/04/2018

Pınar KÜÇÜK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Problemin Tanımı ve Önemi.....	3
1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar	6
1.4. Çalışmanın Kapsamı	8
1.5. Çalışmanın Yöntemi	12
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR	14
2.1. Durum Çalışması.....	14
2.2. Tez Kapsamında Gerçekleştirilen Durum Çalışması	16
2.2.1. Aşama 1: Araştırma Sorularını Belirleme ve Tanımlama.....	16
2.2.2. Aşama 2: Analiz Tekniklerini Belirleme, Durumların Seçimi ve Verileri Toplama	17
2.2.2.1. İçerik Analizi.....	18
2.2.2.2. Betimleyici Durum Çalışması	33
2.2.3. Aşama 3: Verileri Değerlendirme ve Analiz Etme	115
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	116
3.1. Bulgular.....	116
3.1.1. Bulguların Değerlendirilmesi.....	137
3.2. Tartışma	139
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	152
5. KAYNAKLAR	158
6. EKLER.....	180
ÖZGEÇMİŞ	

Doktora Tezi

ÖZET

KAOS KAVRAMI ÜZERİNDEN MİMARİYİ OKUMAK:
BİR YÖNTEM ÖNERİSİ

Pınar KÜÇÜK

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Filiz TAVŞAN
2018, 180 Sayfa, 9 Sayfa Ek

İnsan, düşünen ve sorgulayan bir varlık olarak daima yeni arayışların peşine düşmüştür. Yeni arayışlar ve sorgulamalar beraberinde çelişkileri; çelişkiler beraberinde gelişmeyi ve değişmeyi getirmiştir. Sürekli değişim içinde olan insan, mimariyi de bu değişim süreciyle birlikte farklı şekillerde tanımlama gayreti içinde olmuştur. Bu çerçeveden bakıldığında mimarlık içinde yaşanan dinamik ve üretken süreç, kaosun mimarlık ile birlikte nasıl ifade edilebileceğine dair yeni olguların oluşmasına yol açmıştır. Bu amaçla çalışma, kaos kavramı üzerinden mimariyi okumak ve kaos-yapı ilişkisini ifade etmek amacıyla oluşturulmuştur.

Kaosun yapı ve yapıyı oluşturan mekan anlayışına yeni bir bakış açısı sağlayacağı düşüncesi ile ele alınan çalışmada, Genel Bilgiler, Yapılan Çalışmalar, Bulgular ve Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Genel Bilgiler bölümünde, kaosun genel bir tanımlaması yapılmış; çalışmanın amacı, varsayımları, kapsamı ve yöntemi açıklanmıştır. Yapılan Çalışmalar bölümünde, tezin temel amacına uygun olduğu düşünülen bir durum çalışması yapılmış ve dört aşamadan meydana gelen bir çalışma sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemde ana kavram olan kaos üzerinden bir içerik analizi uygulanmıştır. Analizden elde edilen veriler doğrultusunda kavramsal kaos diyagramı adı altında bir araç oluşturularak belirlenen mimari örnekler yardımıyla betimsel bir durum çalışması yapılmıştır. Bulgular ve Tartışma bölümünde ise her bir yapı için ilişkiler şeması oluşturularak kaos-yapı ilişkisi irdelenmiştir. Sonuçlar ve Öneriler bölümünde ise, üretilen soyut araç yardımıyla kaos kavramının mimaride okunabilen bir kavram olduğu ve kaos-yapı ilişkisi bağlamında algıyı sürekli değiştiren ve dinamik tutan bir sürecin tanımlanabileceği ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca kaos-yapı ilişkisi bağlamında gelecek çalışmalar için de önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kaos, Kavram, Kaos-Yapı İlişkisi, Kaos-Mekan İlişkisi, Durum Çalışması.

PhD. Thesis

SUMMARY

READING THE ARCHITECTURE THROUGH THE CONCEPT OF CHAOS:
A METHOD SUGGESTION

Pınar KÜÇÜK

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architecture Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Filiz TAVŞAN
2018, 180 Pages, 9 Pages Appendix

Human being has always pursued new quests as a thinking and questioning being. New quests and inquiries have brought along contradictions, the contradictions have led to the developments and changes. The human being, who is in a constant state of flux, has been trying to define the architecture in different ways together with this state of flux. From this perspective, the dynamic and productive process in the architecture has led to the creation of new phenomena about how chaos can be expressed with the architecture. For this purpose, the study has been conducted to read the architecture through the concept of chaos and to express the chaos-structure relation.

The study, conducted with the thought that the chaos will provide a new point of view to the understanding of the space that makes up the structure and the building, consists of four parts; General Information, Researches Conducted, Findings and Discussion, Conclusions and Suggestions. In the part of General Information, a general description of chaos has been made, and the purpose, the assumptions, the scope and the method of the study have been explained. In the part of Researches Conducted, a case study has been conducted to be appropriate for the main purpose of the thesis and a study system has been established, which is composed of four stages. In this system, a content analysis has been applied on the main concept of chaos. In line with the data obtained from the analysis, a tool under the name of conceptual chaos diagram has been created and a descriptive case study has been carried out with the aid of determined architectural examples. In the part of Findings and Discussion, a relation scheme has been created for each structure and the chaos-structure relation has been examined. In the part of Conclusions and Suggestions, it has been tried to express that the concept of chaos is a concept that can be read in the architecture with the help of the abstract tool produced and that a process that continuously changes the perception and keeps it dynamic can be defined in the context of chaos-structure relation. In addition, suggestions have been made for future studies in the context of chaos-structure relation.

Key Words: Chaos, Concept, Chaos-Structure Relation, Chaos-Space Relation, Case Study.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Amaç ve alt amaçlar ilişkisi.....	7
Şekil 2. Kavramsal kaos diyagramı	32
Şekil 3. İlişkiler şeması 1	117
Şekil 4. İlişkiler şeması 2	118
Şekil 5. İlişkiler şeması 3	119
Şekil 6. İlişkiler şeması 4	120
Şekil 7. İlişkiler şeması 5	121
Şekil 8. İlişkiler şeması 6	122
Şekil 9. İlişkiler şeması 7	123
Şekil 10. İlişkiler şeması 8	124
Şekil 11. İlişkiler şeması 10	125
Şekil 12. İlişkiler şeması 11	126
Şekil 13. İlişkiler şeması 12	127
Şekil 14. İlişkiler şeması 12	128
Şekil 15. İlişkiler şeması 13	129
Şekil 16. İlişkiler şeması 14	130
Şekil 17. İlişkiler şeması 15	131
Şekil 18. İlişkiler şeması 16	132
Şekil 19. İlişkiler şeması 17	133
Şekil 20. İlişkiler şeması 18	134
Şekil 21. İlişkiler şeması 19	135
Şekil 22. İlişkiler şeması 20	136
Şekil 23. Walt Disney Concert Hall ve Biomuseo.....	140
Şekil 24. Michael Lee-Chin Crystal, Frederick C. Hamilton Building ve Polin Museum	141
Şekil 25. Dongdaemun Design Plaza ve Harbin Opera House	142
Şekil 26. Eye Film Museum ve Tianjin Binhai Public	142
Şekil 27. Busan Cinema Center, Eye Film Meseum ve Polin Museum	143
Şekil 28. Porche Museum	143
Şekil 29. Frederick C. Hamilton Building	144
Şekil 30. Michael Lee-Chin Crystal.....	145

Şekil 31.	Haydar Aliyev Cultural Center, Harbin Opera House ve Guangzhou Opera House	145
Şekil 32.	Heydar Aliyev Cultural Center, Leixoes Cruise Terminal ve MAAT.....	146
Şekil 33.	Polin Museum.....	147
Şekil 34.	Tianjin Binhai Public Library	148
Şekil 35.	Muse des Confluence ve Busan Cinema Center.....	148
Şekil 36.	Biomescuo ve Harbin Opera House	149
Şekil 37.	Arnhem Central Transfer Terminal	149
Şekil 38.	MOCAPE, Musee des Confluence ve Dalian International Center.....	150

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1.	Çalışma kapsamında değerlendirilen yapıların seçim kriterleri	9
Tablo 2.	Çalışma kapsamında seçilen yapıların seçim kriterleri üzerinden değerlendirilmesi	10
Tablo 3.	Çalışmanın yöntemi	12
Tablo 4.	Çalışma kapsamında içerik analizinin uygulanması	20
Tablo 5.	Farklı disiplinlere ait kaosu açıklayan tanımlar tablosu	22
Tablo 6.	Kavram kategorileri ve anlam kümeleri tablosu	30
Tablo 7.	Betimleyici durum çalışması 1	35
Tablo 8.	Betimleyici durum çalışması 2	38
Tablo 9.	Betimleyici durum çalışması 3	42
Tablo 10.	Betimleyici durum çalışması 4	45
Tablo 11.	Betimleyici durum çalışması 5	48
Tablo 12.	Betimleyici durum çalışması 6	52
Tablo 13.	Betimleyici durum çalışması 7	56
Tablo 14.	Betimleyici durum çalışması 8	60
Tablo 15.	Betimleyici durum çalışması 9	64
Tablo 16.	Betimleyici durum çalışması 10	68
Tablo 17.	Betimleyici durum çalışması 11	73
Tablo 18.	Betimleyici durum çalışması 12	78
Tablo 19.	Betimleyici durum çalışması 13	83
Tablo 20.	Betimleyici durum çalışması 14	88
Tablo 21.	Betimleyici durum çalışması 15	92
Tablo 22.	Betimleyici durum çalışması 16	96
Tablo 23.	Betimleyici durum çalışması 17	100
Tablo 24.	Betimleyici durum çalışması 18	104
Tablo 25.	Betimleyici durum çalışması 19	108
Tablo 26.	Betimleyici durum çalışması 20	112

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Her şey **boşlukla** başlar.

Bir **düzensizlik** hali belirir.

Ardından gerçekleşebilmek için **belirsizleşir**.

Doğrusal olmayan bir yolda doğru olanı arar.

Kompleks bir yapının içinde kendini kaybeder.

Bu kaybediş aslında **dinamik** bir var oluşun ilk adımıdır.

Süreç başlar, **hareket** tanımlar.

Deneyim **tekrar**layarak çoğalır.

Düzensizliğin düzeninden bir **yeni** doğar.

Her doğan yeni, **duyarlıdır** ve **güzellik**le sonuçlanabilir.

Pınar KÜÇÜK

Fiziksel olarak tamamen karmaşık bir yapıya sahip olan insanın, ruhsal olarak da karmaşık bir yoğunluğa sahip olduğu kabul edilebilir. Bu tekdüzelikten uzak kompleks yapı, kendi içinde sürekli çelişkiler üretir ve kendini sürekli bir arayış içerisinde bulur. Çünkü insan, yaşadığı çağ bağlamında engellenemez bir değişim sürecine maruz kalmakta; yeni ve farklı olanı arama eğilimi içine girmektedir.

Yenilikleri arama süreci bir bakıma eskiye karşı çıkışın bir ifadesi olarak yorumlanabilir. Eski olana karşı çıkış, aslında alışılmış olanın dışına çıkma çabasıdır ve bu çaba kaosu habercidir. Bu bağlamda kaos, yeni bir düzen halidir ve yeni olanı arama sürecidir. Boşluk, hiçlik ya da düzensizlik olarak algılanan kaos, aslında sonsuz bir hızla sürekli değişen, dönüşen, doğan ve kaybolan bir üretim çabasıdır (Ballantyne, 2012). Aynı anda ortadan kalkmak üzere ortaya çıkan, olabilecek bütün parçacıkları içeren ve olabilecek bütün formları çeken, belirlenemez bir boşluktur. Tüm oluşların sebebi olan sonsuz bir doğuş ve eriyiş hızıdır (Deleuze ve Guattari, 1992).

Yaşamın başlangıcından günümüze kadar varlık gösteren ve yok oluş zamanına kadar da varlık gösterecek olan kaos, başlangıçların tetikleyicisidir. Hayatı şekillendirme, anlamlandırma ve çözüm üretme becerisi, deneyimlerin bir sonucudur ve her deneyim bir

kaosla başlar. Gerçekleşmek üzere başlayan bu serüven, ilk olarak kaosun ürettiği düşünceler silsilesi ile varlık gösterir; ardından hayale dönüşür, gerçekleşmeye can atar; gerçekleşir ve sıradanlaşır. Her sıradanlık bir sonraki kaosun başlangıcıdır. Sonlanmak üzere tekrar başlayan bu başlangıçlar, hayat içerisinde birçok faktörün dinamik kalmasına, her oluşumun yeniden ve yeniden değişerek çoğalmasına, sürekli üretmeye ve sıradanlaşınca kadar da anlamlandırmaya temel oluşturur (Briggs ve Peat, 1999).

Mimarlık ölçeğinde durum değerlendirildiğinde ise, mimari anlayışın değişime uğradığı her zaman diliminde bir kaos süreci yaşanmıştır. Aydınlanma Hareketi ile daha da desteklenen bu süreç, mimari ortamda daha fazla sorgulamaya, yorumlamaya ve ifade etmeye teşvik edici olmuştur. Bu dinamik süreç mimari anlamdaki her hareketin bir parçası olarak çoğulculuğun artmasını, beraberinde sürekli üretime ve değişime açık yeni hareketlerin başlamasını sağlamıştır (Kortan, 1985).

Aydınlanma Hareki ile birlikte ifade edilen Modernite'nin insan üzerindeki yadsınamaz etkisi ve bu etkinin birçok alanda başlattığı değişim süreci, kaosun hep var olan ancak çok fazla ifade edilemeyen varlığını açığa çıkarmıştır. Bilimsel anlamda da önem kazanmaya başlayan kaosun bu düşünsel ve fiziksel etkisi, mimarlık disiplini içerisinde de bir değişim süreci başlatmıştır. Modern Mimarlık ile başlayan bu değişim süreci teknoloji ve küreselleşme gibi unsurların etkisinde kat kat yenilenerek günümüze kadar süregelmiştir ve daha da hızlanarak gelecekte de devam edecektir. Özellikle 1960'lı yıllardan sonra bilgisayar teknolojisindeki çığır açan yenilikler, mimari tasarımda bambaşka ufukların açılmasına olanak sağlamıştır. Bu sayede bağımsız, sınırları aşan, yeniden ve yeniden tasarlamaya ve üretmeye açık yeni mimari örneklerin üretilmesi fırsatı doğmuştur. Tasarım ve üretim açısından sürekli yenilenmeye ve özgürlüğe açılan bu kapı, tasarımı deneyim süreci açısından da bambaşka boyutlara taşımıştır (Choo, 2004; Çağdaş ve Çavuşoğlu, 2015).

Bu çerçeveden bakıldığında mimarlık içinde yaşanan bu dinamik ve üretken süreç, kaosun mimarlık ile birlikte nasıl ifade edilebileceği olgusunu düşündürmüştür. Kaosun kavramsal niteliklerinin, düşünsel olarak mimari bir yapıyı anlamlandırmada nasıl yardımcı olacağı ve nasıl değerlendirilebileceğine yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışma, mimariyi farklı bir bakış açısı ile okumak adına ele alınan bir durum araştırmasıdır.

1.2. Problemin Tanımı ve Önemi

Yaratılma halinin her anında varlık bulan kaos, ilk olarak mitolojik hikayelerde karşımıza çıkmaktadır. Hesiodos, Theogonia'sinde "Her şeyden önce var olan kaostu " diyerek, evrenin ilk oluşumunun kaosla birlikte başladığını ifade etmiştir. Orta Doğu mitlerinin bazılarında, her şeyin özünün kaos ve düzenden ibaret olduğu belirtilmiştir. Bir bütünlük gibi algılanan bu oluşum, bir arada olma durumundan bir ayrılma ve yarılmaya dönüşmüş, sonucunda bugün üzerinde yaşadığımız evrenin ilk halini meydana getirmiştir. Eski medeniyetlerde de kullanılmış olan kaos, Mısırlılar için "nun" olarak ifade edilip, yaratılıştan önceki hali ve aynı zamanda şekil ve yapı dünyasının da ortak olan ortamını temsil edilmektedir (Dürüşken, 2004; Çakmak, 2004; Gündüz,2004).

Kaos olgusu, mitolojiden sonra felsefe içinde merak edilen ve tartışılan bir konu haline gelmiştir. Deleuze, kaosun olumluluğunu kabul edip, kaosa rağmen kaosa açılarak, onun dinamik ve hareketli halinden esinlenip bir oluş hali üretebilmeyi söylemiştir (Deleuze, 1983; Arpacı, 2010).

Bu durum kaosun kendi belirlemiş olduğu hız ve yön doğrultusunda, farklı, yeni, alışılmamış bütünlüklerin oluşmasını sağlarken, zamanın akıp giden mesaisine ayak uydurarak kendini yeni bir sıradanlığa sokmaktadır. Bu sıradanlığın yeni bir kaos hareketinin habercisi olarak, dinamik bir döngü halinde yaşamın sonlandığı ana kadar da devam edeceği düşünülmektedir.

Uzun yıllar felsefe tartışmaları içerisinde yer alan kaos, klasik fizik kurallarının kesin kabullerinin sorgulanmaya başlandığı zamana kadar bilimde çok varlık bulamamaktadır. Ancak Aydınlanma Çağı ile birlikte gelen yeni ve farklı düşünce formları, bilinen ve değişmezmiş gibi görünen birçok tabuyu sorgular hale getirmiştir. Bu süreçle birlikte klasik fizik kurallarının da sorgulandığı bir dönem başlamıştır. Fizik ve fizikle ortak olarak çalışan diğer disiplinler içinde önemli bir konuma gelmeye başlayan kaos, artık bir teori olarak çalışmaların esin kaynağı olmuştur.

1881 yılında Joseph Fourier'in yapmış olduğu çalışma, bilimsel olarak kaos için atılan ilk adım olarak kabul edilebilir (Prigogine, 1998). Ancak o dönemde, Newtoncu yaklaşımın şüpheden uzak olan kesin kabulü, bu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçların çelişkili olarak ifade edilmesine sebep olmuş, çalışma geri planda bırakılmıştır. 1906 yılında Jacques Hadamard ve Pierre Duhem'in kaos ile ilgili tespit ettiği sonuçlar, kaosun bilimsel olarak bir zemine oturtulmasını sağlamış, Newtoncu yaklaşımlar artık sorgulanır

hale gelmiştir. 1912 yılında güneş sisteminin kararlı olup olmadığının ispatı ile ilgili yapılan bir yarışmada Henri Poincare yaptığı çalışmayla ödül alarak, sistemlerin başlangıç koşullarının kesin olarak bilinemeyeceğini saptamıştır. Bu sonuç ile birlikte kaos determinizmin içinde ifade edilebilecek bir karşılığı olduğu ortaya çıkmıştır. Kaosun klasik fiziğin tanımladığı determinizmden farklı olarak, kendi içinde belirlediği kurallar dizisine sahip, bu kuralların gerçekleşmesini sağlayan şartların da tam anlamıyla bilinemediği bir düzen içinde ilerleyen, yeni bir anlayış ortaya çıkmıştır (Prigogine, 1998; Turan, 2008). İlerleyen yıllarla birlikte, kaos konusunda yapılan çalışmalar ilgi görmeye başlamış ve birçok bilim adamının dikkatini çekmiştir. George David Birkhoff, Mary Lucy Cartwright, John Edensor Littlewood, Andrey Nikolaevich Kolmogorov, Stephen Smale gibi isimler matematik ve fizik alanında kaos ile ilgili çalışmalar yapmışlardır (Ott, 1993).

Bu çalışmalardan sonra, daha iyi sonuçlar elde edebilmek için gerekli olan teknolojik alt yapı yetersiz olduğundan uzun yıllar kaos ile ilgili araştırmalar sessiz kalmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra teknolojik gelişmelerin hızla ilerlemesi, bu ilerlemenin bilgisayar için getirdiği yenilikler, kaos için de yeni çalışmaların yapılabilmesine olanak sağlamıştır. 1961 yılında, Edward Lorenz'in meteoroloji alanındaki çalışmaları hava tahminleri için yeni ifadelerin kullanılmasını sağlamıştır. Lorenz'in çalışması, James York'un, matematik ve fizik alanında yeni çalışmalarına ilham kaynağı olmuştur. David Ruelle da bu konuya ilişkin, dinamik sistemleri araştıran çalışmalar yapmıştır. Diğer bir taraftan Benoit Mandelbrot'un kıyı şeridi hesaplaması konusunda yenilik getiren açıklamaları, öklit geometrisinin dünyayı tanımlamak için yeterli olduğu yorumunu değiştirmiş ve fraktal ismiyle anılan yeni bir geometri anlayışı ortaya çıkmıştır. Fraktal geometri, yaşadığımız dünyadaki nesnelerin, öklid geometrisinin ifade ettiği sadeleştirilmiş biçimlerden ibaret olmadığını, bire bir sahip oldukları biçimler aracılığıyla temsil edilebileceklerini göstermiştir (Ruelle, 2001; Ural, 2004; Sardar ve Abrams, 2011; Gleick, 2016). Kaosun sağladığı bakış açısı, özellikle 60'lı yıllardan sonra yapılan çalışmaların ışığında biyoloji, sosyoloji, ekonomi, mühendislik gibi başka disiplinler içinde önemli bir konu haline gelmeye başlamıştır. Bu kadar yeni araştırma alanı içerisinde bir merak konusu olarak önemli bir yere sahip olan kaosun, mimarlık disiplini içerisinde de tartışılabilir ve yeni ufuklar açabilecek bir kavram olduğu düşünülmektedir.

Günümüze kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde, mimarlığın bu yöndeki ilgi alanı kaosun niceliksel özellikleri üzerinden olmuştur. Salingeros'un (1997) çalışmasında, mimari yapıları yapısal ayırım olarak belirlediği bir terim üzerinden doğal ve modernist

olarak ikiye ayırmıştır. Bu ayırım için belirlediği kuralları kaos teoreminden esinlenerek oluşturmuş, bu kurallar yardımıyla matematiksel bir hesaplama geliştirerek yapıların karmaşıklık derecelerini cephe genelinde incelemiştir. Ediz (2003) yapmış olduğu çalışmada, kaosun fraktal geometri ile olan ilişkisi üzerinden mimari tasarım olgusuna farklı bir açıdan yaklaşmıştır. Mevcut bir mimari dokunun özelliklerine ve bu özelliklere bağlı olarak fraktal boyutunu ele alarak, yeni formların üretilebilmesinde yaratıcılığı destekleyici bir tasarım yaklaşımı oluşturmaya çalışmıştır. Kentsel araştırmalarla ilgili çalışmalardan bir tanesinde, kaos teoreminin özellikleri üzerinden, bazı kentsel olguları farklı şekilde açıklamaya yönelik yeni bir sentez arayışında bulunulmuştur (Akbulut, 2004). Şekillerin bir hafızaya sahip olduğunu ve bu hafızanın biçimler aracılığıyla aktarılabilmesini ifade eden Leyton (2006) ise kaosun kendi içinde düzen sağlayan karmaşık yapısı üzerinden çalışmayı değerlendirmiştir. Biçimlerin hafızası için yeni bir geometri önererek, mimari yapıları bu amaçla değerlendirmiştir.

Kaosu yaşam sürecinin başlangıcından bu güne kadar her anlamda var olduğu ve gelecekte de var olacağı gerçeği yadsınamaz bir olgudur. Yaşamın varlığını sürdürdüğü en küçük alanda bile kaosun kendi düzeni içindeki düzensizliği görülebilmektedir (Hayles, 2010). Bu anlamda kaosun mimarlık disiplini için sadece niceliksel verileri üzerinden değil, niteliksel (anlamsal) boyutu üzerinden de değerlendirilebileceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Yapılan literatür çalışması sonucunda, yakın döneme kadar mimarlık alanındaki söylemlerde, kaos-yapı ikilisinin düşünsel boyutta tam anlamıyla bir arada değerlendirilmediği; mimarlık literatürünün önemli mimarlarının ve tasarımcılarının az sayıdaki yorumları dışında tek başına ele alınan bir konu olarak tartışılmadığı görülmüştür. Özellikle 1960'lı yıllardan sonra kaosun bilimsel olarak önem kazanması ve aynı yıllara denk düşen bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerin tasarım yöntemi, süreci ve sonuç ürün üzerindeki yansımaları (Mitchell, 1977; Choo, 2004; Stevenson, 2013; Şenyapılı, 2015; Çağdaş vd., 2015; Hasol, 2017), kaos- yapı ilişkisinin düşünsel anlamdaki önemini daha da perçinlemiştir.

Yakın dönem mimarlığının önemli isimlerden biri olan İtalyan mimar Massimiliano Fuksas, fizikteki ve hayattaki belirsizliği projelerine ilham kaynağı yaparak, kaostaki düzen anlayışının güvenilir olduğunu ifade etmiştir. Tasarım anlayışında da, bu belirsizlik ve düzensizliği bünyesinde barındıran kaosu, akışkanlığın bir düzeni olarak kabul etmiştir (Url 1, 2016).

Tasarımlarında belirsizlik ve karar verilemezlik durumuna varmaya çalışan diğer bir mimar Eisenman, bu sayede insanın mekânda ve zamanda olan varlığını sorgulamasına olanak sağlamaktadır (Url 2, 2016).

Gehry, kuralların, doğruların ve yanlışların olmadığını; neyin çirkin ve neyin güzel olduğu konusunda da bir yargıya varılamayacağını belirtmiştir (Webb, 1990; Kortan,1996). Bu durum aslında tam da bilimsel olarak açıklanan kaos teorisinin bir sonucudur.

Bitmemiş olma özelliğine sahip olan çalışmalarıyla Zaha Hadid, bazı tasarımlarında kullandığı geometrileri ile kaosun akışkanlık anlayışını yorumlamıştır (Esin ve Uluoğlu, 1996).

İnsan, kaosun bu kadar parçasıyken ve insan-yapı ilişkisi yaşamın bir gereğiyle, kaosun mimarlık disiplini içerisinde tartışılmamış olması bir eksiklik olarak nitelendirilebilir. Çünkü yapı ve yapıyı oluşturan mekan, yaşamın merkezinde yer alan, yaşamı çevreleyen ve yaşam biçimine yön veren önemli bir role sahiptir ve insan deneyimiyle anlam kazanır. Bu sebepten dolayı insan ve yapı arasındaki ilişkiden bahsederken kaosun karşılıklı olarak etkisinin yadsınamaz olduğu söylenebilir. Kaos-insan-yapı üçlüsü bir araya getirildiğinde kaos-yapı birlikteliğinin düşünsel olarak yorumlanabilmesi, yapıyı ve beraberinde mekanı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki karşılığını sunabilir. Bu çaba, her dönem yapıyı farklı yorumlama şansı elde etmemizi sağlarken, araştırmaları da dinamik ve canlı kılar.

Bu bağlamda araştırmanın konusu, kaosun mimarlık disiplini içerisindeki kavramsal ifadesi ve bu kavramsal ifadelerin yapıyı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisidir. Çalışmanın amacı, varsayımları ve yöntemi bu çerçeveden değerlendirilerek oluşturulmuştur.

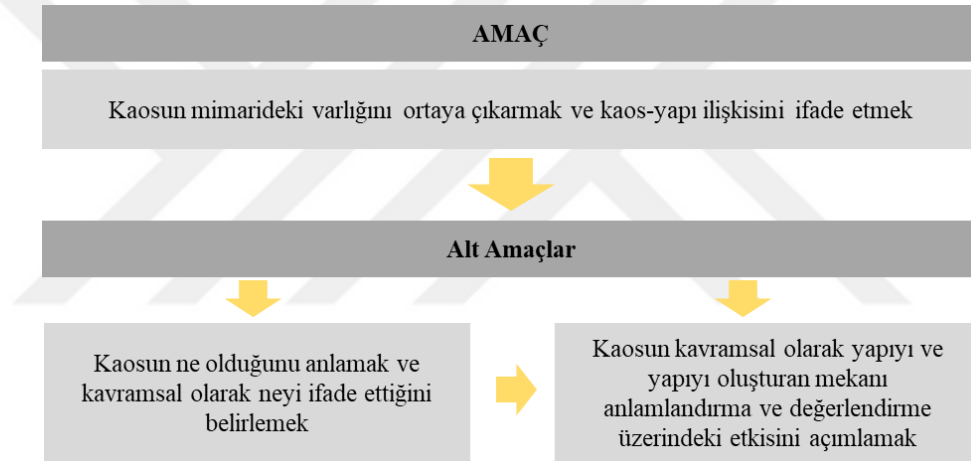
1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar

İnsan düşünen ve sorgulayan bir varlık olarak daima yeni arayışların peşine düşmüştür. Yeni arayışlar ve sorgulamalar beraberinde çelişkileri; çelişkiler beraberinde gelişmeyi ve değişmeyi getirmiştir. Bu yaşanan döngü tam anlamıyla Modernite'nin doğuşuyla anlam kazanır, günümüze kadar gelir ve geleceğe de taşınacaktır. Çünkü yaşam olduğu sürece kaos; kaos olduğu sürece değişim; değişim olduğu sürece hareket ve devamlılık var olacaktır. Sürekli değişim içinde olan insan, mekan da değişim süreciyle birlikte farklı şekillerde tanımlamaya devam edeceği düşünülmektedir.

Bu düşünceler bağlamında çalışma, kaosun mimarideki varlığını ortaya çıkarmak ve kaos-yapı ilişkisini ifade etmek amacı ile hazırlanmıştır. Bu temel amacı gerçekleştirmek için çalışma, birbirini tamamlayan ve destekleyen iki alt amaçtan oluşmaktadır.

Kaosun ne olduğunu anlamak ve kavramsal olarak neyi ifade ettiğini belirlemek çalışmanın birincil alt amacıdır. Gerçekleştirilecek olan bu alt amaç yardımıyla, kavramsal bir kaos diyagramı oluşturulmuş ve bu diyagram, ikincil alt amacı gerçekleştirmek için bir araç olarak kullanılmıştır.

Kaos diyagramı ile birlikte çalışma bir sonraki adıma taşınarak, yakın dönem mimari örnekler bağlamında sınanmıştır. Bu adım sayesinde, kaosun kavramsal olarak yapıyı ve yapıyı oluşturan mekanı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmış ve çalışmanın ikinci alt amacı da gerçekleştirilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Amaç ve alt amaçlar ilişkisi

Yukarıdaki amaçlar doğrultusunda yapılacak olan bu çalışma ile birlikte aşağıda belirtilen varsayımların geçerliliği sınanacaktır.

- Kaos kavramı ile mimari okunabilir ve bu okumaya yardımcı olacak soyut araçların üretilebilmesi mümkündür. Bu sayede yapı ve yapıyı oluşturan mekana anlam yüklenebilir.
- Kaos-yapı ilişkisi bağlamında yapı ve yapıyı oluşturan mekan değerlendirildiğinde, algıyı sürekli değiştiren ve dinamik tutan bir süreç yaşanabilir.

Yukarıda belirtilen varsayımlara şüphesiz başka varsayımlarda eklenebilir. Tezin belirlemiş olduğu problem alanı ve kapsamı bağlamında bu varsayımların açıklığa kavuşması hedeflenmektedir.

1.4. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, mimarlık literatürü kapsamında kaosun yapı ve mekandaki varlığını ifade etmek ve düşünsel alt yapıda kaos-yapı ilişkisini açıklamak amacı ile oluşturulmuştur. Bu amacı gerçekleştirmek üzere, kaosun literatürdeki niceliksel anlamdaki değerlendirmeleri kapsam dışında bırakılmış, niteliksel anlamdaki değerleri üzerinde çalışma sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın ana kavramı olarak belirlenen kaos, dünyanın oluşumundan beri varlığını hissettirmiş, yaratılış hikayelerinde, mitolojide ve doğu felsefesinde izlerine rastlanmıştır. Ek olarak, ilerleyen zamanla birlikte hızlı bir şekilde sürekli değişim sürecine giren dünya düzeni içerisinde de farklı alanlarda tartışılmaya başlanmıştır. Bilimsel zeminde ise 1960'lı yıllardan itibaren farklı disiplinler tarafından önem kazanmaya başlamış ve bir teori haline dönüşmüştür. Bu kadar geniş bir platformda tartışılan kaosun, yapı üzerindeki varlığını ifade edebilmek amacıyla, ne olduğunu anlamak ve kavramsal olarak neyi ifade ettiğinin belirlemek gerektiği düşünülmüştür.

Kaosu anlamak ve neyi ifade ettiğini belirlemek adına kavramsal bir analiz çalışması yapılmıştır. Bu çalışma, kaosu açıklayan tanımlar üzerinden gerçekleştirilmiş olup, tanımlar aracılığıyla kaosu ifade eden kavramlara ulaşılmıştır. Elde edilen bu kavramlar, çalışmanın bir sonraki aşaması için kullanılmak üzere oluşturulacak olan kavramsal kaos diyagramı için veri niteliğindedir. Kavramsal kaos diyagramını oluşturmak için kullanılan tanımlar, kaosu konu edinen ve tartışan, yaratılış hikayeleri, mitoloji, doğu felsefesi ve 1960'lı yıllardan günümüzde kadar olan süreç içerisinde yer alan farklı disiplinler üzerinden sınırlandırılmıştır. Ayrıca, mimarlığın bir yaşam sanatı olduğu ve yaşamın her alanıyla ilgilendiği gerçeği (Vitruvius, 1998), kavramsal kaos diyagramının oluşturulması için kullanılan tanımların neden farklı alanlarda seçildiği sorusuna verilebilecek geçerli bir açıklama olduğu düşünülmüştür.

Bu aşamada kaosun bir teori olarak bilimsel ortamdaki tartışmaları, çalışma dışında bırakılmış, çalışmada bu tartışmalar sonucunda elde edilen sonuç tanımlar kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen bu adım, genel anlamda çalışmanın kapsamını belirleyen çerçevenin belli bir kısmı oluşturulmuştur.

Elde edilen kavramsal kaos diyagramı, bir sonraki adımda bir araç olarak kullanılmış, seçilen mimari örnekler üzerinden sınanarak, geçerliliği kanıtlanmaya çalışılmıştır. Bu adım sonucunda elde edilen tespitler neticesinde, kaosun mekanı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisi açıklanmaya gayret edilmiştir. Çalışma için seçilen mimari örneklerin yakın tarihli mimari yapılar olmasına dikkat edilmiştir. Çünkü yakın döneme ait mimari yapıların çalışmanın amacını destekler nitelikte olduğu düşünülmüştür. Bu amaçla 2000’li yıllardan günümüze kadar olan zaman dilimi çalışma sınırlarına dahil edilmiştir. Bu sınır içerisinde yapıların seçimi için belli kriterler oluşturulmuştur. Belirlenen kriterler, incelenecek yapıların seçimi için oluşturulacak olan tabloda kolaylık sağlamanın adına adlandırılmış (a,b,c,d,e,f) ve Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma kapsamında değerlendirilen yapıların seçim kriterleri

Kriter Adı	Kriter Konusu
a	Dijital ortamda mimarlık disiplini konu alan birçok internet sitesinde yer almak (archdaily.com, architectmagazine.com, architecturaldigest.com, arcspace.com, arkitektuel.com, arkitera.com, designboom.com, dezeen.com, domusweb.it, mimarizm.com, worldarchitecturenews.com)
b	Basılı yayında yer alan mimarlık ve tasarım dergilerine konu olmak (Abitare, Architectural Design, Domus, Mimarlık, Tasarım, Yapı, XXI)
c	Tasarım alanında ödül almış ya da ödüllü mimarlar tarafından tasarlanmış bir yapı olmak
d	Biçimsel ve mekânsal olarak, kavramsal kaos diyagramındaki kavramların anlamsal olarak karşılığını sunabilmek
e	İnternet ortamında mimarına ya da deneyimleyenlere ait yapıyı tam anlamıyla anlatan videolara sahip olmak
f	Animasyonlar, fotoğraflar, sözlü ve yazılı kaynaklar gibi çok yönlü bilgi toplamaya olanak sağlayan bir yapı olmak

Literatür incelemesi sonucunda 2000 yılından sonra tamamlanmış olan ve seçim kriterlerinin en az üçünü sağlayan yapılar seçim listesine dahil edilmiş ve tamamlandıkları yıl göz önünde bulundurularak aşağıda Tablo 2’de sıralanmıştır. Ayrıca “Ekler” başlığı içinde bu yapıların kim tarafından tasarlandığı, nerede ve ne zaman yapıldığına dair bilgileri içeren bir liste verilmiştir (Ek 1).

Tablo 2. Çalışma kapsamında seçilen yapıların seçim kriterleri üzerinden değerlendirilmesi

Yapının Adı	Yapım Yılları	Seçim Kriterleri					
		a	b	c	d	e	f
Danish Jewish Museum	2001-2003	●	●	●	●		
Walt Disney Concert Hall	1996-2003	●	●	●	●	●	●
Seattle Central Library	1999-2004	●	●	●	●		
BMW Central Building	2001-2005	●	●	●	●		
City of Arts and Sciences	1996-2006	●	●		●		
Frederic C. Hamilton Building	2000-2006	●	●	●	●	●	●
BMW Welt and Museum	2001-2007	●	●		●		
Jimbocho Theater	2006-2007	●		●	●		
Michael Lee-Chin Crystal	2003-2007	●	●	●	●	●	●
Porsche Museum	2005-2008	●	●	●	●	●	●
Crystals at City Center	2006-2009	●	●	●	●		
MAXXI	1998-2009	●	●	●	●		
Art Gallery of Alberta Building	2008-2010	●		●	●		
Guangzhou Opera House	2003-2010	●	●	●	●	●	●
Military History Museum	2001-2011	●	●	●	●		
Kauffman Center for the Performing Arts	2006-2011	●		●	●		
Ordos Museum	2005-2011	●	●	●	●		
Starhill Gallery	2009-2011	●		●	●		
Tel Aviv Museum	2003-2011	●	●	●	●		
Busan Cinema Center	2005-2012	●	●	●	●	●	●
Dalian International Conference Center	2008-2012	●	●	●	●	●	●
Emporia Shopping Center	2008-2012	●		●	●		
Eye Film Museum	2005-2012	●	●	●	●	●	●
Galaxy Soho	2009-2012	●	●	●	●		
The Star	2009-2012	●		●	●		
Dongdaemun Design Plaza	2007-2013	●	●	●	●	●	●
Polin Museum	2005-2013	●	●	●	●	●	●
The Blue Planet	2010-2013	●	●	●	●		
Biomuseo	2002-2014	●	●	●	●	●	●

Tablo 2'nin devamı

Yapının Adı	Yapım Yılları	Seçim Kriterleri					
		a	b	c	d	e	f
Fondation Louis Vuitton	2004-2014	●	●	●	●	●	●
Heydar Aliyev Cultural Center	2007-2014	●	●	●	●	●	●
House of Music	2003-2014	●		●	●		
Jockey Club Innovation Tower	2007-2014	●	●	●	●		
Musee Des Confluences	2001-2014	●	●	●	●	●	●
The Canadian Museum for Human Rights	2009-2014	●	●	●	●		
The Dr. Chau Chak Wing Building	2010-2014	●		●	●		
WMU	2011-2014	●		●	●		
Arnhem Central Transfer Terminal	1996-2015	●	●	●	●	●	●
Harbin Opera House	2010-2015	●	●	●	●	●	●
Leixões Cruise Terminal	2004-2015	●	●	●	●	●	●
Shanghai Natural History Museum	2008-2015	●	●		●		
Antwerp Port House	2009-2016	●	●		●		
MAAT	2012-2016	●	●	●	●	●	●
MOCAPE	2007-2016	●	●	●	●	●	●
Pars Hospital	2007-2016	●		●	●		
Central Embassy Shopping Mall	2011-2017	●		●	●		
MOCAA	2013-2017	●	●		●		
Raffles City Hangzhou	2008-2017	●	●		●		
Tianjin Binhai Public Library	2009-2017	●	●	●	●	●	●

Seçim kriterlerinden en az üçüne sahip yapıların yerleştirildiği tabloda, seçim kriterlerinin hepsini sağlayan yirmi adet yapı belirlenmiş ve tabloda koyu renkte belirginleştirilmiştir (Tablo 2). Bu yapıların belirlenmesinde “e” olarak adlandırılmış olan seçim kriterine (internet ortamında mimarına ya da deneyimleyenlere ait yapıyı tam anlamıyla anlatan videolara sahip olmak) sahip olmasına özellikle dikkat edilmiştir. Çünkü bu kriterin, kavramsal kaos diyagramı yardımı ile yapıların okunmasına olanak sağlayan en önemli kriter olduğu düşünülmüştür. Seçilen yirmi adet yapı, yapılacak olan betimsel durum çalışması için örneklem grubunu oluşturacaktır.

Seçilen örneklem grubu birçok kısıtlama bağlamında gerçek ortamında bire bir sınanamamıştır. Ancak, örnekler internet ortamında yapının iç ve dış mekanına ait birçok video yardımıyla irdelenmiş ve çalışmanın varsayımları doğrultusunda bir durum çalışması şeklinde değerlendirilmiştir.

görülmüştür. Bu bağlamda tez kapsamında yapılan durum çalışması literatürdeki uygulama aşamalarına uygun olarak uyarlanmış ve planlanmıştır. Çalışmanın problemi doğrultusunda araştırma soruları belirlendikten sonra, bu soruların cevaplanabilmesini sağlayacak verilerin toplanmasına yardımcı bir araç geliştirilmiştir. Bu sebeple, ana kavram olarak belirlenen kaosun alt kavramlarını belirlemek amacı ile kaos tanımları üzerinden bir içerik analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda araç olarak kullanılacak bir kavramsal kaos diyagramı oluşturulmuştur. Durum çalışmasının sonraki aşamasında kavramsal kaos diyagramı yardımı ile belirlenen mimari örnekler üzerinden bir sına yapılmıştır. Bu sına sonucunda, kaosun yapıyı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisinin açılanmasına yardımcı olabilecek destek noktalarının keşfedilmesi sağlanmıştır.

Bulgular ve tartışma olarak belirlenen üçüncü bölümde, durum çalışması sonucunda elde edilen destek noktaları yardımıyla her bir yapıya ait ilişkiler şeması oluşturulmuştur. Kaos-yapı ikilisini ilişkilendiren bu ağlar tartışma bölümünde, kaosun yapıyı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisi tartışılmıştır.

Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde, kaosun mimarlık disiplini içerisindeki kavramsal ifadelerinin yapıyı ve yapıyı oluşturan mekanı anlamlandırma ve değerlendirme üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmış, geleceğe yönelik, kaos-yapı ilişkisi boyutunda, yeni bekleyişlerin neler olabileceğine dair öneriler ifade edilmiştir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tezin bu bölümü, güncel bir fenomen olarak tartışılan kaos kavramının mimarlık disiplini içerisinde kavramsal varlığını ortaya çıkarmak ve kaos-yapı arasında var olduğu düşünülen ilişkinin açıklamasını yapma doğrultusunda kurgulanmıştır.

Bu kurguyu yapılandırma aşamasında, kaos günümüzün mimari tartışmaları içerisine nasıl dahil edilebilir sorusunun yanıtı aranmış, bu amaçla yapılan literatür incelemesi sonucunda, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması, tez kapsamına uygun olduğu düşünülen bir yöntem olmuştur.

2.1. Durum Çalışması

Durum çalışması, güncel olarak belirlenmiş olan bir olguyu, gerçek yaşam alanı içerisinde çalışan; olgu ve bu olguyu meydana getiren içerik arasındaki sınırların kesin olarak belirlenemediği; birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlar için tercih edilen bir yöntemdir (Yin, 1984).

Bu anlamda durum çalışması, karmaşık bir olgunun ya da nesnenin anlaşılmasına yardımcı olmakta, deneyimlerle genişletilebilmekte ve yapılan önceki çalışmalara ve yapılacak çalışmalara farklı unsurlar katabilmektedir. Durum çalışması bu rolü sayesinde, çalışmanın temel olgusu olarak kabul edilen kaosun, karmaşık ve belirlenemez yapısından belli normları elde ederek, mimarlık disiplini içerisinde varlık bulmasına ve anlamlandırılmasına olanak sağlamak için tercih edilebilecek bir yöntem olduğu söylenebilir.

Durum çalışması 1970'li yıllarda uygulanmaya başlanan, istatistiksel genellemeler yapmak yerine analitik çözümler yapmayı sağlayan bir çalışma yöntemidir (Yin, 1984; Solomon, 1999; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Durum çalışması temelinde, nasıl/ niçin sorularını esas alarak probleme yaklaşır ve bir olgu ya da olayı derinlemesine inceleme olanağı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Belirlenen sorular dahilinde tek bir durumu ya da az sayıdaki durumları derinlemesine anlama ve anlaşılır bir şekilde değerlendirilmesine yardımcı olur (Bromley, 1986).

Değerlendirme araştırmalarında önemli bir yere sahip olan durum çalışmaları literatürde farklı uygulama çeşitlerinden oluşmaktadır (Yin, 1984; Datta, 1990; Bogdan ve Biglen, 1998). Yin'e (1984) göre açıklayıcı, keşfedici, betimleyici olarak üç farklı şekilde durum çalışması tanımlanırken; Datta'da (1990) açıklayıcı/ tanımlayıcı, keşfetmeye dayalı, kritik olay, program yürütme, programın etkilerine dayalı, birikimli durum çalışmaları olarak çeşitlendirir. Bogdan ve Biglen (1998) ise durum çalışmasını, Yin ve Datta' a göre daha farklı uygulama biçimleri ile adlandırır.

Tezin hipotetik çerçevesi doğrultusunda tasarlanan durum çalışması, Yin'in (1984), çeşitlendirdiği durum çalışması uygulamalarından betimleyici durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Betimleyici durum çalışması, bir olguyu ve bu olgunun oluştuğu gerçek yaşam bağlamını betimsel bir şekilde açıklayarak kullanılır (Yin, 1984).

Farklı uygulamalar yardımıyla gerçekteştirilen durum çalışmaları, bilgi toplama, toplanan bilgileri organize etme, yorumlama ve araştırma bulgularına ulaşma gibi basamakları içeren sistematik çalışmalardır (Merriam, 1988). Ayrıca durum çalışmasını planlama aşamasında, araştırma sorusunun içeriğine bağlı olarak farklı araştırma yöntemleri de tercih edilebilir (Shavelson ve Towne, 2002). Literatür incelendiğinde, durum çalışması üzerine birçok teknikler önerilmiş ve benzer adımlardan oluşan planlama sistemleri geliştirmiştir (Yin, 1984; Stake, 1995; Simons, 1980). Bu anlamda durum çalışmalarının genel hatlarıyla planlanan aşamaları şöyle sıralanabilir:

- Araştırma sorularını belirleme ve tanımlama
- Durumların seçimi, veri toplama ve analiz tekniklerini belirleme
- Verileri toplama hazırlığı
- Sahada veri toplama
- Verileri değerlendirme ve analiz etme
- Rapor hazırlama

Yukarıda belirtildiği gibi durum çalışmasının gerçekteşmesini sağlayan planlama aşamaları, tezin ifade etmeye çalıştığı olgu ve bu olgunun mimari ile ilişkilendirilmesi yönündeki isteğe bağlı olarak uyarlamıştır. Bu anlamda tezin araştırma yöntemi için uygulanan durum çalışmasında, tanımlanan problem kapsamında çalışmanın temel olgusu olarak kabul edilen kaosun, içerik analizi yardımıyla kavramsal bir sınama aracına dönüştürülerek, mimari örnekler üzerinden betimsel bir değerlendirme yapılmasına karar verilmiştir.

2.2. Tez Kapsamında Gerçekleştirilen Durum Çalışması

Tez kapsamında gerçekleştirilen durum çalışması, betimsel bir uygulama olarak çalışmanın mantığı çerçevesinde uyarlanmış ve aşağıda sırasıyla verilen aşamalar üzerinden tasarlanmıştır.

Aşama 1: Araştırma sorularını belirleme ve tanımlama

Aşama 2: Analiz tekniklerini belirleme, durumların seçimi ve verileri toplama

Aşama 3: Verileri değerlendirme ve analiz etme

Aşama 4: Sonuçlara ulaşma

2.2.1. Aşama 1: Araştırma Sorularını Belirleme ve Tanımlama

Durum çalışmasının bu ilk aşamasında, tezin problem tanımına uygun olarak, çalışmanın odak noktası olacak olgudan nasıl çıktılar elde edileceğine ve bu çıktıların gerçek bir ortamda olguyu sınavabilmek adına nasıl yardımcı olacağına dair sorular sorulmuştur. Bu soruların cevabı, gerçekleştirilecek olan bir sonraki aşama için analiz yöntemlerini belirlemeye yardımcı olacaktır.

Kaosun kavramsal niteliklerinin, düşünsel olarak yapıyı ve yapıyı oluşturan mekanı anlamlandırmada nasıl yardımcı olacağı ve nasıl değerlendirilebileceğine yönelik olarak derlenen bu tezde, durum çalışmasının birinci aşamasını tamamlamak adına şu soruların cevabını aramak gerekli görülmüştür:

- Bir olgu olarak kabul edilen kaos, mimari örnekler üzerinden nasıl sınanır ve değerlendirilir?
- Kaosun kendisi, bir sınama aracı olabilir mi ve bu aracı oluşturacak veriler nasıl analiz edilir?
- Elde edilen veriler yardımıyla nasıl bir araç tasarlanır?
- Tasarlanan bu araç mimari örnekler bazında hangi çerçevede içinde sınanır ve anlam kazanır?

Tanımlanan bu araştırma soruları ile durum çalışmasının ikinci aşamasına geçilmiştir.

2.2.2. Aşama 2: Analiz Tekniklerini Belirleme, Durumların Seçimi ve Verileri Toplama

Bu bölümde gerçekleştirilen analizler, birinci aşamada yer alan araştırma sorularını cevaplayıcı ve birbirini tamamlayıcı şekilde kurgulanmıştır.

Araştırma sorularının ilki olan “Bir olgu olarak kabul edilen kaos, mimari örnekler üzerinden nasıl sınanır ve değerlendirilir?” sorusu, aslında çalışmanın genel amacına uygun olarak ve diğer araştırma sorularını da kapsayıcı bir nitelikte sorulmuştur. Bu anlamda, kaosu mimari örnekler üzerinden geçerliliğini kanıtlayabilmek için bir araca ihtiyaç duyulmuştur. Bu anlamda olgu olarak kabul edilen kaos kavramı, örneklerin sınanması için kullanılacak bir araç olarak kabul edilmiştir. Kaosu bir araç olarak kullanabilmek için, kavramsal çerçeve içerisinde analiz edilmesinin ve ifade ettiği alt kavramların belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmüştür. Strauss ve Corbin ‘in (1990) “Bilim kavramlar olmadan var olamaz; kavramlar bizim olguları anlamamıza ve bu olgular üzerinde etkili düşünmemize yardımcı olur. Bir kavrama bir ad verdiğimiz zaman; o kavramla ilgili sorular sorabiliriz, o kavramı inceleyebiliriz ve başka kavramlarla ilişkilendirebiliriz” şeklindeki cümleleri de bu düşünceyi destekler nitelikte ve yol gösterici olmuştur. Kaosun alt kavramlarına ulaşabilmek ve bu kavramları bir araç haline dönüştürmek için kavramsal bir analiz çalışması yapılmış içerik analizi uygulanmıştır. Bu aşama ile “Kaosun kendisi, bir sınama aracı olabilir mi ve bu aracı oluşturacak veriler nasıl analiz edilir?” sorusunun cevabı aranmıştır.

İçerik analizi sonucunda elde edilen nitel veriler, yazar tarafından öznel bir diyagrama dönüştürerek “kavramsal kaos diyagramı” adı altında bir araç oluşturmuştur. Böylelikle araştırma sorularının bir diğeri olan “Elde edilen veriler yardımıyla nasıl bir araç tasarlanır?” sorusu cevaplanarak açıklığa kavuşturulmuştur.

Kavramsal kaos diyagramı yardımıyla “Tasarlanan bu araç mimari örnekler bazında hangi çerçeve içinde sınanır ve anlam kazanır?” sorusunun yanıtını aranmış, gerçek ortam olarak kabul edilen mimari örnekler üzerinden betimsel bir durum çalışması yapılmıştır.

“Durum çalışması” için kullanılan analiz teknikleri, kullanım amaçları ile birlikte yukarıda kısaca belirtilmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan içerik analizi ve betimleyici durum çalışması, iki ayrı teknik olarak “Aşama 2: Analiz Tekniklerini Belirleme, Durumların Seçimini ve Verileri Toplama” başlığı sınırları içerisine yerleştirilmiş, açıklanmış, bir durum olarak değerlendirilmiş ve uygulanmıştır. Birbirini destekler şekilde

kurgulanan analizlerin ilki olarak içerik analizi tanıtılmış ve uygulanmıştır. İçerik analizinden elde edilen veriler yardımıyla betimleyici durum çalışması yapılmış ve çalışma kapsamında uygulanan “durum çalışması”nın üçüncü aşamasına geçilmiştir.

2.2.2.1. İçerik Analizi

Tez kapsamında gerçekleştirilecek “durum çalışması” için kavramsal alt yapıyı oluşturabilmek adına nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi ile kaosu ifade eden alt kavramlara ulaşılmış, bu kavramlar yardımıyla bir araç tasarlanmıştır. Bu araç sayesinde, bir sonraki adımda betimsel bir durum çalışması yapılmış, tezin varmak istediği hedefe ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında içerik analizini uygulamadan önce, içerik analizinin genel bir tanımlaması yapılmış, terminolojisi tanıtılmış ve literatürdeki bilgiler ışığında nasıl uygulandığı açıklanmıştır.

İçerik analizi, sözlü ya da yazılı kaynakların sistematik bir şekilde analiz edilmesidir. Yazılı kaynakları metin üzerinden bire bir incelerken, sözlü kaynakları ise yazıya aktarılması sonucu elde edilen metinler üzerinden incelemektedir. Bu sistematik metodoloji, arşivlerden, dokümanlardan ve kitle iletişim araçlarından elde edilen ham bilgilerin, araştırma problemini aydınlatacak şekilde sınıflandırılması, özetlenmesi, veriler içerisindeki belirli değişkenlerin veya kavramlarının ölçülerek anlamlandırılması amacıyla kategorilere ayrılması olarak ifade edilmektedir (Arık, 1998; Silverman, 2001; Bal, 2013; Demirci ve Köseli, 2014; Balcı, 2015).

Araştırmacı tarafından çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen yazılı kaynaklar üzerinden gerçekleştirilen içerik analizi, sosyal gerçeğin belirgin olan özelliklerinden yola çıkarak, belirgin olmayan özellikleri üzerinde çıkarımlarda bulunmak adına yapılan bir ikincil okumadır (Bilgin, 2006). Bu durum, kaynaklar üzerinden konuya ilişkin probleme dair daha derin bir bakış açısı sunabilme imkanı sağlamaktadır.

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi bu kavramları belirlerken ve kavramlar arasındaki ilişkilere ulaşırken, terminolojik bir dil kullanır. Kaynaklardan elde edilen bilgiler sonucunda içerik analizinin terminolojisi şöyle açıklanabilir:

Kod (kavram): Temel analiz birimi kabul edilen ve metinlerden elde edilen veriler arasında yer alan, sözcük ya da cümle gibi anlamlı birimlerdir. Tez çalışması kapsamında bu amaçla kullanılacak olan veriler “kavram” olarak adlandırılmaktadır.

Kodlama: Verilerin içerdiği kodları ortaya çıkarma işlemidir. Çalışma sınırları kapsamında kavramların belirlenmesi olarak tanımlanabilir.

Tema (kategori): Metin içinde yer alan kavramları üst düzeyde ifade eden genel kavramlar veya açıklamalardır. Çalışma kapsamında yapılan içerik analizinde bu kısmın ifadesi olarak “kategori” kelimesi tercih edilmiştir (Bilgin, 2006; Bal, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Demirci ve Köseli, 2014).

İçerik analizi tekniklerinin ortak paydası, araştırmacının metinlerde incelediği öğelerden hareketle yeni yorumlar getirmesidir. Bu nedenle içerik analizi, farklı noktalarda yer alan, çok biçimli ve çok işlevli bir görünüm taşıyan teknikler bütününden oluşmakta ve araştırmacıların yaratıcılıklarına bağlı olarak çeşitlenebilen bir yapıya sahip olmaktadır. (Bilgin, 2006). Ayrıca içerik analizinin, benzer konularda derlenmiş kaynakların içeriği hakkında tümdengelim ya da tümevarım yapabilmek için aynı içeriğe sahip çok geniş kapsamlı sonuçları incelemek üzere geliştirilmiş olan çok amaçlı bir araştırma yöntemi olduğu da söylenebilir (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

İçerik analizinin gerçekleştirilebilmesi için tümdengelimci ve tümevarımcı olmak üzere iki farklı sistem uygulanmaktadır. Araştırmacının amacı doğrultusunda toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan kategorilerin saptanması gerekmektedir. Bu sistemde yapılan içerik analizinde tümdengelimci bir sistem oluşturulmaktadır. Tümevarımcı sistemde, toplanan verilerin analizinde rehberlik edecek bir kavramsal yapı olmadığı için bu yapı, toplanan verilerin tümevarımcı bir analize tabi tutulması sonucu araştırmacı tarafından ortaya çıkarılır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, çalışma ile ilgili kaynakları satır satır okur ve araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutları saptamaya çalışır. Ortaya çıkan anlama göre araştırmacı, belirli kavramlar yakalar ya da doğrudan verilerden yola çıkarak kavramlar saptar ve bir kavram listesi oluşturur. Özetle, tümevarımcı analizde kavramlar doğrudan kaynaklardan yani verilerden kodlanarak üretilir (Bal, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Demirci ve Köseli, 2014).

Kodlama sonucunda kavramların elde edilmesi yeterli değildir. İlk aşamada ortaya çıkan kavramlar listesi incelenerek, çalışmanın genel amacı doğrultusunda ve anlam olarak birbirine yakın olan kavramlar belirli kategoriler altında toplanmaktadır. Kategorilerin

bulunması için önce kavramlar bir araya getirilir ve incelenir. Kavramlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır. Bu aşamada, ortaya çıkan kavramların benzerlik ve farklılıklarının saptanması ve buna göre birbiriyle ilişkili olan kavramların bir araya getirilebilecek türde kategorilerle belirlenmesi gerekir. Kategoriler oluşturulurken, her bir kategorinin kendi içinde tutarlı ve anlamlı bir bütünlüğe sahip olan kavramlardan yani anlam kümelerinden oluşması ve her bir kategori arasında da benzer ilişkilerin bulunmaması gerekmektedir (Bilgin, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Gerçekleştirilen bu süreçle birlikte, belirli olgulara göre elde edilen kavramları çalışmanın temel amacına uygun olarak tanımlamak ya da yorumlamak mümkün olabilir.

İçerik analizi için yukarıda belirtilen aşamalar, her zaman birbirinden belirgin bir biçimde ayrılmayabilir. Araştırmacının amacı doğrultusunda, esnek bir yaklaşımla, kavramlar ve kategoriler çeşitli değişikliklere uğrayabilir. Önemli olan, en etkili ve verimli bir biçimde çalışmanın temel amacını tanımlayan bir kavram listesinin elde edilmesidir. Yani ortaya çıkan kavramlara ve kategorilere göre, düzenleme yapılması söz konusudur. Bu aşamadan sonra bilimsel bir mantık çerçevesinde elde edilen veriler yani anlam kümeleri ve bu kavramları niteleyen bir üst başlıktaki kavram kategoriler çalışmanın daha sonraki aşaması için temel veri niteliği sağlayıp, çalışmanın temel amacı doğrultusundaki alt amaçlar hakkında gerekli verilere ulaşabilmeyi ve yorum yapabilmeyi sağlayacaktır.

İçerik analizinin literatürdeki uygulama biçimleri incelendikten sonra, çalışma kapsamında tümevarımcı sistemi benimseyen bir içerik analizi tercih edilmiştir. Tümevarımcı sistem mantığı ile gerçekleştirilen içerik analizinin aşamaları Tablo 4'de belirtilmiştir.

Tablo 4. Çalışma kapsamında içerik analizinin uygulanması

1. Aşama	Nitel Bilgiye Ulaşma	Çalışmanın sınırları kapsamında literatür taraması yapılarak, kaos kavramını açıklayan tanımlara ulaşma
2. Aşama	Kavramları Belirleme (Kodlama)	Kaynaklardan bire bir alıntı yapılan tanımlar üzerinden içerik analizi yapılarak, kaosu niteleyen kavramlara ulaşma
3. Aşama	Kavram Kategorileri ve Anlam Kümelerini Oluşturma	Elde edilen kavramlar aracılığıyla bir liste oluşturularak, kavramların benzer özellikte olanlarını bir araya getiren anlam kümelerini belirleme ve bu anlam kümelerinin her birini ortak bir kategori başlığı altında toplama
4. Aşama	Şema Oluşturma	Kavramlar ve bu kavramları bir mantık çerçevesinde bir araya getiren kategorileri bir diyagramda toplayarak ifade etme

Kaosun alt kavramlarını belirlemek için yapılan içerik analizinin birinci aşamasında nitel bilgiye ulaşılmıştır. Çalışma sınırlılıkları kapsamında yaratılış hikayelerinde, mitolojide, doğu felsefesinde ve 1970'li yıllardan günümüzde kadar olan süreç içerisinde farklı disiplinlerde açıklanan kaos tanımları nitel bilgi olarak kabul edilmiş ve incelenen kaynaklardan bire bir alınmıştır. Nitel bilgi olarak tanımların kabul edilmesi ve kaynaklardan bire bir alıntı yapılmasının sebebi, kaosla ilişkilendirilebilecek alt kavramların en etkin şekilde belirlenebilmesini sağlama düşüncesidir. Elde edilen tanımlar çalışma sınırlılıklarına göre ayrılmış ve içerik analizinin ikinci aşamasını gerçekleştirebilmek amacı ile bir tabloda toplanmıştır (Tablo 5).

İçerik analizinin ikinci aşamasında, içerik analizinin mantıksal çerçevesi dahilinde kaosu anlatan kavramlar belirlenmiştir. Farklı disiplinlere ait tanımlar tablosunda (Tablo 5) ilgili kavramlar, tanımlar üzerinde belirginleştirilerek tablonun sağ tarafına ek olarak yerleştirilmiştir.

Tablo 5. Farklı disiplinlere ait kaosu açıklayan tanımlar tablosu

DISİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
YARATILIŞ HİKAYELERİ/YUNAN MITOLOJİSİ/ DOĞU GFELSEFESİ	1	Esnelemek, yarılmak, açılmak , bir şeyi doğurmak üzere esneyip açılmaktır (*Dürüşken, 2004)	Esnelemek Yarılmak Açılmak
	2	Boşluk, açıklık, esneyen yarık (*Dürüşken, 2004)	Boşluk Açıklık Esneyen yarık
	3	Evrenin kurucu öğelerinin henüz ayırt edilmemiş karışımı olduğunu ya da düzeni olmayan, biçimi olmayan ve şeylerin farklılaşmış başlangıcı (*Dürüşken, 2004)	Karışım Düzensiz Biçimsiz
	4	Esneleme sonucunda ağzın açılmasıyla ortaya çıkan boşluk veya karanlık yarık, açılma, yarıma, çanak (*Çakmak, 2004)	Boşluk Yarık Açılma Yarıma Çanak
	5	Esneyen bir boşluk (*Miller, 2001)	Esneyen boşluk
	6	Bir boşluk , daha biçime girmemiş, varlığa kavuşmamış öğelerin karşımı (*Erhat, 1989)	Boşluk Biçimsiz Karışım
	7	Ayrılmamış haller bütünü (*Gündüz, 2004)	Bütün
	8	Başlangıçta, herkes ve her nesne için aynı ve değişmez bir durum olan, sonsuz uzay , karanlık boşluğun somutlaşması olan Khaos (boş uzam, boşluk, uçurum, kaos) vardı (*Agizza, 2006)	Boşluk Boş uzam Uçurum Sonsuz uzay Değişmez durum

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
METEOROLOJİ	1	Kaos içinde periyodikliğin olmadığı bir çeşit düzendir (*Zeng, vd, 1993)	Sürelili olmayan düzen
	2	Kaotik sistem, düzensiz, öngörülemez, disipatif ve doğrusal olmayan deterministik bir dinamik sistemdir (*Zeng, vd, 1993)	Düzensiz Öngörülemeyen Disipatif Doğrusal olmayan Deterministik Dinamik
FELSEFE	1	Her ne sebeple olursa olsun düzenliliğin bozulması hali (*Ural, 2004)	Düzensiz
	2	Her türlü değişimin, hareketin ve oluşun temel özelliği (*Ural, 2004)	Değişim Hareket Oluş
	3	Dinamik bir dünya (*Ural, 2004)	Dinamik
	4	Evrendeki düzenliliğin yeni adı (*Ural, 2004)	Düzenlilik
	5	Sadece yeni olguların açıklanması ile sınırlı değildir; bir anlamda eski olguların farklı ve yepyeni bir bakış açısıyla görülmesi anlamına gelmesidir (*Ural, 2004)	Yeni Olgu Bakış açısı
	6	Denge, durağanlık ve düzenliliğin karşısında bir olgu (*Ural, 2004)	Dengesizlik Hareketlilik Düzensizlik
	7	Hassas başlangıç koşullarına bağlı olarak ortaya çıkan karmaşa, öngörülemezlik, kendi kendine organize olarak zaman içinde ileriye gidiş , kaosun temel özellikleridir (*Ural, 2004)	Karmaşa Öngörülemezlik Kendi kendine organize
	8	Kaos, düzensizliğinden daha çok, içerisinde biçim kazanan her formun gözden kaybolduğu sonsuz hızla tanımlanır (*Deleuze ve Guattari, 1992, **Ballantye, 2007)	Kaybolmak Hız
	9	Kaos, doğuşun ve kayboluşun hızıdır (*Deleuze ve Guattari, 1992, **Ballantye, 2007).	Doğuş Kayboluş

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
FİZİK	10	Kaos, boşluk ama hiçlik değil, aksine, tüm olası parçacıkları içeren ve meydana gelir gelmez yok olan tüm olası formları çekip çıkaran tutarsız, göndermesiz, sonuçsuz , güdül bir boşluktur (*Deleuze ve Guattari, 1992, **Ballantye, 2007)	Boşluk Tutarsız Göndermesiz Sonuçsuz
	11	Kaos bir şeyin düzene indirgenmeden önceki hali olarak düşünülebilir, düzensizlik ve biçimsizlik durumu ; buradan da düzen kalkarsa ortaya çıkacak olan dünyayı anlatır (*İnceoğlu ve İnceoğlu, 2005)	Düzensizlik Biçimsizlik
	12	Antik Grek filozofları kaos terimiyle tanrıların görülen evreni yaratmak için kullandığı gizemli maddeyi kastetmişlerdir(*Kurt ve Kasap, 2001).	Gizem
	1	Kaosun öngördüğü gelişigüzellik ve rastlantı (*Ruelle, 2001; **Ural, 2004)	Gelişigüzellik Rastlantı
	2	Şansın düzensizliği (*Briggs ve Peat,1999)	Düzensizlik
	3	Rastgele gözükten olayların içinde var olan ve bu olayların temelini oluşturan bir birbirine bağlılık (*Briggs ve Peat,1999)	Bir birine bağlılık
	4	Kaos bilimi gizli biçim düzenleri, ince farklar, nesnelere duyarlılığı ve tahmin edilemeyen yeniye nasıl yol açtığına dair kurallar üzerine odaklanır (*Briggs ve Peat,1999)	Gizli biçim düzenleri Nüans Duyarlılık Belirsiz
	5	Kaos, hem ölüm hem doğum , hem yıkım hem yaratılış (*Briggs ve Peat,1999)	Ölüm-doğum Yıkım-yaratılış
	6	Kaosu oluşturan hareketler sürekli olarak birbirini etkileyen ve birçok düzeyde tahmin edilemeyen hareketler (*Briggs ve Peat,1999)	İnteraktif Belirsiz
	7	Kaos hayatın belirsizliklerine direnmek yerine onları kucaklamamız gerektiğini ileri sürer (*Briggs ve Peat,1999)	Belirsizlik
8	Kaosun temelinde yatan üç tema: Kontrol, yaratıcılık, incelik (*Briggs ve Peat,1999)	Kontrol Yaratıcılık İncelik	

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DISİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
FİZİK	9	Kaos metaforu, bize yararlı ve kötü huylu etki arasındaki fark hakkında yeni, süptil bir düşünme yolu sağlar (*Briggs ve Peat,1999)	Yeni Süptil
	10	Kaos teorisi, dünyanın sürekli bir akış içinde olduğunu ve herhangi bir bağlamın değişebileceğini ve değişeceğini hatırlatmaktadır (*Briggs ve Peat,1999)	Akış Değişim
	11	Kaos, çeşitli bireylerin kendi kendini organize ettiklerinde yüksek derecede uyum sağlayabilen, esnek biçimler oluşturabildiklerini göstermektedir (*Briggs ve Peat,1999)	Kendi kendine organize Uyum Esnek biçimler
	12	Kaos dallanma, çökme ve değişimlerle doludur, çünkü bir sistemin bir parçası, bu sistemin sayısız diğer parçalarıyla etkileşir (*Briggs ve Peat,1999)	Dallanma Çökme Değişim
	13	Kaosu geometrik düzenin bir bozulması ve geometrik düzeni de kaosun bir bozulması olarak tanımlayabiliriz (*Rubinowicz, 2008).	Düzensizlik
	14	Kaos hali binlerce kararlı ve kararsız durumların birlikte var olduğu bir haldir (*Gündüz, 2004)	Kararlı-kararsız
	15	Kaos hareketin olduğu her yerdedir ve aynı zamanda hareket, düzenli bir sistemin değil tam tersine kaotik bir sistemin ürünüdür (*Ural, 2004)	Hareket Kaotik
	16	Fizikçi Hao Bai-Lin'e göre bir tür periyodik olmayan düzen (*Gleick, 2016).	Sürelî olmayan düzen
	17	Roderick V. Jensen'e göre belirlenimci, doğrusal olmayan dinamik sistemlerin düzensiz, öngörülemez davranışı (*Gleick, 2016).	Determinist Doğrusal olmayan Dinamik Düzensiz Öngörülemeyen
	18	James Crutchfield'e göre bilgi üreten (küçük belirsizlikleri büyüten), ama son derece öngörülemez nitelikteki davranış (*Gleick,2016).	Bilgi üreten Öngörülmez Belirsizlik

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
FİZİK	19	Joseph Ford'a göre sonunda düzenin ve öngörülemezliğin zincirlerinden kurtulan dinamikler... Rastgele bütün dinamik olanaklarını araştırmak üzere özgürleşmiş sistemler. Heyecan verici bir çeşitlilik, seçim zenginliği, fırsat bolluğu... (*Gleick, 2016).	Düzensiz Öngörülemeyen Dinamik Rastgele Özgürleşmiş Heyecan verici çeşitlilik Seçim zenginliği Fırsat bolluğu
	20	Halihazırda, en iyi kaotik matematiksel dizge tarafından modeli oluşturabileceğine inandığımız bir fiziksel dizge (*Smith, 2014).	Fiziksel dizge
	21	Kaos, kendini artıran, çoğalan , bu sırda olağanüstü karmaşa ve güzellikler sergileyen düzenin adıdır. Her kademe ki değişim yeni bir şey ortaya koyarken geçmişin de bazı özelliklerini sergilemektedir (Gündüz, 2002).	Kendini arttıran Çoğalan Karmaşa Güzellik Düzen Yeni Geçmiş
	22	Kaos, bahsedildiği üzere belli zaman periyodu içerisinde, basit zaman serileriyle ele alınamayan değişiklikler için bir inceleme alanıdır (*Kurt ve Kasap, 2011).	Belli zaman periyodu Değişiklikler
	23	Kaos, doğrusal olmayan bir davranış şeklidir (*Kurt ve Kasap, 2011).	Doğrusal olmayan davranış

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
SOSYAL BİLİMLER	1	Kaos kuramı düzensizliğin içindeki düzeni araştırır (*Gürsakar, 2007).	Düzensizlik-düzen
	2	Belirli türdeki karmaşık sistemlerin zaman içindeki davranışlarına ilişkindir (*Gürsakar, 2007).	Karmaşık sistem Davranış
	3	Karmaşıklık ve kaos dinamik, doğrusal olmayan ve dengeden uzak sistemlerin bilimidir (*Gürsakar, 2007)	Dinamik Doğrusal olmayan Dengesiz
	4	Kaos teorisi, daha çok yüksek boyutlu sistemlerde görülme olasılığı bulunan, kısa sürede öngörülebilir davranışlar gösteren, durum uzayının kısıtlı bir bölgesinde dolaşmasına rağmen asla kendi kendini tekrarlamayan, uzun vadede kestirilemez olan ve küçük değişimlerin süreç içinde büyük ve niteliksel etkilere yol açabildiği doğrusal olmayan dinamikleri ele almaktadır (*Kaçmaz, 2006)	Kısa vadede öngörülebilir Kendi kendini tekrarlamayan Uzun vadede kestirilemez Doğrusal olmayan dinamik
	5	Düzensizliğin içindeki düzenin araştırılması durumunu karakterize etmektir (*Gürsakar, 2007; **Kaçmaz, 2006)	Düzensizlik-düzen
	6	Kaos, doğrusal olmayan kompleks bir yapı içerisindeki düzensizliğin düzeni olarak tabir edilebilir (*Kaçmaz, 2006)	Doğrusal olmayan Kompleks Düzensiz-düzen
	7	Kaosun karakterize ettiği düzensiz düzen ile doğrusal olmayan, oldukça karmaşık ve değişken bir yapı tasvir edilmektedir (*Kaçmaz, 2006)	Düzensiz-düzen Doğrusal olmayan Karmaşık Değişken

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİSİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
BİLİMTARİHİ	1	Kaos, bir durumdan çok bir sürecin , varlıktan çok oluşumun bilimidir (*Gleick, 2016)	Süreç Oluşum
	2	Kaosun sahip olduğu her dinamik olanağı rastlantısal olarak keşfetmek üzere serbest kalmış sistemlerdir (*Gleick, 2016)	Dinamik Rastlantısal Serbest
	3	Deterministik, nonlineer dinamik sistemlerin düzensiz, öngörülemez davranışdır (*Woods ve Grant, 2011)	Deterministik Doğrusal olmayan Dinamik Düzensiz Öngörülemez
	4	Periyodikliği olmayan bir düzen türü (*Gleick, 2016).	Sıralı olmayan düzen
	5	Düzenin ve öngörülebilirliğin boyunduruğundan nihayet kurtulmuş bir dinamik (*Gleick, 2016)	Düzensiz Öngörülemeyen
MATEMATİK/ BİYOLOJİ/TIP	1	Bir sistemin ya da olayın başlangıç noktasına olan hassas bağımlılığı (*Sinai, 2010)	Hassas bağımlılık
	2	Davranışı önceden ön görülemeyen dinamik sistemler ya da onların davranışları (*Karaçay, 2014)	Öngörülemeyen Dinamik
	3	Sistemlerdeki öngörülemeyen hareket (*Kaneko ve Tsuda, 2001; ** Ertürk, 2012)	Öngörülemeyen Hareket
	4	Kaos, başlangıç durumuna hassas bağımlılığı bulunan, çatalaşmalarda rast gele tarihi seçimler yapan, kararlı dönemlerde birden çok düzenleyicinin rekabetine sahne olan, termodinamik denge nin çok uzağındaki bir zamansal evrimdir (*Sayar, 2002; **Kaçmaz, 2006)	Hassas bağımlılık Rastgele Dengesiz
	5	H. Bruce Stewart'a göre basit bir belirlenimci sistemde görünürde rastgele tekrarlanan davranış (*Gleick,2016)	Rastgele Tekrarlanan
	6	Küçük farklılıkların kökeni konusunda sessiz kalsa da, kaos, küçük bir farklılığın nasıl olup da hızlı krallığı sarsan boyutlara ulaştığı hakkında bir betimleme sağlamaktadır ve bu nedenle de tahmin etme ve tahmin edilebilirlikle yakından ilişkilidir (*Smith, 2014).	Değişim betimlemesi Yinelenen Tahmin edilebilirlik
	7	Kaos dinamik dizgelerin bir özelliğidir ve bir dinamik dizgede değişen gözlemler kaynağından başka bir şey değildir (*Smith, 2014).	Dinamik dizge Değişen gözlem

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tablo 5'in devamı

DİŞİPLİNLER	TANIM NO	TANIM	TANIMDAN ÜRETİLEN KAVRAMLAR
MATEMATİK/ BİYOLOJİ/TIP	8	Determinist, yinelenen ve başlangıç durumuna duyarlı bağımlılık gösteren bir matematiksel dinamik dizge (*Smith, 2014).	Determinist Yinelenen Duyarlı Dinamik dizge
	9	Bugün kaos olarak adlandırdığımız şey, başlangıç durumuna hassas bağlılığı bulunan zamansal evrimdir (*Li ve Yorke, 1975; **Ruelle, 2001).	Hassas bağımlı Zamansal evrim
	10	Lineer olmayan bilim olarak adlandırılır (Ruelle, 2001).	Doğrusal olmayan
EĞİTİM BİLİMLERİ	1	Sistemlerde yaratılan etkiye karşı meydana gelebilecek tepkilerin belirsizliği ve olayların ölçülmesindeki belirsizlik (*Ertürk, 2012)	Etki-tepki Belirsizlik
	2	Sistemdeki tahmin edilemezlik (*Ertürk, 2012)	Tahmin edilemezlik
	3	Seyri ve sonucunun kestirilmesi mümkün olmayan olayların varlığını ve bu olaylarda bulunan faktörler arası ilişkilerin birbirine karşı aşırı duyarlı ve kestirilemez olması (* Ertürk, 2012)	Aşırı duyarlı Kestirilemez
SÖZLÜK ANLAMI	1	Kargaşa (*Anonim 1, 2011)	Kargaşa
	2	Evrenin düzene girmeden önceki biçimden yoksun, uyumsuz, karışık durumu (*Anonim 1, 2011)	Biçimsiz Uyumsuz Karışık
	3	A situation in which everything is happening in a confused way and nothing is organized or arranged in order (*Anonim 2, 2004). Çeviri: Karmakarışık durumda olan her şey ve organize edilmemiş veya düzenlenmemiş şey	Karmakarışık Organize edilmemiş
	4	The state of the universe before there was any order (*Anonim 2, 2004). Çeviri: Evrenin düzene girmeden önceki durumu .	Düzensiz
	5	Kargaşa, keşmekeş, kaos (*Anonim 3, 2008).	Kargaşa Keşmekeş Kaos
	6	Kaosun Latince' deki karşılığı açık duran, uzay boşluğu, uçurumlar, açıklıklar, boşluklar kavramına karşılık geliyor (*Ufuktepe, 2004)	Açık duran Uzay boşluğu Uçurum Açıklık Boşluk

(*Ana Kaynak, **Alıntı yapılan kaynak)

Tanımlar üzerinden elde edilen kavramlar, içerik analizinin terminolojisine uygun olacak şekilde kategorilere ve anlam kümelerine ayrılarak analizinin üçüncü aşaması geçilmiştir. Betimleyici durum çalışmasında kaosu bir araç olarak kullanabilmek için, elde edilen kavramlar arasından ifadeleri en etkin şekilde destekleyici olduğu düşünülen kavramlar, kategori olarak belirlenmiştir. Bu kategorilerin belirlenmesinde kavramların birbirinden farklı anlamları ifade etmesine ve benzerliklerinin olmamasına dikkat edilmiştir. Ancak kaosun her süreci birbiri ile ilişkili olduğu için, bu anlamda kesin sınırlara sahip kategorileri belirlemek çok olanaklı değildir. Farklı bakış açılarından bakıldığında sınırlar değişebilir. Kategoriler ve kategorilerin ilişkili olduğu anlam kümeleri kendi içinde tutarlı ve anlamlı bir birlikteliğe sahip olacak şekilde oluşturulmuştur.

İçerik analizinin dördüncü aşamasında, kavram kategorileri ve anlam kümeleri bir araya getirilerek bir tabloda ifade edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Kavram kategorileri ve anlam kümeleri tablosu

TANIMLAR	KAVRAMLAR	KAVRAM KATEGORİLERİ	KATEGORİLER	ANLAM KÜMELERİ
			BELİRSİZLİK	Gizem Gizli biçim düzenleri Göndermesiz Kararlı-Kararsız Kaybolan Öngörülemeyen Sonuçsuz Tahmin edilemeyen
			BOŞLUK	Açıklık Boş uzam Çanak Çökme Sonsuz uzay Uçurum Yarıklık Yıkım
			DİNAMİZM	Bilgi üreten Etki-tepki İnteraktif
			DOĞRUSAL OLMAMA	Dengesiz Gelişigüzel Organize edilmemiş Süreli olmayan düzen Tutarsız
			DUYARLILIK	Birbirine bağlı Determinist Hassas Kendi kendine organize Oto denetim

Tablo 6'nın devamı

TANIMLAR	KAVRAMLAR	KAVRAM KATEGORİLERİ	KATEGORİLER	ANLAM KÜMELERİ
			DÜZENSİZLİK	Biçimsiz Kargaşa Karmaşa Keşmekeş Rastgele Uyumsuz
			GÜZELLİK	İncelik Nüans Süptil Uyum
			HAREKET	Bakış açısı Davranış Değişen gözlem Özgürleşmiş Serbest
			KOMPLEKSİTE	Bütüne eğilimli Esnek Fırsat bolluğu Heyecan verici çeşitlilik Karışım Seçim zenginliği
			SÜREÇ	Akış Başlangıç Belli zaman periyodu Değişim Geçmiş Hız Kısa vadede öngörülebilir Ölüm-doğum Zamansal evrim
			TEKRARLAMA	Çoğalan Dallanan Fiziksel dizge Kendini arttıran Yinelenen
YENİLİK	Disipatif Doğuş Düzen Kendi kendini tekrarlamayan Oluşum Yaratılma			

Kaos kavramı üzerinden yapılan içerik analizi sonucunda, “boşluk, belirsizlik, dinamizm, doğrusal olmama, duyarlılık, düzensizlik, güzellik, hareket, kompleksite, süreç, tekrarlama ve yenilik” olmak üzere on iki tane kavram kategorisi belirlenmiştir. Bu kavram kategorileri, kaosun mantıksal çerçevesi üzerinden kategoriyi adlandıran kavramı destekleyici anlam kümelerinden oluşmaktadır. Elde edilen bu nitel veriler, Şekil 2’de birbiri ile ilişkilendirilerek bir diyagram oluşturulmuştur. Bu diyagram, “kavramsal kaos diyagramı” olarak adlandırılmış ve bir sonraki aşamada yapılacak olan betimleyici durum çalışması için bir araç olarak kullanılmıştır.

Şekil 2. Kavramsal kaos diyagramı

2.2.2.2. Betimleyici Durum Çalışması

Tez kapsamında gerçekleştirilen “durum çalışması” nın ikinci aşamasını tamamlayabilmek için ilk analiz tekniği olarak içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen veriler, ikinci analiz tekniği olarak belirlenen betimleyici durum çalışmasında kullanılmıştır. Betimleyici durum çalışması “durum çalışması” başlığı altında literatürde kullanılan tekniklerden biridir (Yin, 1984; Datta, 1990; Bogdan ve Biglen, 1998). Bu teknik, çalışmanın amacına uygun durumları tespit etmeyi ve bu durumlardan elde edilmesi düşünülen verilerin ilgili kaynaklar üzerinden incelenmesini gerekli kılar. Bu teknik için doğrudan gözlem, görüşmeler, arşiv kayıtları, dokümantasyonlar gibi çok çeşitli kaynaklar veri toplama kaynağı olarak kullanılabilir. Toplanan veriler, çalışma amacına uygun bir şekilde dikkatlice irdelenir ve sonuçlara ulaşılır (Yin, 1984). Bu çalışma için gerçekleştirilecek olan betimleyici durum çalışması, literatürde Yin (2017)’nin önerdiği betimleyici durum çalışması özellikleri baz alınarak gerçekleştirilmiştir.

İçerik analizi sonucunda elde edilen kavramsal kaos diyagramının bir araç olarak kullanılabilmesi adına durumlar belirlenmiştir. “Çalışmanın Kapsamı” başlığı altında belli kriterler doğrultusunda seçilmiş yirmi yapı, betimleyici durum çalışması için durum olarak seçilmiştir. Her yapı için internet ortamında bulunan, yapının mimarına ya da o yapıyı iç ve dış mekan anlamında deneyimleyen kişilere ait videolar izlenmiştir (Ek 3). Ayrıca her yapının iki boyutlu çizimleri ve fotoğrafları da incelenmiş, betimsel durum çalışması için bir veri topluluğu elde edilmiştir. Veri topluluğu oluşturulurken, yapıya ait literatürden elde edilen fotoğrafların yetersiz kaldığı noktalarda izlenen videolardan ekran görüntüleri alınmış ve veriler desteklenmiştir. Bu veriler yardımıyla her yapıya ait bir kavramsal kaos diyagramı oluşturulmuştur. Diyagramlarda anlam kümeleri içerisinde yapıda anlamsal olarak var olduğu düşünülen kavramlar ve o kavrama ait kategori daha belirgin olarak işaretlenmiş, diğer kavramlar ve kategoriler geri planda bırakılmıştır.

Bir sonraki aşamada her yapı için özel bir betimleyici durum çalışması tablosu oluşturulmuştur. Bu durum çalışması tablosu, yapıya ait özellikle videolardan, iki boyutlu çizim ve fotoğraflardan ve yapıya ait kavramsal kaos diyagramından elde edilen tüm verileri içeren bir ön çalışma olarak hazırlanmıştır. Bu ön çalışma yardımı ile yapıyı derinlemesine irdelleyen betimsel bir yazı yazılmıştır. Yazı içerisinde yapıya ait kavramsal kaos diyagram içinde yer alan kavram ve kategoriler kalın olarak belirtilmiştir.

Bu betimlemeler, kaos-yapı ilişkisini açıklamak için birçok kavrayışı ortaya koymaya yardımcı olacak bulguları elde etmeyi sağlamıştır.

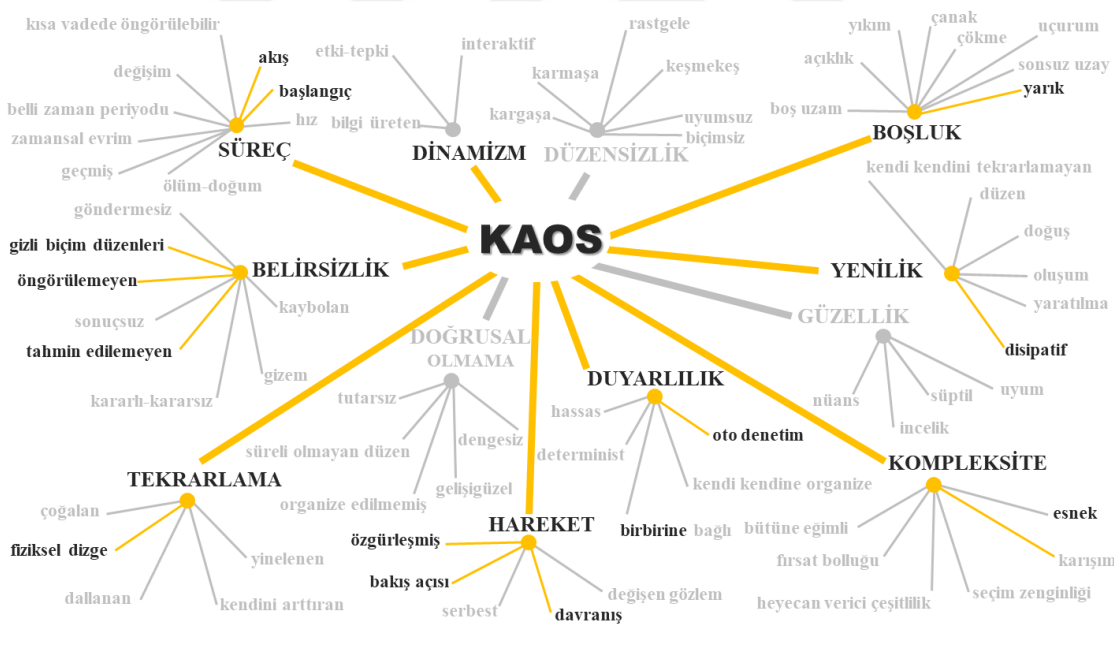
Her bir yapı için oluşturulan betimleyici durum çalışması tabloları aşağıda sunulmuştur (Tablo 7-Tablo 26). Tabloların sunuluş sıralaması “Çalışmanın Kapsamı” başlığı içerisinde yer alan yapı listesine ait sıralama dikkate alınarak oluşturulmuştur. Her bir betimleyici çalışma için izlenen videolara ait kaynak listesi ayrıca Ek 2 başlığı altında tablo haline getirilmiş “Ekler” bölümünde verilmiştir.

Tablo 7. Betimleyici durum çalışması 1

1		Yapının Adı- Yapım Yılı	Walt Disney Concert Hall, 1996-2003
		Tasarımcı Adı	Gehry Partners
CEPHE GÖRÜŞLERİ		URL-3, 2017	
		URL-5, 2017	
PLANLAR VE KESİTLER		Zemin Kat Planı; URL-6, 2017	
		2. Kat Planı; URL-6, 2017	
		Kesit; URL-6, 2017	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ		Giriş; URL-7, 2017	
		Lobi; URL-9, 2017	
		Sirkülasyon; URL-10, 2017	
		Sirkülasyon; URL-12, 2017	

Tablo 7'nin devamı

1	Yapının Adı- Yapım Yılı	Walt Disney Concert Hall, 1996-2003	
	Tasarımcı Adı	Gehry Partners	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Sirkülasyon; URL-228, 2017	Fuaye; URL-13, 2017	Küçük Salon; URL-6, 2017
			
	Küçük Salon; URL-6, 2017	Prova Salonu; URL-15, 2017	Kafeterya; URL-16, 2017
	<p>YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI</p> 		
	<p>BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI</p> <p>“Walt Disney Concert Hall” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-8, 2017; URL-18, 2017; URL-19, 2017; URL-20, 2017; URL-21, 2017; URL-22, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p>		

Tablo 7'nin devamı

Frank Gehry'nin **karmaşık** yapılarından biri olan Walt Disney Concert Hall, dışta ve içte sahip olduğu **gizli biçim düzenleri** ile heyecan verici bir atmosfer yaratır. Yapının dış kabuğu iç mekanları gizleyerek, deneyimleyeni **öngörülemeyen** bir sürecin içine sokar.

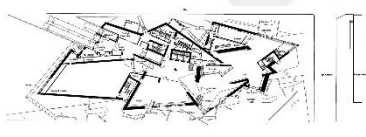

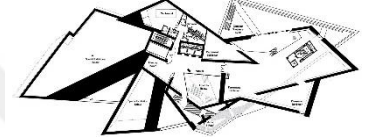
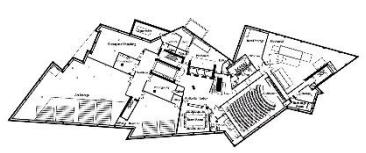
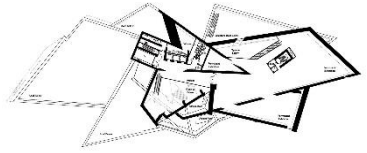

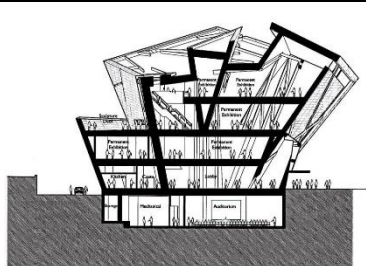

Yapının iç kütesini sarmalayan kabuk, kıvrımlı ve birbirine benzemeyen **özgürleşmiş** parçaların bir araya getirilmesiyle **hareketi** sembolize eder bir biçimlenişe sahip olur. Kabuk, yapı yükseldikçe belli kotlarda geriye doğru çekilerek, deneyimleyen için yapı ve çevresi arasındaki ilişkiyi algılatan panoramik geçitleri oluşturur. Kabuğu oluşturan bu **fiziksel dizge**, deneyimleyenin **bakış açısına** göre yeni anlamlar üretir ve yapıya **dinamik** bir etki kazandırır. Ayrıca kabuğun sahip olduğu malzeme, günün her saatinde ışığı farklı şekillerde yansıtarak, deneyimleyen için **tahmin edilemeyen** görsel bir şölen sunar. Bu geçitler yapının ikinci katında konumlandırılmış, bir amfityatroya ve gül şeklinde bir çeşmeye sahip bahçede başlar ve bu bahçede biter.

Rasyonelliğe meydan okuyan bir anlayış ile tasarlanan yapı, geniş giriş merdivenleri ile deneyimleyeni karşılar. Deneyimleyen merdivenlerle birlikte yukarı çıktığında, eğrisel kabuğun yaratmış olduğu bir **yarıkla** karşılaşır ve bu yarıkla birlikte yapıya girer. Kabuktaki kıvrımların etkisi içeride, bir müzikten yayılan ses dalgaları gibi biçimlenerek kendini gösterir. Bu kıvrımlar, ses dalgalarının bütün mekanı saran soyut halinin somut bir ifadesi olarak deneyimleyeni sarmalar. İç mekanlar, **birbirlerine bağlı** bir biçimlenişle akıcı bir birliktelik içindedirler. Yapının kalbini oluşturan oditoryuma geçildiğinde, **özgürleşmiş** bir sistem gibi, deneyimleyeni kendi **oto denetimi** ile saran bir atmosfer oluşturur. Oditoryumun biçimlenişinde sahneye olan yakınlık mesafesi ve oluşturduğu **duyarlı** samimiyet, deneyimleyeni müziğin bir parçasıymış gibi kucaklar.

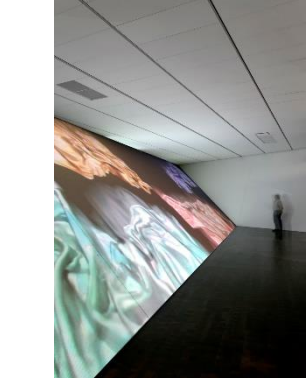
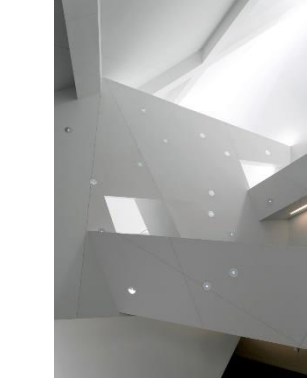
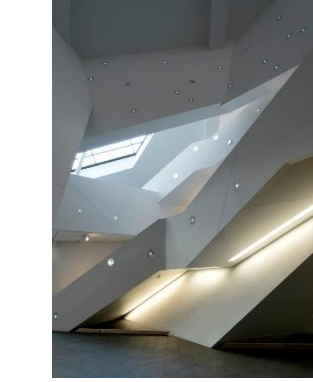
Oditoryum dışında yer alan küçük salon, sınırların **esnek** olarak tasarlandığı bir organizasyona sahiptir. Bu durum deneyimleyen için klasik kuralların dışında bir **davranış** olarak yorumlanarak, alışılmadık bir **başlangıcın** kapılarını açar.

İç mekanda yüzey çakışmaları sonucu hissedilen akışkanlık ve bu **akışın** sağladığı iç-dış arasındaki dil birliği, her anlamıyla **disipatif** bir sistemin meydana gelişine örnek olarak kaosu oluşum sürecine atıfta bulunur.

Tablo 8. Betimleyici durum çalışması 2

2		Yapının Adı- Yapım Yılı	Frederick C. Hamilton Building, 2000-2006			
		Tasarımcı Adı	Daniel Libeskind			
CEPHE GÖRÜŞLERİ		Bredt, 2017a		URL-23, 2017		URL-24, 2017
		Bredt, 2017b		URL-25, 2017		URL-26, 2017
		Zemin Kat Planı; URL-24, 2017		1. Kat Planı; URL-24, 2017		2. Kat Planı; URL-24, 2017
		Bodrum Kat Planı; URL-24, 2017		Çatı Katı Planı; URL-24, 2017		Kesit; URL-24, 2017
		Kesit; URL-24, 2017		Kesit; URL-24, 2017		
PLANLAR VE KESİTLER						

Tablo 8'in devamı

2	Yapının Adı- Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Frederick C. Hamilton Building, 2000-2006 Daniel Libeskind	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="336 880 564 909">Lobi; URL-25, 2017</p>	 <p data-bbox="687 880 975 909">Sirkülasyon; Bredt, 2017b</p>	 <p data-bbox="1059 880 1362 909">Sirkülasyon; URL-25, 2017</p>
	 <p data-bbox="304 1171 596 1200">Sirkülasyon; URL-27,2017</p>	 <p data-bbox="660 1171 999 1200">Galeri Boşluğu; URL-25, 2017</p>	 <p data-bbox="1086 1171 1331 1200">Fuaye; URL-25, 2017</p>
	 <p data-bbox="331 1458 571 1487">Galeri; URL-24, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1458 986 1487">Sergi Salonu; URL-24, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1458 1331 1487">Salon; URL-24, 2017</p>
	 <p data-bbox="293 1883 608 1912">Sergi Salonu; URL-24, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1883 979 1912">Sirkülasyon; URL-24, 2017</p>	 <p data-bbox="1086 1883 1331 1912">Galeri; URL-24, 2017</p>

Tablo 8'in devamı

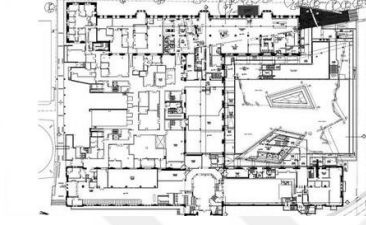

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Yapının sahip olduğu bu **heyecan verici çeşitlilikteki** form, deneyimleyeni büyüleriyle içeriye alır. Mimarın dış yüzeyde yakaladığı üçgensel ve açısız birleşimlerin iç mekanda bir devamlılığının olup olmadığına dair ürettirdiği sorular, deneyimleyenin zihninde **tahmin edilemeyen** bir sorgulamayı başlatır. Deneyimleyen **hareketi** devam ettirip iç mekânla buluştuğunda, bu **belirsizlik** içindeki sorgulama süreci mükemmel bir karşılıkla son bulur.

İç mekanda deneyimleyeni karşılayan bir lobi alanı ve bu lobiye farklı bir **açıklık** sağlayan yapı yüksekliğinde bir artriyum belirir. Artriyumu çevreleyen bu **boşluk**, gökyüzüne doğru yükselme etkisi yaratarak dinamik bir atmosfer oluşturur ve yapının üst katlarına yönelim sağlar.

Farklı açısız düzlemlerin birleşmesiyle meydana gelen iç mekânlar, **gizli biçim düzenlerine** sahip bir tavırla keşfedilmeyi bekleyen bir çağrıda bulunurlar. Mekânları oluşturan sınırların sürekli **değişmesi**, deneyimleyene **seçim zenginliğinin** kapılarını açarak, yapıyı her anda anlamlandırma olanağı sunar. Kalıcı ve geçici sergilere ev sahipliği yapan yapı, sahip olduğu mekânların formları ve açısız değişimleri ile deneyimleyeni bir **belirsizliğe** sürükleyebilir. Aslında bu **kararlı-kararsız** biçimleniş, **yeni** üretme çabasının bir sonucu olarak, **değişime** açık olmanın bir özelliği olarak yorumlanabilir.

Tablo 9. Betimleyici durum çalışması 3

3		Yapının Adı- Yapım Yılı	Michael Lee-Chin Crystal, 2003-2007
		Tasarımcı Adı	Daniel Libeskind
CEPHE GÖRÜŞLERİ		URL-30, 2017	
		URL-31, 2017	
		URL-31, 2017	
PLANLAR VE KESİTLER		Zemin Kat Planı; URL-32, 2017	
		1. Kat Planı; URL-32, 2017	
		2. Kat Planı; URL-32, 2017	
		2. Kat Planı; URL-32, 2017	
		Çatı Katı Planı; URL-33, 2017	
		Kesit; URL-34, 2017	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ		Lobi; URL-35, 2017	
		Lobi; URL-31, 2017	
		Sergi Salonu; URL-36, 2017	
		Sirkülasyon; URL-36, 2017	
		Sirkülasyon; URL-36, 2017	
		Sirkülasyon; URL-12, 2017	

Tablo 9'un devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Michael Lee-Chin Crystal, tarihi bir yapı olan Ontario Museum'un modern bir eki olarak inşa edilmiştir. Müzenin uzantısı olarak tasarlanan yapı, isminden de anlaşılacağı üzere kristalin prizmatik formundan esinlenerek beş ayrı hacmin bir araya gelmesinden üretilmiştir.

Yapı dışardan deneyimlendiğinde, iki ayrı zıt karakterin birbiri içinde **kendi kendine organize** olmuş bir **bütüne** dönüşümünü keşfetmek, heyecanlandırıcıdır ve şaşırtır. Yeni müze, tarihi müzenin rasyonel, durağan ve dokunulmaz nitelikteki etkisini bir **oto denetim** içinde koruma altına alır. Bu koruma, **yarıklardan** ve kırıklardan oluşan dışa vurumcu bir etki ve yaşayan bir **hareket** ile desteklenerek, **dinamik** ve yeniden **doğuşa** adanmış bir ifadeye dönüşür. Ayrıca eski ile yeni arasında meydana gelen bu hassas iletişim, gelenek ve yenilik arasında bir köprü kurar ve **zamansal bir evrimin** oluşumuna izin verir. Dış yüzeylerde kısım kısım kullanılan cam malzeme de, hareketi yansıtarak deneyimleyen için anlamlandırma **süreçleri** yaşatır.

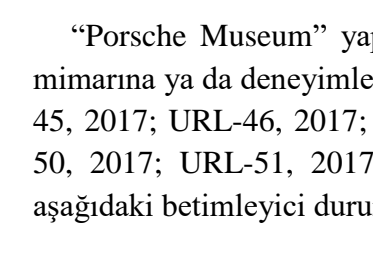
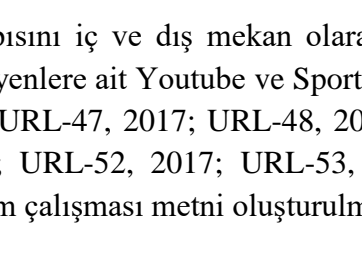
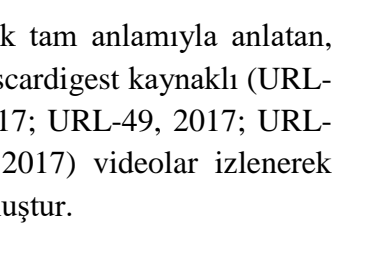
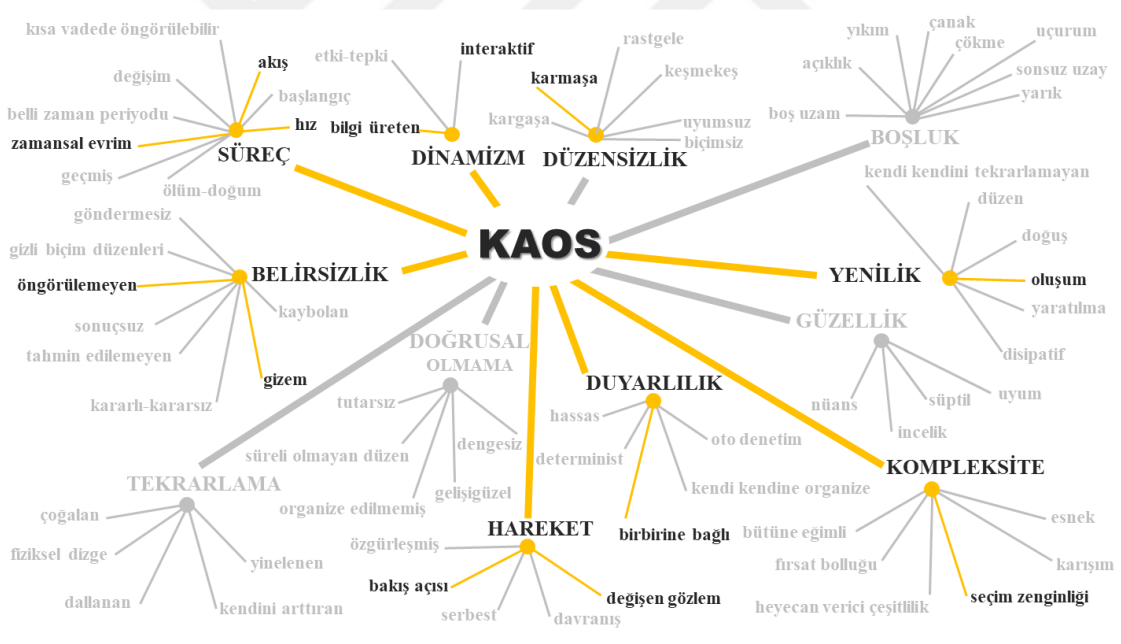
Crystal'ın geleceğe atıfta bulunur biçimlenişinin oluşturduğu çekim gücü ile içeriye davet edilen deneyimleyen, dışardaki eski ve yeni arasındaki iletişimin, içeride de devam ettiğine tanık olur. Mekan içinde mekan oluşturma efekti ile eski yapıya ait dış yüzey, yeni yapının belli bir oranda sınırını oluşturur. Ayrıca yeni yapının katmanları arasında dolaşırken eskinin kendini hatırlatan işaretlerine rastlamak mümkündür. Yeni bir mimari içinde eskinin izlerini bulmak ve tarihin başlangıcından günümüze kadar olan süreci somut öğelerle sunmak, müzenin amacına destek olarak, **heyecan verici çeşitliliğin** bir parçasını oluşturur.

Crystal'ın eski yapıya olan ilişkisinin yanında kendi içinde oluşturduğu **dallanan**, parçalanan ve katmanlaşan bir hikayesi de vardır. **Gelişigüzel** bir araya gelmiş gibi görünen bu şekillenişin sesine kulak verildiğinde, **birbirine bağlı** mekânsal hacimlerin **determinist** bir yaklaşımla oluşturulduğu fark edilir. Mimar, birbirine bağlılığı yer yer köprülerle kopararak nefes alma noktaları oluşturur. Katmanlaşma ve yönsüzleşme etkisi ile katları birbirine bağlayan merdivenler, kaosun **tahmin edilemez** sonucuna atıfta bulunur şekilde deneyimleyeni bir yeni keşfedilenden başka bir yeni keşfedilecek olana aktarır. Kristalin cazibeli ve büyüleyici etkisini yansıtır gibi tasarlanan dış ve iç, ölüm ve **doğum** gibi sürekli iki zıt kutup arasında gidiş-gelişler yaşatarak deneyimleyeni bir **akışın** içinde anlamlandırmaya bırakır.

Tablo 10. Betimleyici durum çalışması 4

4	Yapının Adı- Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Porsche Museum, 2005-2008 Delugan Meissl Associated Architects	
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 URL-40, 2017	 URL-40, 2017	 URL-41, 2017
	 Zemin Kat Planı; URL-42, 2017	 1. Kat Planı; URL-42, 2017	 2. Kat Planı; URL-42, 2017
	 3. Kat Planı; URL-42, 2017	 4. Kat Planı; URL-42, 2017	 Kesit; URL-42, 2017
PLANLAR VE KESİTLER	 Kesit; URL-42, 2017	 Kesit; URL-42, 2017	
	 Giriş; URL-43, 2017	 Lobi; URL-44, 2017	 Lobi; URL-40, 2017
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 Sirkülasyon; URL-43, 2017	 Sirkülasyon; URL-43, 2017	 Sergi Salonu; URL-44, 2017

Tablo 10'un devamı

4	Yapının Adı- Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Porsche Museum, 2005-2008 Delugan Meissl Associated Architects		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				Sergi Salonu; URL-44, 2017
				Sergi Salonu; URL-45, 2017
				Sergi Salonu; URL-46, 2017
				Sergi Salonu; URL-43, 2017
				Sergi Salonu; URL-44, 2017
				Sergi Salonu; URL-45, 2017
YAPILAR AIT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI				
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI				
<p>“Porsche Museum” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube ve Sportscardigest kaynaklı (URL-45, 2017; URL-46, 2017; URL-47, 2017; URL-48, 2017; URL-49, 2017; URL-50, 2017; URL-51, 2017; URL-52, 2017; URL-53, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p>				

Tablo 10'un devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

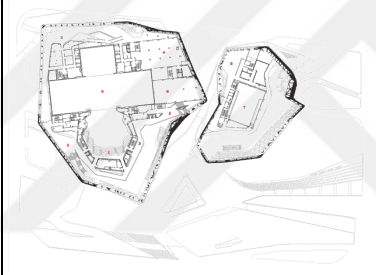
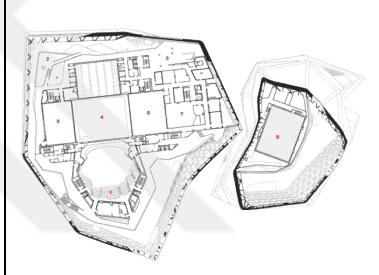
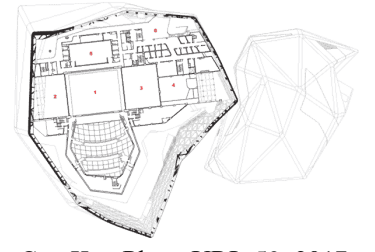
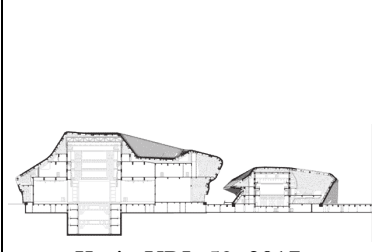
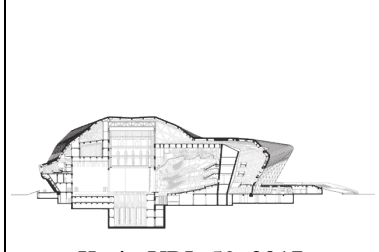

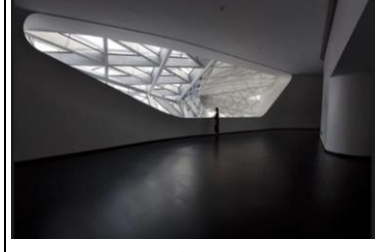
2008 yılında yapımı tamamlanan ve bir Delugan Meissl tasarımı olan Porsche Museum, markanın felsefesini yansıtır biçimde tasarlanmıştır. Göz alıcı ve etkileyici bir mimariye sahip olan yapı, farklı **bakış açılarıyla** farklı anlamlar ürettiren bir **oluşumdur**. Bu çerçeveden bakıldığında devamlı **bilgi ürettiren** bu oluşum, **dinamik** bir etki kazanarak, kaosun engellenemez ve sürekli **yeni** ürettiren zamansal **akışını** örnek alır. Dış yüzeyin sahip olduğu form ve formu gerçeklikle buluşturan malzeme, deneyimleyene bir **karmaşıklık** gösterisi sunarak karşılıklı iletişimi canlı kılar. Yapı ayrıca, yerçekimine karşı bir duruş sergiler nitelikte üç tane v biçimindeki taşıyıcı yardımıyla yüzer şekilde havada asılı kalır bir konumdadır. Klasik fizik kurallarını yıkıcı bu biçimleniş, hiçbir şeyin kesin olmadığını savunan kaosun destekleyici bir örneği gibidir.

Yapı, adlandırıldığı markanın günümüze kadar olan tüm tarihsel geçmişini her yönüyle gözler önüne sermek amacı ile tasarlanmasının yanı sıra, tasarımda markanın sahip olduğu felsefeye ait izler de bulmak mümkündür. Bu izler, kaosun, **hareket, hız, zamansal evrim ve akış** gibi birçok özelliğini içerir.

Girişte lobi ve birtakım hizmet alanlarını bünyesinde barındıran yapı, deneyimleyeni bir merdivenle lobiden üst kata alarak bambaşka bir dünyanın kapılarını açar. Bir **seçim zenginliği** içinde deneyimleyene imkanlar sağlayan bu dünya, her yerden gelen işaretlerle keşfedilmeyi bekleyen **gizemleri** saklar. Bir yarışa başlar gibi, sonunda ne olacağına dair kurulan hayal ve bu hayali gerçekleştirmek için duyulan istek **hareketi** tetikler.

İç mekanda mimari biçimlenişin etkisine sergilenen arabaların karakteristik özellikleri de eklenerek **öngörülemeyen** bir **akış** başlar. Varış duygusunun deneyimleyeni sardığı bu anda, **birbirine bağlılık** sağlayan rampaların yönlendirici etkisi ile farkına varmadan en üst kata ve en son noktaya ulaşılır. Mekanın belli noktalarında tasarlanmış olan ve rampaları destekleyici merdivenler, bir yarışta **hızın** etkisiyle kaybolmaya başlayan yol çizgileri gibi belli **belirsiz** bir çizgiselliğe sahiptir. Bu çizgisellik **değişen gözlem** unsuru ile illüzyonist bir etki yaratır. Dışı ve içi ile her anlamda **interaktif** bir **sürecin** yaşandığı yapı, en son noktada bir zafer kazanmanın sunduğu rahatlama etkisiyle deneyimleyene veda eder.

Tablo 11. Betimleyici durum çalışması 5

5	Yapının Adı- Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Guangzhou Opera House, 2003-2010 Zaha Hadid Architects			
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="368 667 528 698">URL-54, 2017</p>	 <p data-bbox="746 667 906 698">URL-55, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 667 1283 698">URL-56, 2017</p>		
	 <p data-bbox="368 891 528 922">URL-57, 2017</p>	 <p data-bbox="746 891 906 922">URL-57, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 891 1283 922">URL-229, 2017</p>		
	PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="272 1214 628 1245">Zemin Kat Planı; URL-59, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1214 979 1245">1. Kat Planı; URL-59, 2017</p>	 <p data-bbox="1059 1214 1362 1245">2. Kat Planı; URL-59, 2017</p>	
		 <p data-bbox="272 1514 628 1545">Çatı Katı Planı; URL-59, 2017</p>	 <p data-bbox="708 1514 948 1545">Kesit; URL-59, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1514 1331 1545">Kesit; URL-59, 2017</p>	
		İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="357 1809 539 1841">Lobi; Baan, 2017c</p>	 <p data-bbox="708 1809 948 1841">Galeri; URL-58, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1809 1331 1841">Fuaye; Chung, 2017</p>

Tablo 11'in devamı

5	Yapının Adı- Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Guangzhou Opera House, 2003-2010 Zaha Hadid Architects				
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				Fuaye; Chung, 2017	Sirkülasyon; Chung, 2017	Sirkülasyon; URL-6, 2017
				Sirkülasyon; URL-60, 2017	Sirkülasyon; URL-60, 2017	Sirkülasyon; URL-60, 2017
				Sergi Salonu; URL-60, 2017	Fuaye; URL-60, 2017	Oditoryum; Baan, 2017c
				Oditoryum; URL-58, 2017	Küçük Salon; URL-62, 2017	Prova Salonu; URL-58, 2017
				Fuaye; URL-62, 2017	Hazırlık Odası; URL-62, 2017	Restoran; URL-62, 2017

Tablo 11'in devamı

5	Yapının Adı- Yapım Yılı	Guangzhou Opera House, 2003-2010
	Tasarımcı Adı	Zaha Hadid Architects
YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI		
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI		
<p>“Guangzhou Opera House” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube ve Theguardian kaynaklı (URL-60, 2017; URL-62, 2017; URL-63, 2017; URL-64, 2017; URL-65, 2017; URL-66, 2017; URL-67, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>Guangzhou Opera House, konumlandırılışı, sahip olduğu işlevler ve muhteşem formuyla şehrin vazgeçilmez bir parçası gibi durmaktadır. Yapının formu, geçmişin izlerini üzerinde taşıyarak zamansal evrimin kusursuzlaştırdığı bir pürüzsüzlükle, çocukluk sürecini geçirmiş bir yetişkin tavrını ifade eder. Üçgenimsi biçimlerden oluşan heyecanlandırıcı biçimsizlikteki kütle ve bu kütleyle tamamlayan peyzaj, doğayla ile işbirliği yapmışçasına geleceğe doğru yol alır.</p> <p>İki büyük kütlelerin bir araya getirilmesi ile oluşturulan kompleks, birbirlerinden kanyon gibi etkileyici bir yarıkla ayrılır. Çok yönlü dış yüzeylere sahip yapının dış mekanını keşfetmek, deneyimleyene heyecan verici bir çeşitliliğin kapılarını açar. Yapıların, hareket odaklı, yeniyi arayan ve bu süreci maceraya çeviren bir atmosferi vardır. Peyzajın bir kısmını oluşturan küçük gölette oluşan yansımalar ve dış yüzeyde başlattığı görsel oyun da bu atmosferi destekler. Süptil bir etkiyle tasarlanan her iki yapı deneyimleyeni içeriye davet ettiğinde, bambaşka bir dünyanın kapılarını açar.</p>		

Tablo 11'in devamı

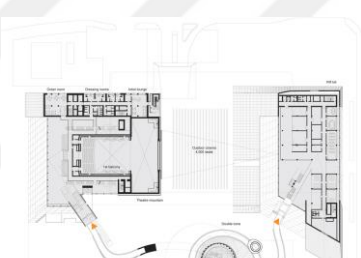
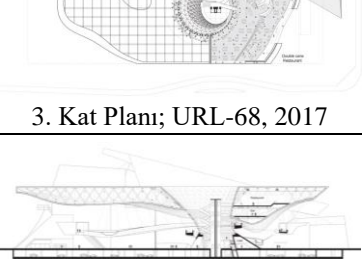
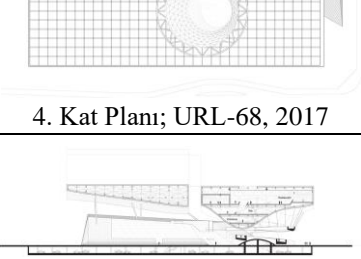
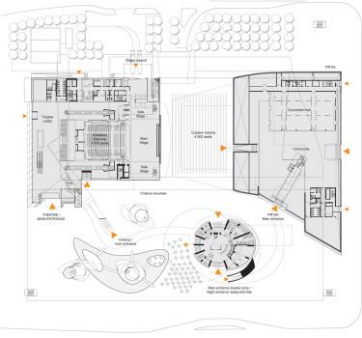
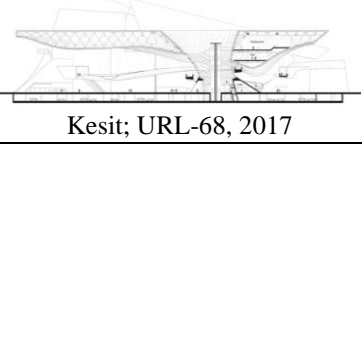
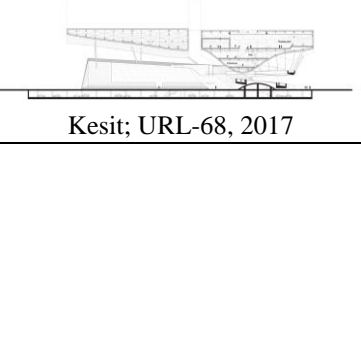

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Yapılar dıştan içe doğru, kausun geçmişten izler alıp, bunu geleceğe bambaşka bir etkiyle aktarmasını açıklayan sürecin somutlaştırılmış bir gerçekliği gibidir. Yapıları oluşturan cam ve çelik malzemeli kabuk, aslında içerideki dünyaya ait **gizli biçim düzenlerinin** koruyucusudur. İç mekanları oluşturan kütleler ve onları örten kabuk arasındaki **boşluklar**, mekan içerisinde mekan etkisiyle sürekli **çoğalan** ve **yenilenen** bir etkiyi yansıtır. İç mekanlar birbiri içine geçen, kaybolan, tekrar **doğan**, devam eden, alıp götüren bir **akışkanlığın** sonucudur. Akışkanlık etkisiyle oluşan eğrisel kıvrımlar, yer yer hayali olarak da devam edermişçesine deneyimleyene farklı anlamlandırma olanakları sağlar. Her iki yapıda da merdivenler, deneyimleyeni ana fuayeden alıp, üst katlardaki diğer fuayelere, salonlara ve özellikle mekanlara ulaştırırken, mekan içinde kıvrılarak biçimlenir. Kütlelerden birinde konumlanmış olan oditoryum, kanyonda devam eden macerada doğal bir **oluşum** sonucu meydana gelmiş bir mağarayı andırır. Son teknolojik özelliklere sahip olan bu mağara, sihirli bir müzik kutusu gibidir. Oditoryumu oluşturan yüzeyler **rastgele tekrarlar** gibi görünen katlanmaların oluşturduğu geniş bir **açıklığı** tanımlar. Diğer kütlede konumlanmış olan küçük salon ise çok farklı amaçlara hizmet edebilmek adına bu etkiden uzak bir biçimlenişe sahiptir.

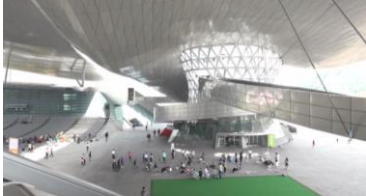

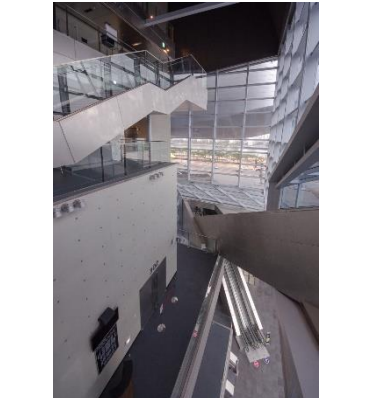

Farklı yönlerden ulaşım sağlanan yapılar, müziğe hizmet etmek dışında, restoranlar, satış birimleri, ofisler, toplantı ve prova odaları gibi birçok işlevi de bünyesinde barındırır.

Doğaya **duyarlı** bir form olarak tasarlanan yapı, **doğrusal olmayan** akışkan çizgileri ile deneyimleyen arasında **interaktif** bir iletişim kurar. **Karmaşa** gibi görünen **bütüne eğimli** bir düzen içerisinde deneyimleyeni etkiler, kabul eder, kaybeder ve tekrar başa döndürür.

Tablo 12. Betimleyici durum çalışması 6

6		Yapının Adı-Yapım Yılı	Busan Cinema Center, 2005-2012
		Tasarımcı Adı	Coop Himmelb(l)au
CEPHE GÖRÜŞLERİ		Malagamba, 2017a	
		Malagamba, 2017a	
		Malagamba, 2017a	
		Malagamba, 2017b	
		URL-76, 2017	
	PLANLAR VE KESİTLER		Zemin Kat Planı; URL-68, 2017
		1. Kat Planı; URL-68, 2017	
		2. Kat Planı; URL-68, 2017	
		3. Kat Planı; URL-68, 2017	
		4. Kat Planı; URL-68, 2017	
		Kesit; URL-68, 2017	

Tablo 12'nin devamı

6	Yapının Adı-Yapım Yılı	Busan Cinema Center, 2005-2012	
	Tasarımcı Adı	Coop Himmelb(l)au	
DIŞ VE İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Dış Fuaye; Malagamba, 2017b	Dış Fuaye; Malagamba, 2017b	Dış Fuaye; Malagamba, 2017b
			
	Dış Fuaye; Malagamba, 2017b	Dış Fuaye; Malagamba, 2017b	A.H. Sinema; Malagamba, 2017b
			
	A.H. Sinema; URL-70, 2017	A.H. Sinema; URL-70, 2017	A.H. Sinema; URL-70, 2017
			
	Fuaye; Chun, 2017	Tiyatro; Malagamba, 2017a	Sinema; Malagamba, 2017a
			
	Galeri Boşluğu; Chun, 2017	Dış Sirkülasyon; Malagamba, 2017a	Sirkülasyon; Chun, 2017

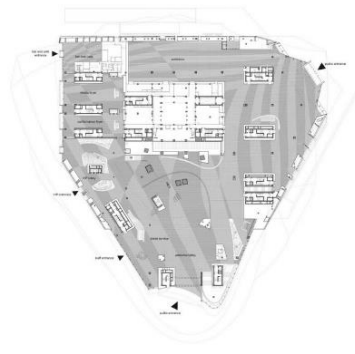

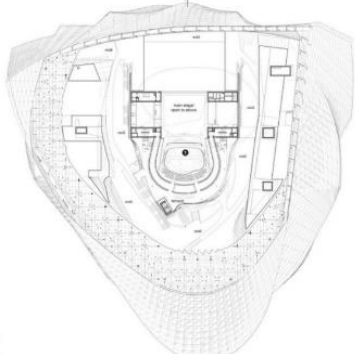
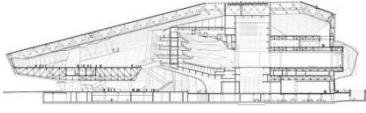
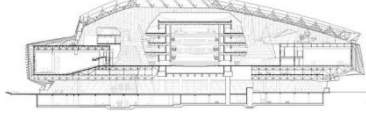
Tablo 12'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

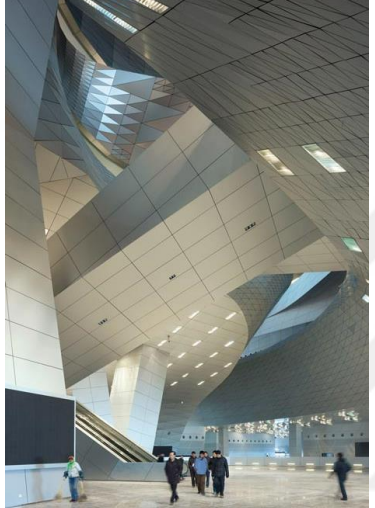
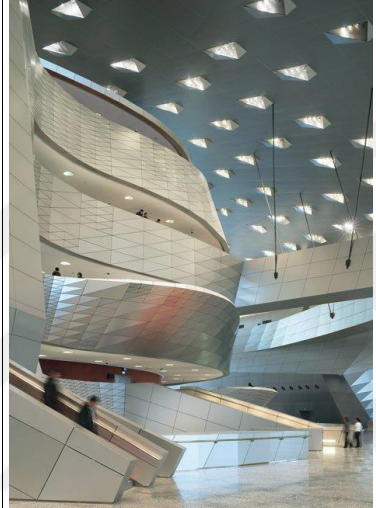

Bu anlamda deneyimleyen içeride yaşayacağını düşündüğü ambiansı bir anda dışarıda da yaşar. Bu dış ve iç farkının ortadan kaybolması, yapının deneyimleyen için her adımında **bilgi ürettiren** bir yapıya dönüşmesine olanak sağlar. Yer yer havada asılı kalan rampalar, kompleksin bir parçası olan koni şeklindeki kütleleri delerek içeriye **akar**. Koniyi sarmalayan bir başka rampa ise **değişen gözlemler** eşliğinde bir anda farklı işlevleri barındıran diğer kütleyle bağlanır.

Yapıyı oluşturan kütlelerin **determinist** değilmiş gibi görünen biçimlenişleri, aslında tam anlamıyla evreni bir araya getiren ve birbirinden bağımsız tüm olguların oluşturduğu düzene gönderme yapar bir kaos etkisidir. Yapı aslında dış mekanı iç mekan mantığı ile kullanarak, deneyimleyeni **kararlı-kararsız** bir tercih **sürecine** sokar. Bu süreç dışarıda devam etmek mi, yoksa içeride denemek mi üzerinde **öngörülemeyen** bir gidiş-geliştir. Bu mücadeleden kurtulup içeriye girmeye karar verildiğinde, dışarıda havada dolaşan **hareket**, içeride merdivenleri oluşturan hatlar sayesinde devam eder. Dışarıda tasarlanan iç mekan mantığı içeride yerini kaos sonrası yaşanan bir **düzen** etkisinde dinginliğe bırakır niteliktedir.

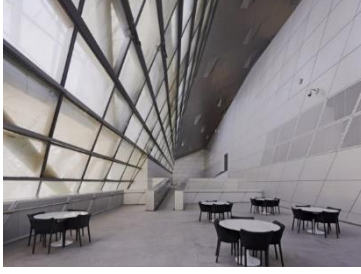
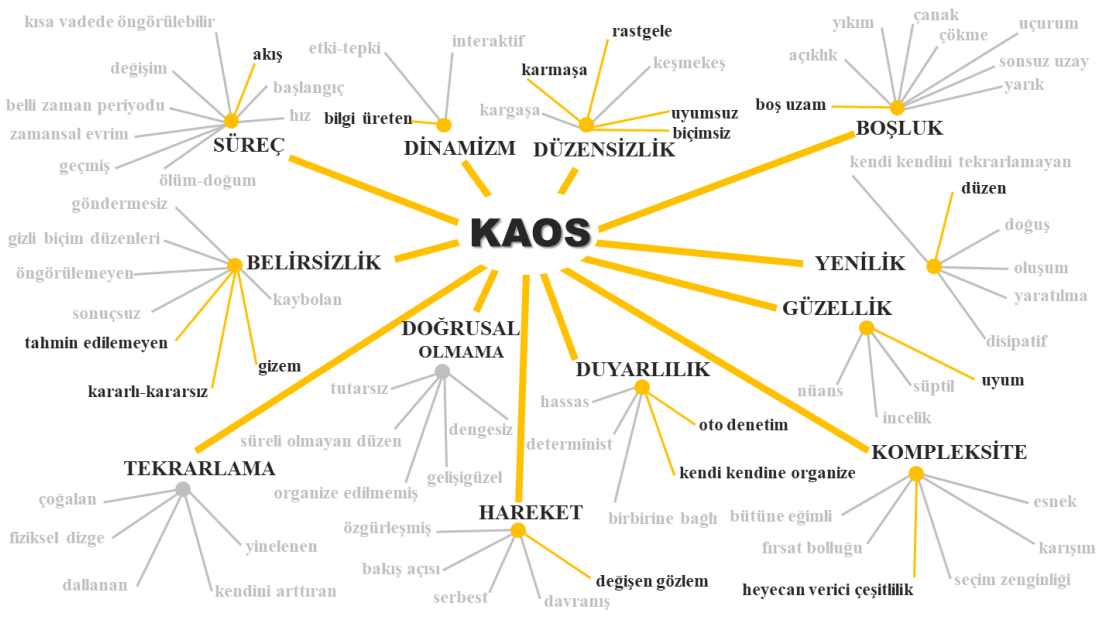
Tablo 13. Betimleyici durum çalışması 7

7	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Dalian International Conference Center, 2008-2012 Coop Himmelb(l)au	
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="368 651 533 685">URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="751 651 916 685">URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="1129 651 1294 685">URL-78, 2017</p>
	 <p data-bbox="272 1084 628 1115">Zemin Kat Planı; URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="683 1084 984 1115">1. Kat Planı; URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="1056 1084 1358 1115">2. Kat Planı; URL-79, 2017</p>
	 <p data-bbox="300 1514 601 1545">3. Kat Planı; URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="683 1514 984 1545">4. Kat Planı; URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="1056 1514 1358 1545">5. Kat Planı; URL-79, 2017</p>
PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="300 1944 601 1977">6. Kat Planı; URL-79, 2017</p>	 <p data-bbox="715 1944 952 1977">Kesit; URL-80, 2017</p>	 <p data-bbox="1093 1944 1331 1977">Kesit; URL-80, 2017</p>

Tablo 13'ün devamı

7	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Dalian International Conference Center, 2008-2012 Coop Himmelb(l)au	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="304 633 592 667">Giriş-Lobi; URL-81, 2017</p>	 <p data-bbox="708 633 951 667">Fuaye; URL-78, 2017</p>	 <p data-bbox="1086 633 1329 667">Fuaye; URL-82, 2017</p>
	 <p data-bbox="304 1196 592 1229">Sirkülasyon; URL-78, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1196 979 1229">Sirkülasyon; URL-78, 2017</p>	 <p data-bbox="1054 1196 1358 1229">Sirkülasyon; URL-78, 2017</p>
	 <p data-bbox="304 1529 592 1563">Sirkülasyon; URL-81, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1529 979 1563">Sirkülasyon; URL-78, 2017</p>	 <p data-bbox="1054 1529 1358 1563">Oditoryum; URL-81, 2017</p>

Tablo 13'ün devamı

7	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Dalian International Conference Center, 2008-2012 Coop Himmelb(l)au	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Oditoryum; URL-82, 2017	Fuaye; URL-83, 2017	Fuaye; URL-81, 2017
	<p>YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI</p> <p>BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI</p> <p>“Dalian International Conference Center” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-83, 2017; URL-84, 2017; URL-85, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>2012 yılında, Çin’in bir liman şehri olan Dalian’da inşa edilen bu kompleks, şehir manzarası üzerinde çarpıcı bir etkiye sahiptir. Öklit geometrisinin reddini ilan eder bir biçimleniş ve heykelimsi bir güzellikle araziye konumlandırılmıştır. Yüzeyindeki sert ve kıvrımlı hatların bir arada yarattığı çelişkili ifade, kaosun kararlı-kararsız yapısına gönderme yapan bir metafor olarak yorumlanabilir. Yapı bir bütün olarak düşünüldüğünde, her değişen gözlem ile farklı anlamlar ürettirdiği ve heyecan verici bir çeşitlilikle deneyimleyeni etkileyen dinamik bir atmosfere sahip olduğu söylenebilir.</p>		

Tablo 13'ün devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

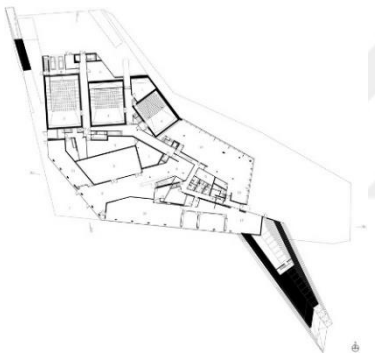
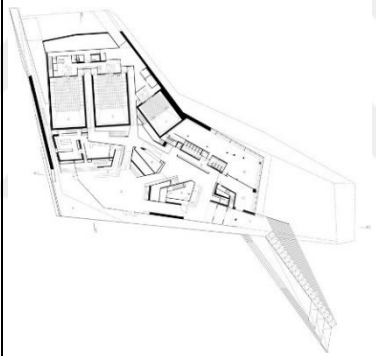
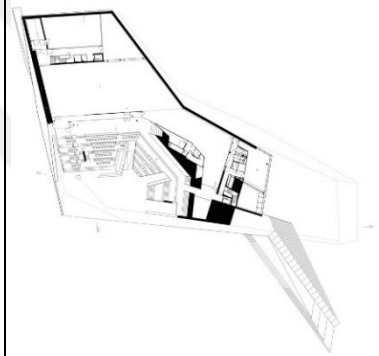
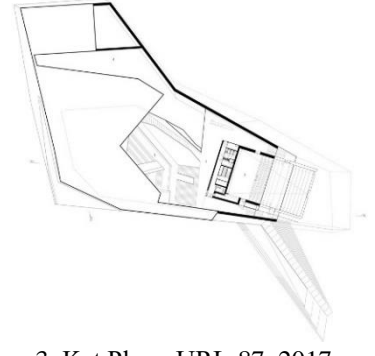
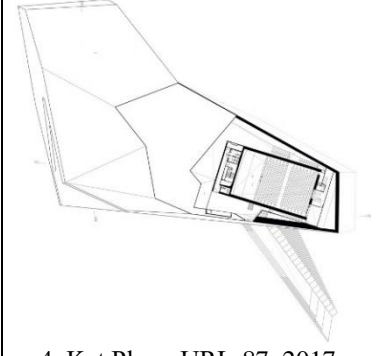
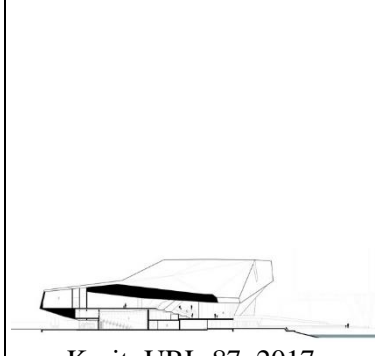

Yapının kabuğunu oluşturan malzeme ve renk, her ne kadar soğuk bir etkiyi yansıtırsa da, **biçimsiz** biçimi ve sahip olduğu atmosferin merak uyandırıcı cazibesi ile deneyimleyeni içine çeker. İçeride nasıl bir hikayenin başlayacağına dair deneyimleyeni **belirsizliğe** düşüren yapı, geniş bir giriş, **biçimsiz** bir **boş uzam** ve bu ikisinin birlikteliğinden doğan baskıcı bir etki ile ilk karşılaşmayı gerçekleştirir. Girişin tam karşısında ve boş uzamın çekirdeğinde, sanki **kendi kendine organize** olmuşçasına konumlandırılmış sıra dışı bir kütle bulunmaktadır. Bu kütle ve etrafını sarmalayan merdivenler, büyük tiyatroyu, sahne kulesini ve çok amaçlı konferans salonunu içinde barındıran bir organizma gibi hizmet eder. Kütleliyi oluşturan ana mekanlar, taşıyıcılar ve sirkülasyon ekleri, **tahmin edilmeye** imkan vermeyecek birlikteliğin masalsı bir oluşumunu meydana getirir. Bu anlamda form ve işlevin birbiri içinde kaynaştığı ve bu etkiyle sürekli **bilgi üretebilen** bir yapı bütünü oluşur. Yapının en önemli mekanlarından biri olan büyük tiyatro, duvar yüzeylerindeki akıcı tasarımın etkisiyle deneyimleyeni bir anda sahneye odaklar. Duvar yüzeylerindeki **akıcılığı** sağlayan **rastgele tekrar eder** nitelikteki beyaz bantlar, aynı zamanda oturma alanlarının bir kısmını da **gizemli** bir şekilde saklar.

Çekirdekte yer alan bu ana kütle haricinde, yapının sahip olduğu başka hizmet mekanları da vardır. Bu mekanlar ana kütle etrafına yerleşir ve kısa bağlantılarla birbiriyle ilişkilendirilir.

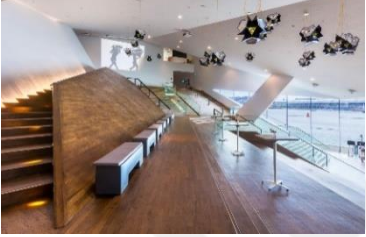

Heyecan verici bir çeşitliliğe sahip olan yapı, mimari bir **karmaşıklıkla** üretilmesine rağmen amaca uygun yönlendirmeyi kolaylıkla sağlayarak deneyimleyene **duyarlı** davranır.

Yapının sahip olduğu **doğrusal olmayan** karakteristik yapısı kaosa hizmet eder özelliktedir. Yapıyı oluşturan her bir parça tek olarak birbirinden **uyumsuz** formlar olarak algılanırken, gizli bir **oto denetim** sonucunda bir araya gelmelerinden doğan **uyum** sayesinde kaostan oluşan **düzeni** cisimleştirirler.

Tablo 14. Betimleyici durum çalışması 8

8	Yapının Adı-Yapım Yılı	Eye Film Museum, 2005-2012		
	Tasarımcı Adı	Delugan Meissl Associated Architects		
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="379 640 533 674">Richter, 2017</p>	 <p data-bbox="751 640 920 674">URL-86, 2017</p>	 <p data-bbox="1129 640 1299 674">URL-86, 2017</p>	
	 <p data-bbox="379 931 533 965">URL-86, 2017</p>	 <p data-bbox="751 931 920 965">URL-230, 2017</p>	 <p data-bbox="1129 931 1299 965">URL-231, 2017</p>	
	PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="276 1330 636 1364">Zemin Kat Planı; URL-87, 2017</p>	 <p data-bbox="683 1330 979 1364">1. Kat Planı; URL-87, 2017</p>	 <p data-bbox="1056 1330 1353 1364">2. Kat Planı; URL-87, 2017</p>
		 <p data-bbox="300 1715 596 1749">3. Kat Planı; URL-87, 2017</p>	 <p data-bbox="683 1715 979 1749">4. Kat Planı; URL-87, 2017</p>	 <p data-bbox="1082 1715 1337 1749">Kesit; URL-87, 2017</p>
		 <p data-bbox="325 1845 580 1879">Kesit; URL-87, 2017</p>		

Tablo 14'ün devamı

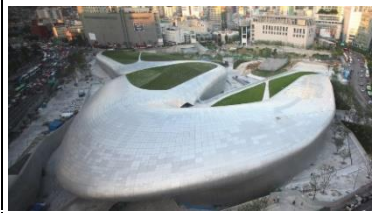
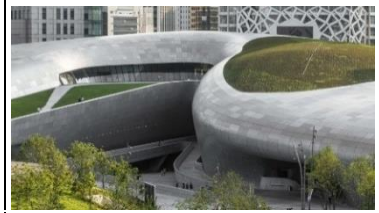

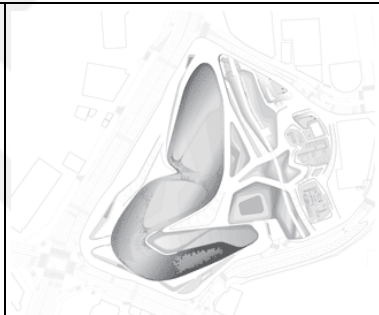

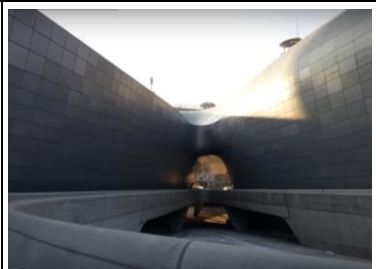
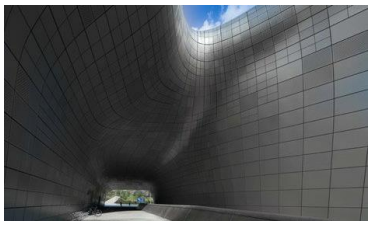

8	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Eye Film Museum, 2005-2012 Delugan Meissl Associated Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Giriş-Lobi; URL-86, 2017	Arena; URL-88, 2017	Arena; URL-90, 2017
			
	Arena; URL-91, 2017	Arena, Baan, 2017d	Restoran; URL-89, 2017
			
	Restoran; URL-89, 2017	Sinema; URL-91, 2017	Sinema; URL-91, 2017
			
	Lobi; URL-92, 2017	Fuaye; URL-91, 2017	Toplantı Salonu; URL-91, 2017
			
	Stüdyo; URL-91, 2017	Stüdyo; URL-91, 2017	Sirkülasyon; URL-93, 2017

Tablo 14'ün devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Deneyimleyen yapının iç mekanına, havada asılı kalmış bir kütlenin şaşırtıcı hakimiyeti altında mütevazî bir girişle ulaşır. Giriş, deneyimleyeni arena olarak adlandırılan ve **rastgele tekrarlayan** çizgilere sahip bir **boşluğa** bırakır. Bu boşluk, restorana, sinemalara ve yapının diğer işlevlerine dağılımı sağlayan bir merkezdir. Arena, yapıya gelen tüm deneyimleyenlerin hareketlerini toplayan ve tekrar dağıtan bir görev üstlenir. Mekanın bir kısmından yukarı doğru yükselen seyir alanları ve merdivenler, boşluğu ve manzarayı farklı yüksekliklerden deneyimleme imkanı sağlar. Bu imkan bir dağ tırmanışının iç mekanda oluşturulmuş bir simülasyonu gibi arenaya **özgürleştirilmiş** bir mekan anlayışı kazandırır. Bu merdivenlerin aralarından açılan dikey konumlandırılmış **yarıklar**, diğer alanlara geçişi sağlayan geçitler gibidir. Bu geçitler sayesinde yapıya ait dört ayrı sinema salonuna, etkinlik alanlarına, stüdyolara ve interaktif film laboratuvarına ulaşılır. Bu işlevlere ait mekanlar deneyimleyen için daha rasyonel çözümler sunarken, mekanların sunduğu görsel etki, **hareketi** canlı kılar ve yapının dışından gelen **dinamizmi** yapının iç noktalarına kadar taşır.

Tablo 15. Betimleyici durum çalışması 9

9	Yapının Adı-Yapım Yılı	Dongdaemun Design Plaza, 2007-2013		
	Tasarımcı Adı	Zaha Hadid Architects		
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="363 595 549 629">URL-127, 2017</p>	 <p data-bbox="740 595 925 629">URL-127, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 595 1308 629">URL-128, 2017</p>	
	 <p data-bbox="363 887 549 920">URL-126, 2017</p>	 <p data-bbox="740 887 925 920">URL-128, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 887 1308 920">URL-129, 2017</p>	
	PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="268 1240 644 1285">Zemin Kat Planı; URL-130, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1240 989 1285">1. Kat Planı; URL-130, 2017</p>	 <p data-bbox="1021 1240 1401 1285">Çatı Katı Planı; URL-130, 2017</p>
		 <p data-bbox="325 1352 580 1382">Kesit; URL-130, 2017</p>	 <p data-bbox="708 1352 963 1382">Kesit; URL-130, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1352 1347 1382">Kesit; URL-130, 2017</p>
		DIŞ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="293 1650 619 1695">Dış Bağlantı; URL-128, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1650 989 1695">Dış Bağlantı; URL-131,2017</p>
	 <p data-bbox="268 1919 644 1951">Dış Sirkülasyon; URL-128,2017</p>		 <p data-bbox="644 1919 1021 1951">Dış Sirkülasyon; URL-126, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1919 1347 1951">Çarşı; URL-126, 2017</p>

Tablo 15'in devamı

9	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Dongdaemun Design Plaza, 2007-2013 Zaha Hadid Architects		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 Dış Sirkülasyon; URL-126, 2017	 Gösteri Alanı; URL-126, 2017	 Salon; URL-126, 2017	
	 Giriş; URL-135, 2017	 Sirkülasyon; URL-128, 2017	 Sirkülasyon; URL-103, 2017	
	 Sirkülasyon; URL-132, 2017	 Sirkülasyon; URL-130, 2017	 Sirkülasyon; URL-133, 2017	
	 Fuaye; URL-135, 2017	 Tasarım Salonu; URL-135, 2017	 Tasarım Salonu; URL-135, 2017	
	 Tasarım Salonu; URL-127, 2017	 Tasarım Salonu; URL-136, 2017	 Tasarım Salonu; URL-136, 2017	
	 Sergi Salonu; URL-132, 2017	 Kafeterya; URL-138, 2017	 Otopark; URL-132, 2017	

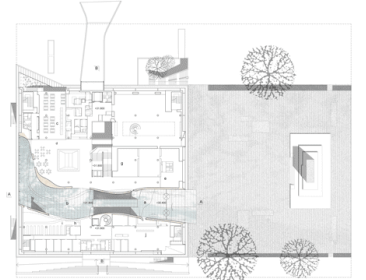
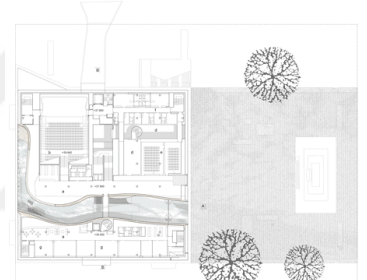
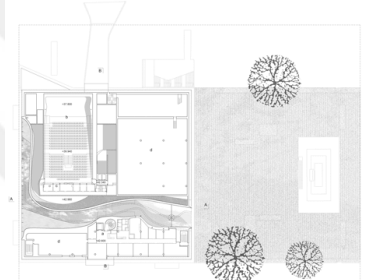
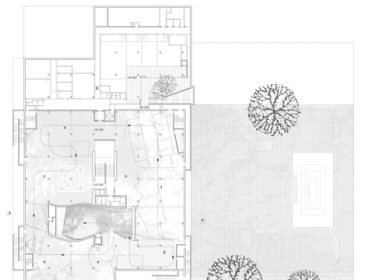

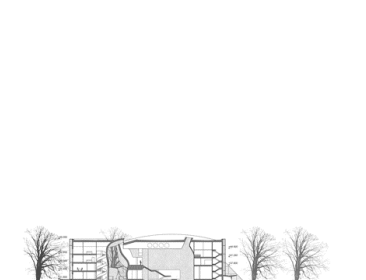
Tablo 15'in devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Yapının **kendi kendine organize** olmuşçasına meydana gelen doğaya yatkın formu, kaosun oluşum sürecini biçimsel olarak açıklar niteliktedir. Bu oluşum sürecinde yapıda meydana gelen dış **boşluklar** ve **yarıklar**, doğadan oluşan birer parça gibi deneyimleyeni sarar ve etkisine alır. Bu mimari etkinin oluşturduğu çekim kuvveti, içeride deneyimleyene **karmaşık** bir dünyanın kapılarını açar. Bu karmaşıklıktan meydana gelen mekanlar, büyük boşluklara, eğimli yüzeylere, sıra dışı formdaki merdivenlere dönüşerek **öngörülemeyen gizli biçim düzenlerini** oluşturur. Bu gizli biçim düzenlerinin oluşturduğu **oto denetim**, deneyimleyeni kendi izni doğrultusunda yönlendirir. Bu amaçla karmaşık yapının iç mekanlarını deneyimleyebilmek için yardımcı yol haritaları tasarlanmıştır. Yapının sunduğu bu dezavantajmış gibi algılanan özellik, aslında deneyimleyenin yapıyı her seferinde farklı bir anlamla yorumlamasına, **yeni** ve farklı iletişim süreçleri oluşturmasına yol açar. İç mekanlar için düşünülen az sayıdaki malzeme ve onların oluşturduğu renkler, soyut ve tamamlanmamış bir etki sunarken, yapı işlevini ön plana çıkarır.

Bir karınca yuvasının karmaşıklığı içinde oluşan düzenin, insan ölçeğindeki bir boyutu olarak tasvir edilebilen bu yapı, kaosun tam anlamıyla mekan ölçeğindeki karşılığı olarak yorumlanabilir.

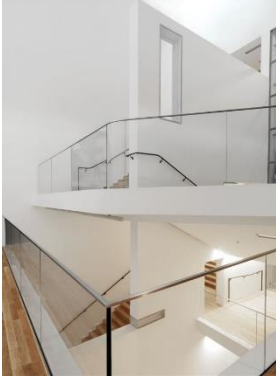

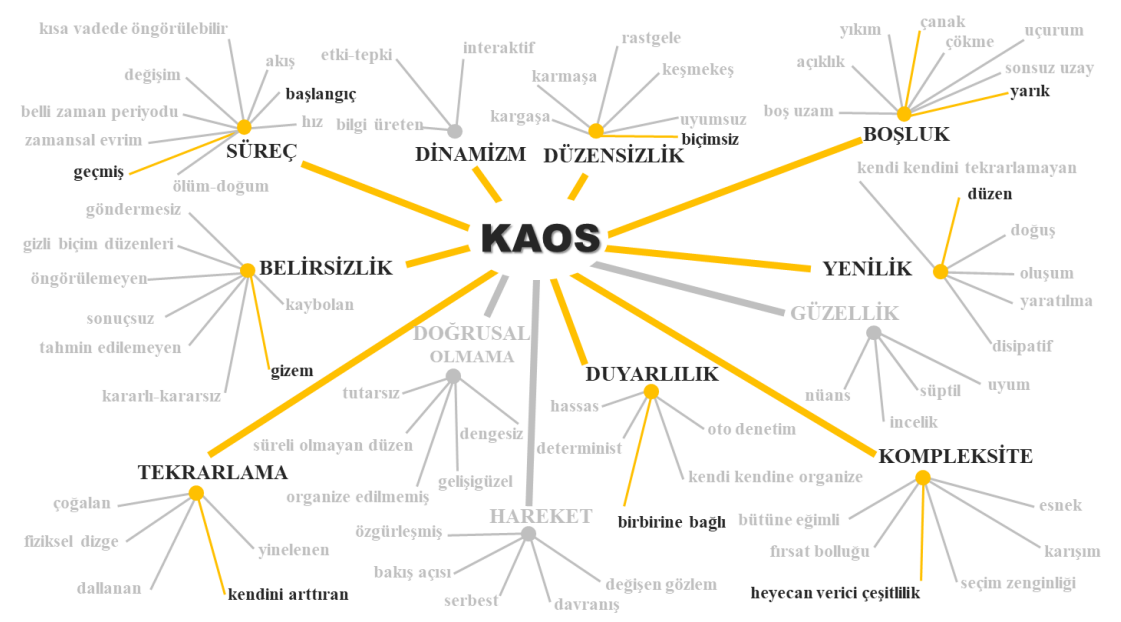
Tablo 16. Betimleyici durum çalışması 10

10	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Polin Museum, 2005-2013 Lahdelma & Mahlamaki Architects		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				
	Paniczko, 2017	Krynski, 2017	Paniczko, 2017	
				
	Jeżyk, 2017	Paniczko, 2017	Krynski, 2017	
	PLANLAR VE KESİTLER			
		Zemin Kat Planı; URL-99, 2017	1. Kat Planı; URL-99, 2017	2. Kat Planı; URL-99, 2017
				
Bodrum Kat Planı; URL-99, 2017		Kesit; URL-99, 2017		

Tablo 16'nın devamı

10	Yapının Adı-Yapım Yılı	Polin Museum, 2005-2013	
	Tasarımcı Adı	Lahdelma & Mahlamaki Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="343 779 564 813">Giriş; URL-99,2017</p>	 <p data-bbox="722 779 944 813">Galeri; URL-99,2017</p>	 <p data-bbox="1072 779 1358 813">Sirkülasyon; URL-99,2017</p>
	 <p data-bbox="331 1111 560 1144">Lobi; Paniczko, 2017</p>	 <p data-bbox="711 1111 940 1144">Lobi; Paniczko, 2017</p>	 <p data-bbox="1090 1111 1318 1144">Lobi; URL-100, 2017</p>
	 <p data-bbox="327 1536 580 1570">Fuaye; Paniczko, 2017</p>	 <p data-bbox="707 1536 960 1570">Fuaye; Paniczko, 2017</p>	 <p data-bbox="1072 1536 1358 1570">Sirkülasyon; Krynski,2017</p>
	 <p data-bbox="300 1821 604 1854">Oditoryum; URL-101, 2017</p>	 <p data-bbox="699 1821 959 1854">Oditoryum; Jeżyk, 2017</p>	 <p data-bbox="1050 1821 1369 1854">Sirkülasyon; URL-101, 2017</p>

Tablo 16'nın devamı

10	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Polin Museum, 2005-2013 Lahdelma & Mahlamaki Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜŞLERİ			
	Sirkülasyon; Krynski, 2017	Sirkülasyon; URL-102, 2017	Sirkülasyon; URL-103, 2017
			
	Sergi Salonu; URL-103, 2017	Sergi Salonu; URL-103, 2017	Sergi Salonu; URL-103, 2017
			
	Sergi Salonu; URL-232, 2017	Eğitim Odası; URL-104, 2017	Eğitim Odası; URL-104, 2017
YAPILARA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI			

Tablo 16'nın devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

“Polin Museum” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube, Culture.pl ve Polin.pl kaynaklı (URL-105, 2017; URL-106, 2017; URL-107, 2017; URL-108, 2017; URL-109, 2017; URL-110, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.

Polin Museum, anıt özelliği taşıyan ve bulunduğu topoğrafyanın geçmişe ait izlerini bünyesinde barındıran bir yapıdır. Geçmişe dair izleri, sosyal bir diyalog ortamı içinde deneyimleyenlere sunar.

Yapının dış kabuğu, **kendini arttıran ve birbirine bağlı** çizgisel parçaların bir araya gelmesi sonucu oluşan rasyonel bir **düzene** sahiptir. Bu düzen içerisinde belli yüzeylerde camdan meydana gelen **yarıklar**, yapıya **gizemli** bir etki kazandırır. Yapının karşılıklı iki yüzeyinde yer alan bu yarıklardan biri, devasal bir girişin temsil noktası olarak tasarlanırken; diğer yarık, içeride gizli kalmış bir boşluğun dışarıyı selamlaması olarak yorumlanabilir. Bu devasa girişle birlikte içeriye girildiğinde, dış ve iç arasında ayırım yaratan bir farklılıkla karşılaşılır. Malzeme ve biçim farkından meydana gelen bu ayırım aslında **geçmişin** basitliğinden başlayan bir **başlangıcın**, şimdiye ve geleceğe doğru olan ilerleyiş **sürecinin** yansımasıdır. İkelmiş gibi görünen bu ayırım, eğrisel yüzeyli bir kanyonun simülasyonu şeklinde tasarlanan ve iç mekan olarak binayı ikiye bölen bir giriş lobisidir. Bu ana hat, yapının sahip olduğu işlevlere ulaşımı sağlayan merkez gibidir.

Giriş lobisinde ve havada asılı şekilde iki kütleli birbirine bağlayan köprüler bulunmaktadır. Köprüler sadece işlevsel olarak bağlantı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda anlamsal olarak da geçmiş, şimdi ve gelecek arasında **birbirine bağlılığı** temsil eder. Kaosun geçmişten gelen etkileri, değiştirerek ve geliştirerek geleceğe aktarması; yapının biçimsel oluşumu ve bu oluşumun meydana getirdiği anlamsallık, karakteristik bağlamda aynı etkiyi yaratır.

Girişte meydana gelen **boşluk** ve deneyimleyenin ilerleyişi sonucu giriş hölünün diğer kısmında oluşan ikinci boşluk, cam malzemenin etkisi sonucu dışardan aldığı gün ışığını mekana gölge oyunları olarak yansıtır. Bu oyun dışla etkileşimi olan ve **dinamizm** yaratan iç mekanın **heyecan verici çeşitlilikteki** yüzeysel ifadelerinin oluşmasını sağlar.

Hölün yönlendirmesi ile deneyimleyenin ulaştığı ikinci boşluk, geçmiş ve gelecek arasında kalma etkisini deneyimleyene hissettirerek, deneyimleyenin mevcudiyeti ile bu iki ögeyi birleştirir.

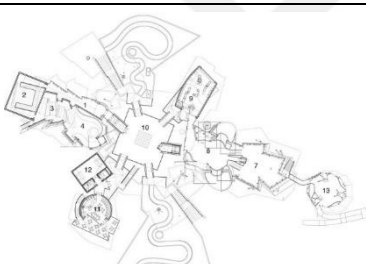
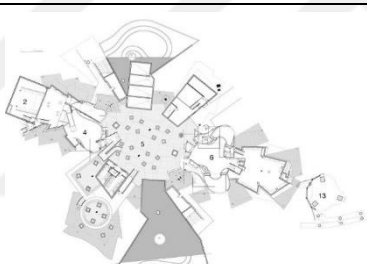
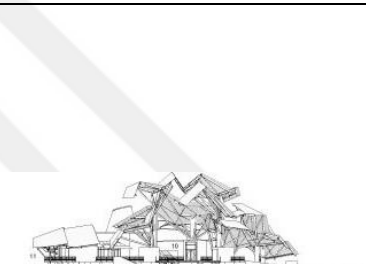

Yapı işlevsel olarak, sergiler, oditoryum, eğitim stüdyoları, kültürel alanlar gibi birçok alanı bünyesinde barındırır. Ancak bu alanlar kaostan sonra düzene kavuşan bir oluşumun yansıması gibi daha geometrik formlarda tasarlanmıştır.

Tablo 16'nın devamı

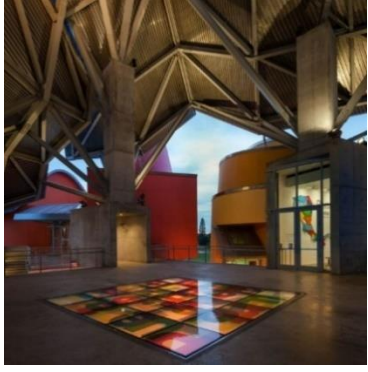

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI
<p>Girişini oluşturan o büyük ve biçimsiz yarığın şaşırtıcı etkisi, yerini dingin ve düzenli biçimlenişlere bırakır. Ancak sergi alanlarında biçimsel olarak sağlanan bu dinginlik, kullanılan enstrümantal öğelerin dizilimi ile zaman zaman deneyimleyen için heyecanlı etkileşimler sağlar. Bu da yapının sahip olduğu işlevin ve deneyimleyene vermek istediği etkinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.</p>

Tablo 17. Betimleyici durum çalışması 11

11		Yapının Adı-Yapım Yılı	Biomuseo, 2002-2014		
		Tasarımcı Adı	Gehry Partners		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				URL-111, 2017	
				URL-112, 2017	
				URL-112, 2017	
				Zemin Kat Planı; URL-114, 2017	
				Bodrum K. Planı; URL-114, 2017	
				Kesit; URL-114, 2017	
DİŞ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				Kesit; URL-114, 2017	
				Kesit; URL-114, 2017	
				Kesit; URL-114, 2017	
				Giriş; URL-112, 2017	
				Giriş; URL-112, 2017	
				Lobi; URL-112, 2017	

Tablo 17'nin devamı

11	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Biomuseo, 2002-2014 Gehry Partners	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Giriş; URL-113, 2017	Lobi; URL-115, 2017	Lobi; Alda, 2017
			
	Sergi Alanı; URL-112,2017	Sergi Alanı; URL-116,2017	Sergi Salonu; URL-116,2017
			
	Sergi Salonu; URL-116,2017	Sergi Salonu; URL-116,2017	Sergi Salonu; URL-113,2017
			
	Sergi Salonu; URL-118,2017	Dijital Gösteri A.; URL-117, 2017	Sergi Salonu; URL-113,2017

Tablo 17'nin devamı

11	Yapının Adı-Yapım Yılı	Biomuseo, 2002-2014	
	Tasarımcı Adı	Gehry Partners	
	İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ		
	Sergi Salonu; Alda, 2017	Sirkülasyon; URL-116,2017	Sirkülasyon; URL-116,2017
YAPIIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI			
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI			
<p>“Biomuseo” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-119, 2017; URL-120, 2017; URL-121, 2017; URL-122, 2017; URL-123, 2017; URL-124, 2017; URL-125, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>Panama Kanalı yakınlarında konumlandırılan Biomescuo, bulunduğu bölgedeki biyoçeşitliliğin tanıtılması ve korunması amacı ile tasarlanmıştır. Bu amaç aynı zamanda yapının biçimsel oluşumu üzerinde de etkili olmuştur. Yapıyı meydana getiren galeriler, merkezi bir atriyum etrafında sıralanmış ve bu merkezden dallanarak, dışarıya doğru fırlama etkisi yapan bir geometri ile ifade edilmiştir.</p>			

Tablo 17'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Yapı kütlesi dışardan deneyimlendiğinde, bu galerileri oluşturan kütlelerin sahip olduğu **kendini arttıran** etkideki biçimlenişi, birbirlerine benzemeyen çok parçalı **fiziksel dizgeleri** ve farklı renkleri, biyoçeşitliliğin mimari ölçekteki karşılığı olarak yorumlanabilir. Bu **heyecan verici çeşitlilik**, kaosu sahip olduğu **dinamik süreci**, her **değişen gözlemlerle** deneyimleyene hissettirir. Yapıyı oluşturan **bütüne eğilimli** dış kabuk uzaktan algılanmaya çalışıldığında, **kendi kendini tekrar etmeyen** parçalanmaların, eğrilerin ve kırıkların oluşturduğu sihirli bir benzerlik etkisi oluşturur. Yapı genel bir bakış çerçevesinde iki boyutlu olarak plan ölçeğinde incelendiğinde, üçüncü boyuttaki **biçimsiz** gibi görünen bu **düzenin** bir simetriden meydana geldiği anlaşılır. Üçüncü boyutta bu kadar **karmaşık** bir yapının ikinci boyuttaki çizgisel simetrisinin ürettiği çelişik ifade, kaosla ilişkisi anlamında yapıyı anlamsal olarak daha da güçlü kılar.

Yapıyı çevreleyen botanik bahçenin muhteşem büyüğü ve dış kabuğun sunduğu sınırsız anlamlandırma fırsatı eşliğinde yapıya girildiğinde, hem içeride hem dışarıda etkisini oluşturan bir atriyumla karşılaşılır. Merdivenlerle ya da kıvrımlı bir rampa yardımıyla ulaşılan atriyum, zeminden yüksekliği ile çevreyi daha farklı şekilde deneyimleme imkanı sağlar. Atriyumu ve diğer bağlantılı kütleleri örten kabuk, ağaç ve gövdesinden çıkan dalların oluşturduğu birlikteliği simgeler şekilde yapıya taşınır. Bu benzetme, yapı ile doğa arasında **birbirlerine bağlı** bir **duyarlılık** etkisi olarak düşünülebilir. Atriyumu çevreleyen galeri kütleleri arasından beliren **boşluklar**, manzaranın sihirli etkisine açılarak bir **akış** halinde fotoğraf kareleri sunar. Ayrıca atriyumun tam merkez noktasına yerleştirilen kare biçimli renkli cam döşeme, alt katla görsel bir bağlantı kurarak, iki ayrı mekan arasında zamansal bir birleşim sağlar ve farklı mekanlar arasındaki hareket aktarımını deneyimleyene iletir. Atriyumdan kontrollü bir şekilde galerilerin **başlangıç** noktasına bağlantı kuran giriş hölü, **zamansal evrim** sürecini başlatırcasına deneyimleyeni bir maceraya davet eder. Giriş holünün devamında ulaşılan biyoçeşitlilik galerisi, ara ara diğer galeriler hakkında küçük ipuçları veren iki ayrı **yarıkla** deneyimleyeni selamlar. Biyoçeşitlilik galerisi, deneyimleyeni Panamarama isimli ayrı bir dünyaya götürür ve doğayı gözler önüne sunan görsel efektli sunumlarla baş başa bırakır. Bu görsel şölenin bitimi ile birlikte deneyimleyen başka bir galeriye doğru yönelebileceğini fark eder. Bölgenin tarihi çağlar boyunca oluşumunu anlatan bu galeri, kendinden sonra gelecek olan diğer galeriye hikayeyi teslim eder. Bu galerinin sunduğu karada ve sudaki vahşi doğa hayatı, deneyimleyeni **öngörülemez** bir heyecana sürükler. Galerilerin **birbirlerine bağlı** bir şekilde oluşturdukları geçişler, maceranın başlangıcından bitimine kadar bir **akış** içerisinde **harekete** devam etme isteği uyandırır.

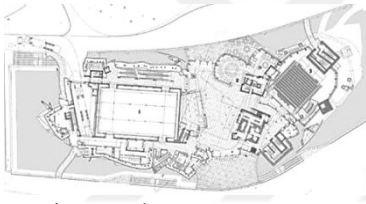
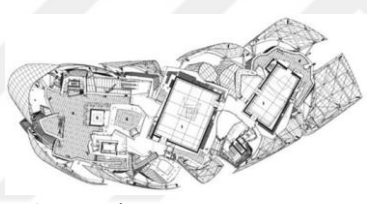
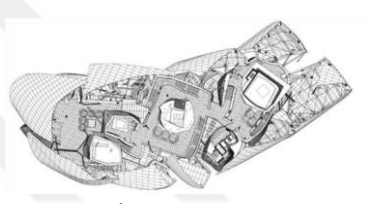
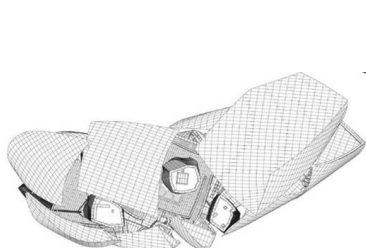
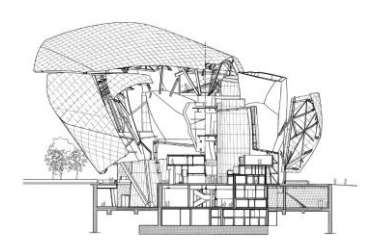

Tablo 17'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

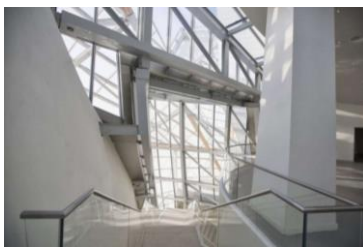
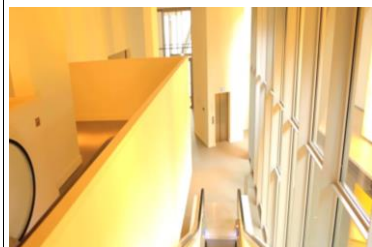
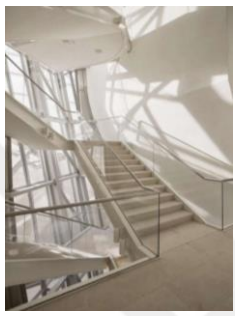
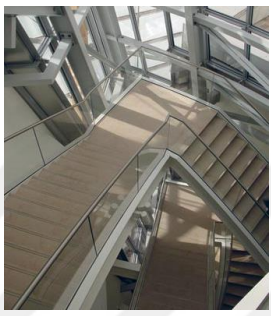

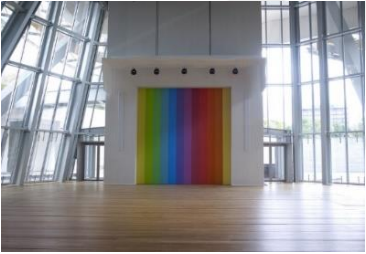
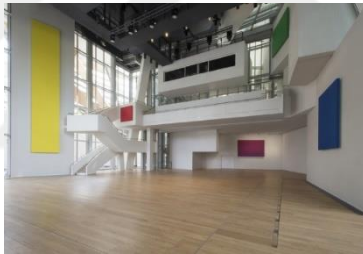

Galerilerin sunmuş olduğu bu etkileyici **güzellik**, yapının diğer alanlarında da farklı bir şekilde devam eder. Atriyumdan ulaşılan diğer alanlardan biri olan Panama Müzesi, geçici sergilerin yapıldığı, geçmişin ilkel halini simgeler sertlikteki yüzey kırıklarından farklı olarak eğrisel çizgilerin sınırladığı bir alana dönüşür. Bu alan deneyimleyeni, başka bir geçici sergi alanına bağlar. Bu alan, saydam yüzeylerin etrafı çevrelemesiyle oluşur ve doğayla baş başaymış gibi hissettirecek bir etki uyandırır.

Deneyimleyeni farklı zamanlarda ve farklı şekillerde ele geçiren bu yapı, sahip olduğu özellikleri sayesinde çevreyi anlamlandırma sürecine **yeni** bir boyut katar.

Tablo 18. Betimleyici durum çalışması 12

12	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Fondation Louis Vuitton, 2004-2014 Gehry Partners		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				
	Baan, 2017e	URL-143, 2017	URL-144, 2017	
				
	Poirier, 2017	URL-233, 2017	URL-234, 2017	
	PLANLAR VE KESİTLER			
		Zemin Kat Planı; URL-145, 2017	1. Kat Planı; URL-145, 2017	2. Kat Planı; URL-145, 2017
				
Çatı Katı Planı; URL-145, 2017		Kesit; URL-146, 2017		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				
	Giriş; URL-147, 2017	Lobi; URL-148,2017	Lobi; URL-149,2017	

Tablo 18'in devamı

12	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Fondation Louis Vuitton, 2004-2014 Gehry Partners	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Kafeterya; URL-147, 2017	Sirkülasyon; URL-150, 2017	Sirkülasyon; URL-149, 2017
			
	Sirkülasyon; URL-150, 2017	Sirkülasyon; URL-143, 2017	Sergi Salonu; Eberle, 2017
			
	Oditoryum; URL-147, 2017	Oditoryum; URL-147, 2017	Oditoryum; URL-147, 2017
			
	Giriş; URL-151, 2017	Sirkülasyon; URL-143, 2017	Sirkülasyon; URL-151, 2017
			
	Teras; URL-153, 2017	Teras; URL-152, 2017	Teras; URL-153, 2017

Tablo 18'in devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Ayrıca, günün farklı saatlerinde yapı bütününde oluşan ışık etkisi, bu yüzen yelkenlinin etkisini **hareket** ediyormuşçasına kuvvetlendirir.

Kendini tekrarlamayan öğelerden oluşan yapı bütünü, kaosun **karmaşasını** hatırlatır nitelikte deneyimleyene sunulur. Aslında bu **karmaşa, dinamik** bir anlamlandırma **sürecinin** başlangıcı olarak kabul edilebilir. Yapının sahip olduğu dış kabuk, deneyimleyenin kendisi ile **etkileşime** girmesine izin vererek, zaman ve mekan arasındaki ilişkiyi, hareketle destekler. Kabuktaki transparanlık sonucu meydana gelen yansımalar, deneyimleyen için oluşan her **yeni** hareketi keşfetme ve bu keşiflere birçok yeniyi katma olanağı sunar. Bu yansımalar dışında yapı, kabuğun biçimsel birleşimlerinin sonucu olarak, her değişen **bakış açısı** ile anlam üreten bir **oto denetime** sahiptir. Yapının bu **gizemli** oto denetimi, deneyimleyeni yapının içinde neyin beklediğine dair en ufak bir ip ucu bile vermezken, bu bilinmezlik ve **tahmin edilemezlik** hali heyecan verici bir davetkarlığın ifadesi olarak yorumlanabilir. İçeride meydana gelen bu **gizli biçim düzenleri**, deneyimleyenin hafızasını, mekanların sınırları ve biçimleri hakkında bir sorgulama sürecine sokar.

Yapıyı dışardan keşfetme sürecine devam edildiğinde başka şaşırtıcı anlarla karşılaşmak olasıdır. Bahçe kotundan başlayıp aşağıya doğru akan şelale takip edildiğinde, bodrum katında yer alan **fiziksel dizgeleri** görmek mümkündür. Bu fiziksel dizgeler aynalarla birleştirilerek, deneyimleyeni **rastgele tekrar eden** yansımaları ile **sonsuz uzay** etkisinde bir oyunun içine çeker. Deneyimleyen aynaların illüzyonist etkisinde kurtulmayı başarıp dizgelere sırtını döndüğünde, yukardan aşağıya doğru akan şelalenin süreklilik etkisi ile farklı bir hipnoz edici **bakış açısı** yakalar. Suyun hareketi, aynı gibi görünen ancak aynı olmayan **rastgele tekrarlardan** oluşan kademeli bir akış sağlayarak, kaosun bitmek bilmeyen değişimler silsilesinin somut bir ifadesi gibi görülebilir.

Yapının ana cadde kotunda, yoldan ve bahçeden olmak üzere iki ayrı ana girişi bulunmaktadır. Karşılıklı konumlanmış bu iki giriş, deneyimleyenleri ana fuayede buluşturur. Fuayeye girildiğinde, dış cephenin biçimlenmesinde etken role sahip olan kabuğun, iç mekandan nasıl görüldüğünü ve ana kütleli bir **duyarlılık** bilinci ile nasıl sarmaladığını anlamak olasıdır. Ana kütleli ahşap ve metal malzemelerden oluşan yatay, dikey, diogonal ve eğrisel parçalardan meydana gelen bir strüktürle sarmalayan bu organik kabuk, **heyecan verici bir çeşitliliği** gözler önüne sererken, buz dağının görünmeyen yüzündeki ilişkilerin nasıl olduğuna dair küçük bir cevap vermektedir. Kabuk ve ana kütle arasında zaman zaman oluşan **boşluk**, sanat çalışmalarının sergilenmesine olanak sağlayan bir **yarık** gibi düşünülebilir.

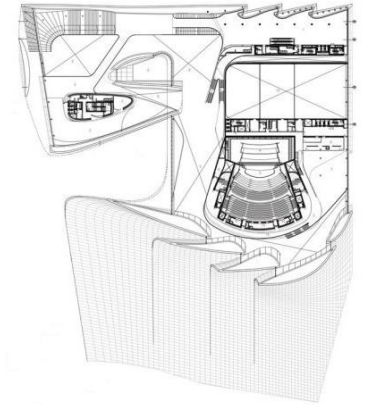
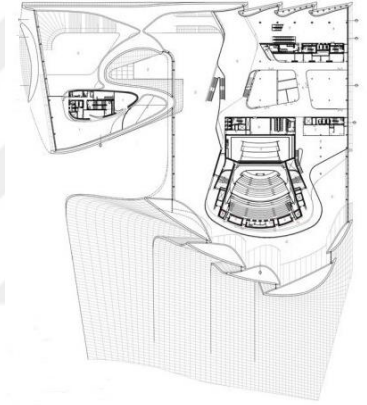
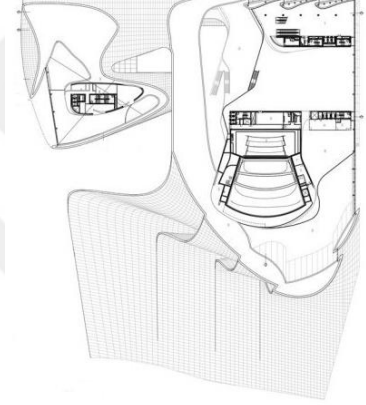
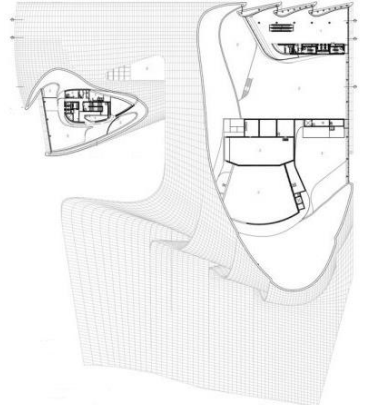
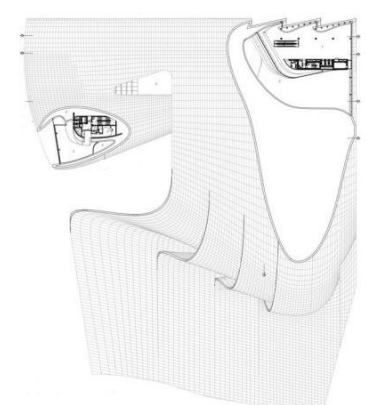
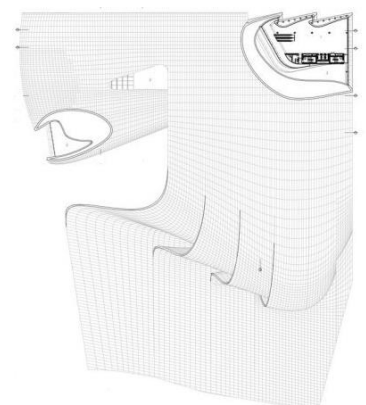
Tablo 18'in devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

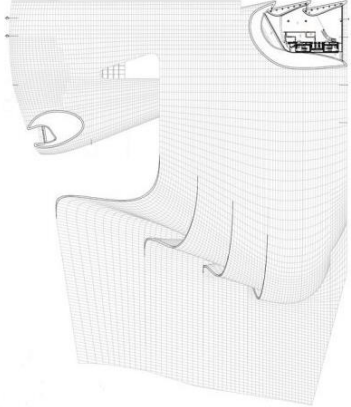
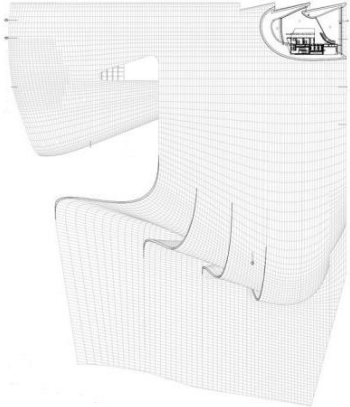
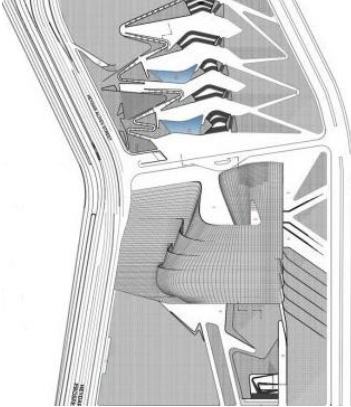
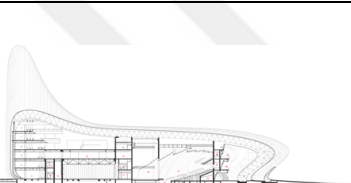
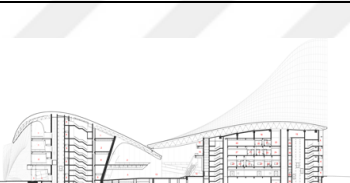
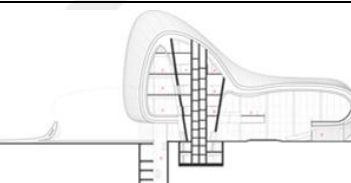

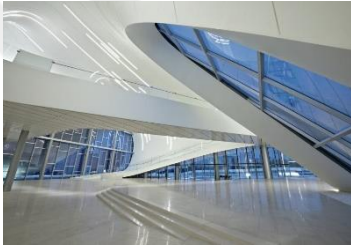

Yapılış amacına uygun olarak Foundation, bir kütüphane, bir oditoryum, bir restoran ve birçok sanat galerisine ev sahipliği eder. Rasyonel anlayışta tasarlanan kare ve dikdörtgen planlı sanat galerileri, dışarıdaki kaos etkisinin düzene geçmeye başladığını düşündüren çözümlerin sahibiymiş gibi görünebilir. Ancak bu rasyonelliğin içinde bir anda ortaya çıkan gizem, **süptil** oyunlar oynayarak, deneyimleyenin anlamlandırma sürecini **dinamik** tutar. Sanat galerinde, tavan yerine gökyüzüne ulaşan farklı geometrilerdeki ışık bacaları sonsuzluğun başlangıcını hatırlatır ve bu durum yeni bir anlamlandırma süreci olarak tanımlanabilir. Galerilerin sahip olduğu bu ambians aslında kaosun düzene geçtikten sonra yeni bir **değişim** sürecine girmeye başlayacağını haber verir niteliktedir.

Yapının giriş katında yer alan oditoryum, birçok amaca hizmet eden bir esneklik anlayışı ile tasarlanmıştır. Deneyimleyen yapının iç mekanlarından kendini kurtarıp, yapıyı farklı açılardan da keşfetme imkanı sunan merdivenler ile teraslara ulaştığında, bambaşka bir hikayenin içinde kendini bulabilir. Yüzen bir yelkenlinin tam yol ileri hareketini hissettiren bu hikaye, tüm **karmaşadan** kurtulup bir yenisine hazırlanmak için verilen bir kısa mola gibidir. Uzaktan görünen şehrin karmaşasını unutturmadan, bir anlık yeşilin içinde kaybolmak, rüzgarı hissetmek, ışığın **değişimsel** oyununa katılmak, deneyimleyeni yeni bir oluşuma hazırlanmanın enerjisi ile sarabilecek bir etki sunar.

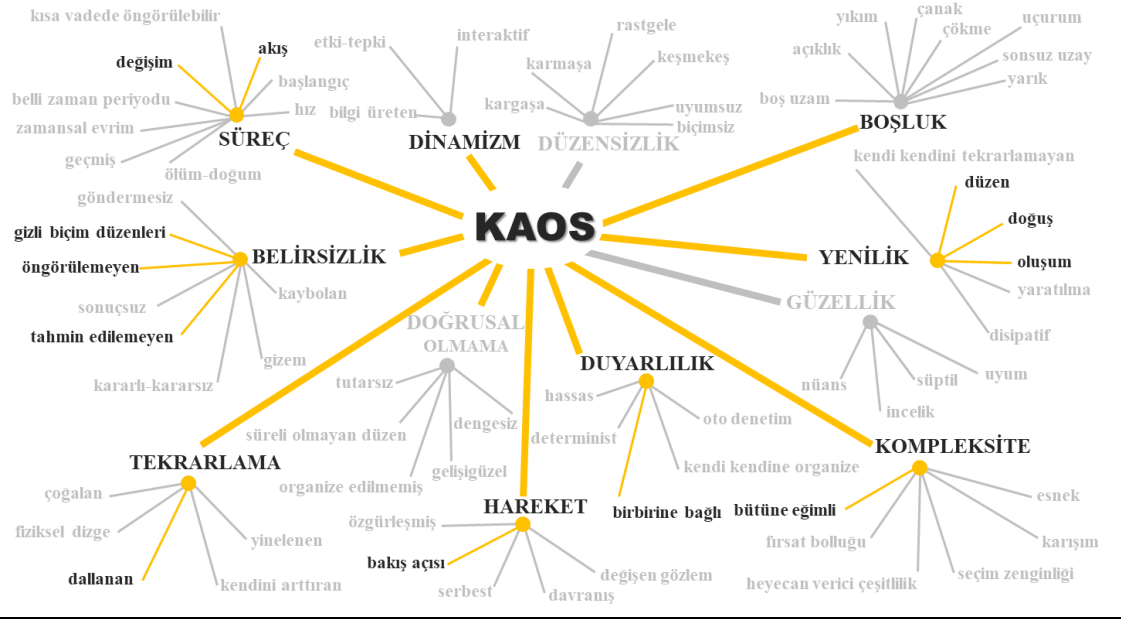
Tablo 19. Betimleyici durum çalışması 13

13	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Heydar Aliyev Cultural Center, 2007-2014 Zaha Hadid Architects			
CEPHE GÖRÜŞLERİ					
	URL-161, 2017	URL-161, 2017	URL-161, 2017		
					
	Hufton+Crow, 2017a	Binet, 2017			
PLANLAR VE KESİTLER					
	Zemin Kat Planı; URL-162, 2017	1. Kat Planı; URL-162, 2017	2. Kat Planı; URL-162, 2017		
					
	3. Kat Planı; URL-162, 2017	4. Kat Planı; URL-162, 2017	5. Kat Planı; URL-162, 2017		

Tablo 19'un devamı

13	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Heydar Aliyev Cultural Center, 2007-2014 Zaha Hadid Architects			
PLANLAR VE KESİTLER					
	6. Kat Planı; URL-162, 2017	7. Kat Planı; URL-162, 2017	Vaziyet Planı; URL-162, 2017		
					
	Kesit; URL-163, 2017	Kesit; URL-163, 2017	Kesit; URL-163, 2017		
	İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				
		Giriş; URL-164, 2017	Lobi; Hufton+Crow, 2017a	Lobi; Khayrulin, 2017	
					
Sergi Alanı; Khayrulin, 2017		Sirkülasyon; Baan, 2017a	Sirkülasyon; Baan, 2017b		
					
Gergi Alanı; Baan, 2017b		Sirkülasyon; Hufton+Crow, 2017b	Sergi Alanı; URL-165, 2017		

Tablo 19'un devamı

13	Yapının Adı-Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Heydar Aliyev Cultural Center, 2007-2014 Zaha Hadid Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Oditoryum; Hufton+Crow, 2017a	Oditoryum; Hufton+Crow, 2017b	Sirkülasyon; Baan, 2017a
			
	Sergi Alanı; URL-165, 2017	Konferans Alanı; URL-165, 2017	Sirkülasyon; URL-165, 2017
	<p>YAPILAI AIT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI</p> 		
	<p>BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI</p> <p>“Heydar Aliyev Cultural Center” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-166, 2017; URL-167, 2017; URL-168, 2017; URL-169, 2017; URL-170, 2017; URL-171, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p>		

Tablo 19’un devamı

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de yer alan Haydar Aliyev Kültür Merkezi, bir Zaha Hadid tasarımıdır. 2013 yılında tamamlanan yapı, topografya üzerine konumlanması ve topografyanın ana kütleyle kurduğu ilişki özelinde sürekliliğin bir ifadesi olarak yorumlanabilir. Topografyanın süreklilik etkisi ile ortaya çıkan **akışkanlık**, ana kütle ile birleşerek; deneyimleyene heyecan verici bir serüvenin başlangıcını sunar. Yapı bir bütün olarak düşünüldüğünde, kaosun **dallanan** ve artıp-azalan etkisi hissedilir. Ana kütleyle oluşturulan, iki ayrı tepenin birbirinin devamı şeklinde ancak farklı boyutlardaki tekrarı, bir dalga etkisi ile zeminden başlayarak çatıyı oluşturmakta, ardından etkisini bir süre kaybedip tekrardan oluşan ve tekrardan kaybolan bir **hareketin** karşılığı olmaktadır. Bu hareket yapıya **dinamik** bir etki de kazandırır.

Dış zemin ve bu zeminin yapı ile birleşimi esnasında oluşan **belirsizlik**, kaosun habercisi olarak yapıyı sarmaktadır. Beraberinde bu belirsizlikten doğan heykelimsi bütünlük, **gizli biçim düzenlerini** içinde barındıran bir hazine gibidir. Bu **öngörülemeyen düzene** duyulan merak, deneyimleyeni kusursuz bir şekilde iç mekana davet eder. Yapının kendini içine çekmesi ile birlikte başlayan kaos etkisi, deneyimleyen için çoklu anlamlandırma hazzının başlangıcı olarak kabul edilebilecek bir süreci başlatır. **Bakış açısı** ve **hareket** ile birlikte tanımlanmaya başlayan bu **süreç**, kaosun belirsizliğinden doğmaya istekli soruları cevaplandırma eğilimi içine girer. Yapının ana girişini oluşturan karşılama alanı, hem yapının cephedeki etkisinin içerideki yansıması şeklinde **boşlukta doğan** bir balkonu meydana getirir, hem de sağ ve sol olmak üzere deneyimleyene iki ayrı yol haritası çizer.

Karma kullanım olanaklarına sahip olan yapıda, ana girişten sol tarafa doğru bir yönelim tercih edildiğinde, dışın içe yansıması sonucu oluşan balkonun altında beliren geçit, bir anda sergi alanını çevreleyen bir büyük boşluğa dönüşür. Ana girişten sağ tarafa doğru ilerlendiğinde deneyimleyeni dairesel yönelimle ve merak uyandıran bir etkiyle konser salonuna ulaşımı sağlayan merdivenlere ulaştırır. Sonucun ilk anda **tahmin edilemediği** bu **değişim** etkisi, kaosun düşünsel alt yapıda mekan üzerinden ifade edilebilen bir özelliği olarak yorumlanabilir.

Sergi alanını bir üst kata bağlayan merdiven duvarların devam eden akışkanlık etkisinin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Duvarların **öngörülemez** bir anda tavana ya da merdivene dönüştüğü yatay düzlemler, kesintisiz bir **bakış açısı** sunmaktadır. Ayrıca bu iç mekanda ki biçimleniş, yatay düzlemler arasında akışkan geçişler sağlama olanağı da sunar.

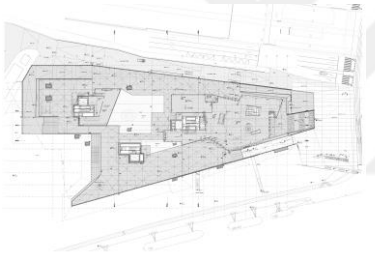
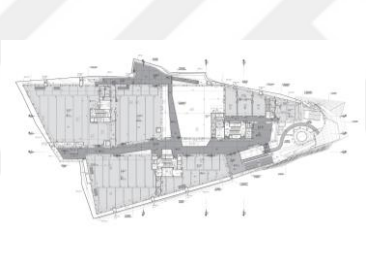
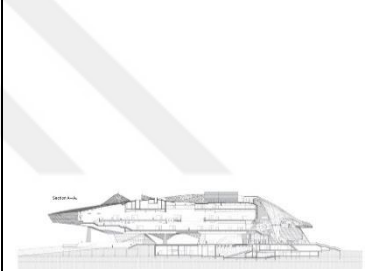

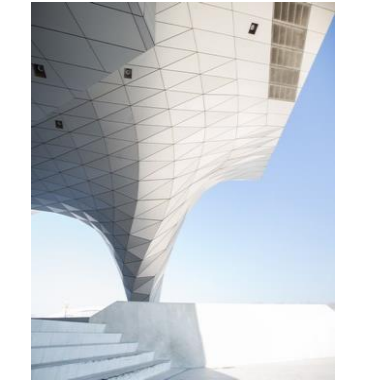

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Yapının önemli bir bölümünü oluşturan konser salonu, deneyimleyeni kucaklayan **duyarlı** bir **boşluk** olarak tasarlanmıştır. Bu **duyarlılık**, boşluğu oluşturan parçaların kendilerini tekrarlayan ve birlerine bağlı bir şekilde organize olmuş bir denetimin sonucu olarak görülebilir. Bu **tekrarlar** ve tekrarların **birbirine bağlı** olarak **oluşumu** tamamlama çabası, kaosun mekan içindeki varlığının yansımaları olarak görülebilir.

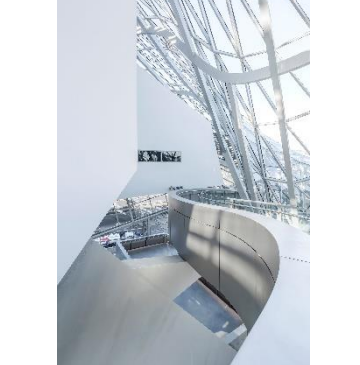
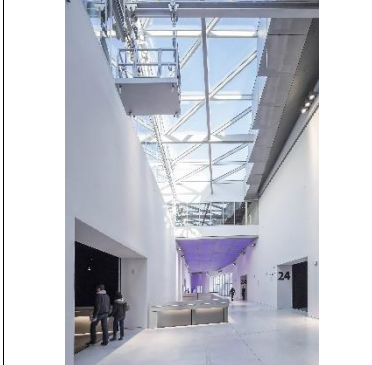
Yapının diğer iç mekanlarda ki biçimlenişleri ise, deneyimleyeni farklı seviyelerde karşılamakta ve değişik bakış açıları geliştirecek şekilde yumuşak geçişlerle yönlendirmektedir.

Tablo 20. Betimleyici durum çalışması 14

14	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Musee Des Confluences, 2001-2014 Coop Himmelb(l)au		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				
	URL-172, 2017	URL-172, 2017	URL-172, 2017	
				
	URL-173, 2017	URL-174, 2017	Malagamba, 2017d	
	PLANLAR VE KESİTLER			
		Zemin Kat Planı; URL-175, 2017	1. Kat Planı; URL-175, 2017	Çatı Katı Planı; URL-174, 2017
DIŞ MEKAN GÖRÜŞLERİ				
	Havuz; URL-172, 2017	Havuz; URL-176,2017	Dış Sirkülasyon; URL-176,2017	
				
	Dış Sirkülasyon; URL-172, 2017	Dış Sirkülasyon; URL-235, 2017	Dış Sirkülasyon; URL-172, 2017	

Tablo 20'nin devamı

14	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Musee Des Confluences, 2001-2014 Coop Himmelb(l)au				
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				Giriş; URL-172, 2017	Lobi; URL-726, 2017	Lobi; URL-726, 2017
				Lobi; URL-726, 2017	Sirkülasyon; URL-172, 2017	Sirkülasyon; URL-172, 2017
				Sirkülasyon; URL-172, 2017	Salon; URL-172, 2017	Sirkülasyon; URL-176, 2017
				Sirkülasyon; URL-172, 2017	Sirkülasyon; URL-172, 2017	Sergi Salonu; URL-172, 2017

Tablo 20'nin devamı

14	Yapının Adı, Yapım Yılı	Musee Des Confluences, 2001-2014
	Tasarımcı Adı	Coop Himmelb(l)au
YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI		
	BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI	
	<p>“Musee Des Confluences” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube ve Coop-himmelblau.at kaynaklı (URL-176, 2017; URL-177, 2017; URL-178, 2017; URL-179, 2017; URL-180, 2017; URL-181, 2017; URL-182, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>Yapı, konumlandığı topoğrafya üzerinde, iki nehrin birleşim noktasında yer alır. İsmi de bu birleşimden ilham alınarak belirlenmiştir. Yapının bütüne eğilimli ve ilgi çekici kütsel formu, birçok noktaya hakim bir duruş sergiler. Karmaşık ve yeni birçok biçimin bir araya getirilmesinden oluşan kütle, her bir değişen gözlem sayesinde deneyimleyene farklı anlamlandırma süreçleri yaşatır. Kütsel formun sahip olduğu çok yönlü biçimlenmeler, katlanmalar ve boşluklar, heyecan verici bir çeşitliğin ifadesidir. Bu çeşitlilik yapıya dinamik bir etki katarak, enerjisi hiç tükenmeyen canlı bir oluşum gibi var olur. Kabuğun biçimlenmesine destek olan dış yüzey, günün farklı saatlerinde yansıttığı gün ışığı sayesinde bu canlılığı daha da etkin kılar.</p> <p>Yapının belli noktalarda zeminle olan birleşimi bir oto denetim sağlayarak, egemen olma hissi uyandırır. Zemin seviyesinde tasarlanan bu birleşmeler yapının alt kısmında büyük bir boşluk oluşturur. Boşluğu destekleyen havuz, belli açılardan yapıya yüzer bir etki sağlar. Boşluk ve onu destekleyen su ögesi, deneyimleyenler için serbest dolaşım alanlarına dönüşür.</p>	

Tablo 20'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Bu etkiyle beraber yapının içine girildiğinde, büyük bir boşlukla ve bu boşluğun ortasında yer alan ters koni şeklinde devasal bir biçimlenişle karşı karşıya kalınır. Bu biçimleniş, iki nehrin birleşiminden oluşan türbülansın meydana getirdiği bir girdap gibi mekanın bir noktasından başlar ve tüm çatıya dağılarak kaybolur.

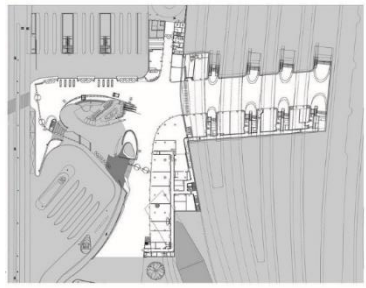
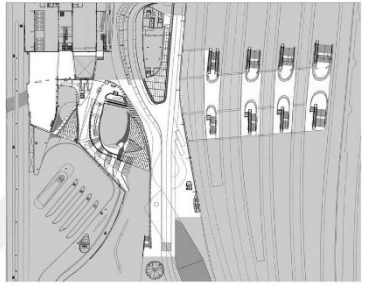

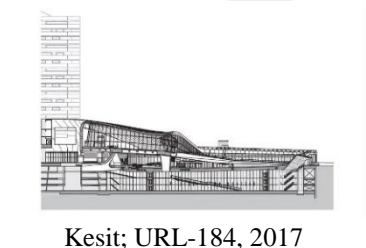

Fuayeyi oluşturan alan, **özgür** dolaşım olanakları sunarken aynı zamanda üst katlara birleşimi sağlayan sirkülasyonlara bir **başlangıç** noktası olarak hizmet eder. Bu sirkülasyon alanlarından biri olan spiral rampa, fuayeyi oluşturan boşluk içerisinde kıvrılır, **kendi kendine organize** bir şekilde deneyimleyeni diğer sergi ve çalışma alanlarına ulaştırır.

Yapının dış mekanda kendini bir değer olarak deneyimleyene sunmasının yanı sıra, iç mekanda bu etkiyi tam tersine çevirerek sağladığı manzara açılarıyla, şehri bir değer olarak deneyimleyene sunar. Bu etkiyle iç ve dış arasında farklı bir çelişik bağ kurarak, kaosun şaşırtıcı üreticiliğine destekçi bir **hareket** sağlar. Fuayenin birçok noktasında, merdivenlerde ve havada özgürce dolaşan spiral rampada bu etki rahatlıkla hissedilebilir. Deneyimleyen için bu alanlardaki her bir adım, hem şehre hem de yapıya ait yeni bir **gizemi** gün yüzüne çıkarır.

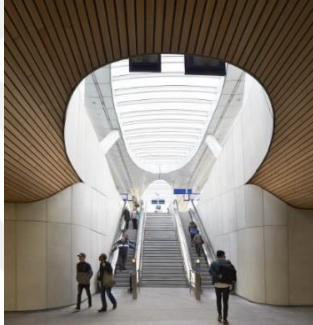

Sirkülasyon sayesinde ulaşılan üst katta, sergi ve çalışma alanları bulunmaktadır. Bu alanlar fuayedeki **karmaşıklık**ün düzene kavuştuğu alanlar gibi tasarlanmıştır. **Birbirlerine bağlı** olarak tasarlanan sergi alanları, deneyimleyenin fuayede yaşadığı heyecanın seviyesini düşürerek, sergilere odaklanma etkisi oluşturur. Bu geçiş alanlarının belli kısımlarında oluşturulan cam döşemeler, zaman mekan arasında bir işbirliği oluşturarak, üst mekanda oluşan hareketi alt mekana iletir ve bağlılığı destekler.

Bir bütün olarak yapı düşünüldüğünde düzenin başlangıcı olarak görülen kaosun tüm hikayesini anlatır gibidir. Yapı kabuğundaki dinamik etkiyle başlayan hikaye, fuayede doruk noktasına ulaşır. Fuayenin sahip olduğu **bilgi ürettiren** bu etki, sirkülasyon alanlarında belli bir seviyede kendini korur, sergileme ve diğer alanlarında etkisini azaltır ve bir düzene dönüşür.

Tablo 21. Betimleyici durum çalışması 15

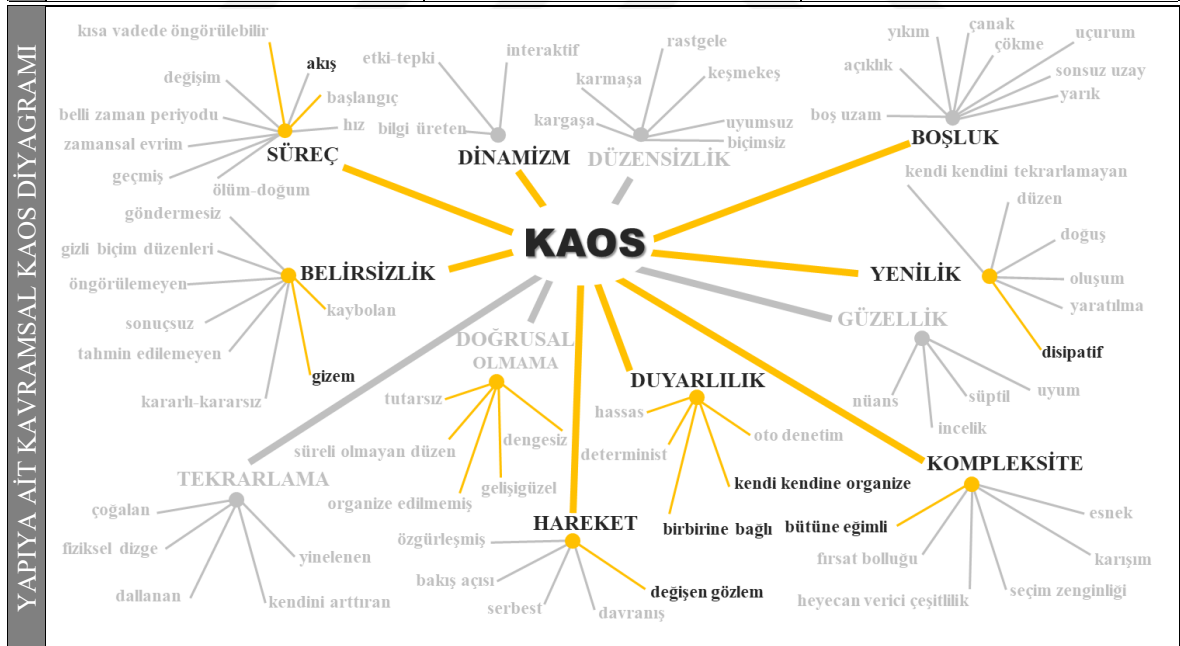
15	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Arnhem Central Transfer Terminal, 1996-2015 UN Studio	
CEPHE GÖRÜŞLERİ			
	URL-183, 2017	Hanswijk, 2017	Tilleman, 2017a
PLANLAR VE KESİTLER			
	Zemin Kat Planı; URL-184, 2017	1. Kat Planı; URL-184, 2017	Kesit; URL-184, 2017
			
	Kesit; URL-184, 2017		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017
			
	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017

Tablo 21'in devamı

15	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Arnhem Central Transfer Terminal, 1996-2015 UN Studio				
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				Sirkülasyon; Tilleman, 2017b	Sirkülasyon; Hanswijk, 2017	Sirkülasyon; Hanswijk, 2017
				Sirkülasyon; Hanswijk, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017
				Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Sirkülasyon; Tilleman, 2017c
				Bekleme Alanı; URL-185, 2017	Bekleme Alanı; URL-185, 2017	Bekleme Alanı; URL-185, 2017

Tablo 21'in devamı

15	Yapının Adı, Yapım Yılı	Arnhem Central Transfer Terminal, 1996-2015		
	Tasarımcı Adı	UN Studio		
				
	Bekleme Alanı; URL-185, 2017	Balkon; URL-185, 2017	Sirkülasyon; URL-185, 2017	
				
	Sirkülasyon; Hufton+Crow 2017c	Sirkülasyon; URL-183, 2017	Bisiklet Parkı; URL-183	

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

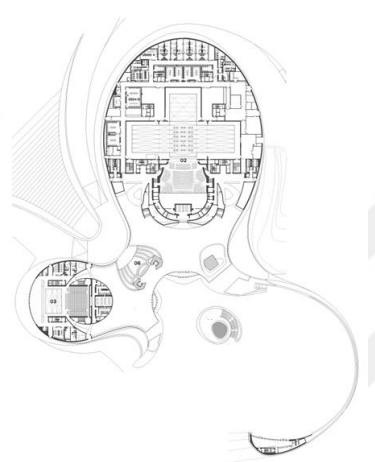
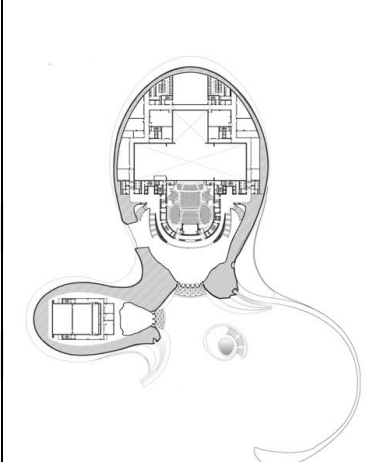
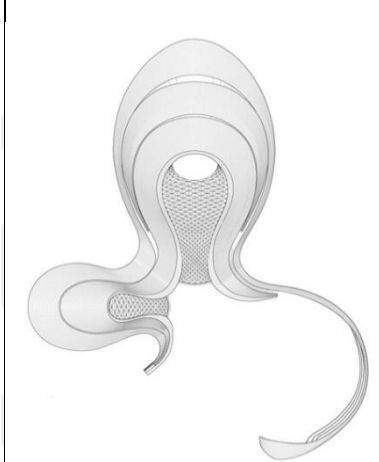
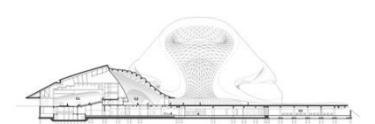
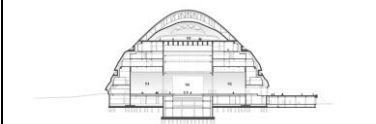
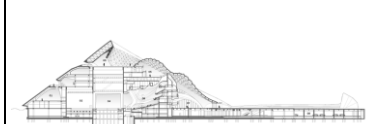

“Arnhem Central Transfer Terminal” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-185, 2017; URL-186, 2017; URL-187, 2017; URL-188, 2017; URL-189, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.

Tablo 21'in devamı

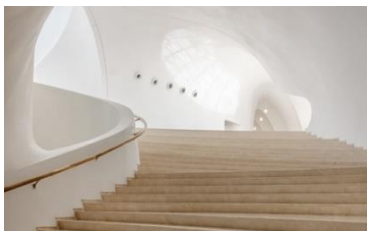

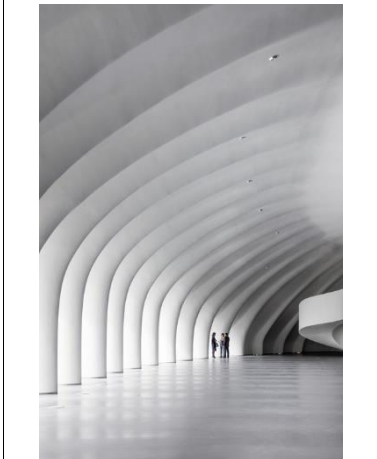
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Birçok ulaşım ağını bağlayıcı bir noktada konumlandırılmış olan Arnhem Central Transfer Terminal, kuralları yeniden yazan bir aktarma makinesidir. Farklı programları ve seviyeleri **birbirine bağlayan** bu yapı, bir merkez oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Farklı noktalardan gelen birçok yolcuğu içine çeken formdaki **bütün**, dışı ile içi arasında bir birliktelik sağlar. Dış yüzeyi oluşturan **akışkan** etki, içerde bir kıvrımla devam eder. Yapının ana hikayesi ve dinamizmi bu kıvrımın etrafında gerçekleşir ve tüm **dinamizm** bu kıvrım etrafında toplanır. Kıvrımın mükemmel pürüzlükteki bükülmesi, girdap gibi tüm yaşamı bir araya toplar ve tekrar dağıtır. Günün her saatinde **kendi kendine organize** olan bu etki, her deneyimleyen için ve her deneyimlemede **yeniyi** üretir. Yapı, hiçbir zaman aynı yoğunlukta olmayan, sürekli **değişen gözlem** anları sunan **disipatif** bir biçimlenişe sahiptir. Bu kendiliğinden yol gösteren ve **düzeni** bulan bütüne **akışkan** geçişlerle eşlik eden aydınlatmanın etkisi de ayrı bir değer katar. Yapının ana merkezinde konumlanan kıvrımın tüm ana mekanı tek bir noktada taşıyor olmasının verdiği **gizemli** etki ve bu sistemin sonucu oluşan **boşluklar**, deneyimleyenle olan iletişimi daha da heyecan verici kılar. Oluşan her boşluk bir amaca hizmet eder ve bu amaca bağlı olarak deneyimleyeni yönlendirir. Gün boyunca deneyimleyenlerin **hareketleri** ile oluşan akış, yapının sağladığı dinamik etkiyle birleşmekte, dışardan gelen enerjiyi kendi içinde toplamakta ve sonra bu enerjiyi tekrar dışarı aktarmaktadır.

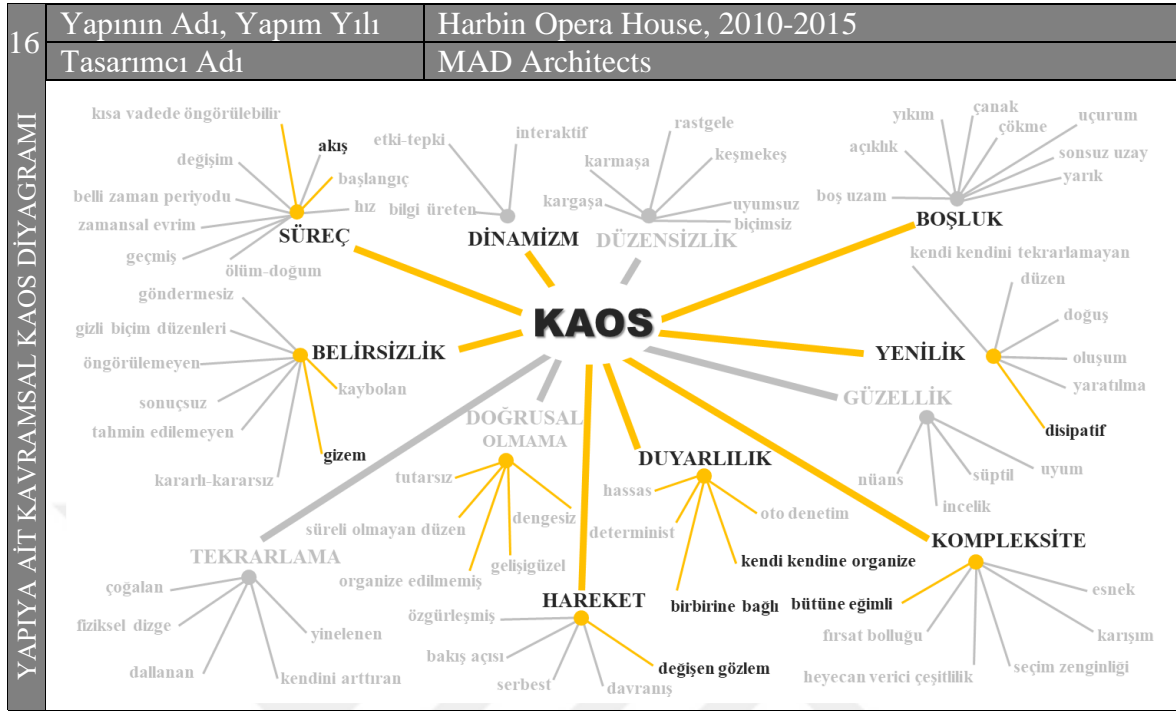
Tablo 22. Betimleyici durum çalışması 16

16	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Harbin Opera House, 2010-2015 MAD Architects		
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="363 636 549 667">URL-190, 2017</p>	 <p data-bbox="740 636 925 667">URL-190, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 636 1308 667">URL-190, 2017</p>	
	PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="268 1144 644 1196">Zemin Kat Planı; URL-191, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1144 989 1196">1. Kat Planı; URL-191, 2017</p>	 <p data-bbox="1021 1144 1401 1196">Çatı Katı Planı; URL-191, 2017</p>
		 <p data-bbox="325 1330 587 1384">Kesit; URL-191, 2017</p>	 <p data-bbox="708 1330 970 1384">Kesit; URL-192, 2017</p>	 <p data-bbox="1091 1330 1353 1384">Kesit; URL-192, 2017</p>
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ		 <p data-bbox="331 1704 587 1744">Giriş; URL-191, 2017</p>	 <p data-bbox="715 1704 970 1744">Lobi; URL-195, 2017</p>	 <p data-bbox="1098 1704 1353 1744">Lobi; URL-191, 2017</p>

Tablo 22'nin devamı

16	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Harbin Opera House, 2010-2015 MAD Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Fuaye; URL-141, 2017	Sirkülasyon; URL-191, 2017	Lobi; URL-195, 2017
			
	Küçük Salon; URL-196, 2017	Oditoryum; URL-195,2017	Oditoryum; URL-194, 2017
			
	Fuaye; URL-191, 2017	Teras; URL-193, 2017	Teras; URL-193, 2017
			
	Sirkülasyon; URL-191, 2017	Sirkülasyon; URL-190, 2017	Sirkülasyon; URL-191, 2017

Tablo 22'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

“Harbin Opera House” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube ve Arkitera kaynaklı (URL-196, 2017; URL-197, 2017; URL-198, 2017; URL-199, 2017; URL-200, 2017; URL-201, 2017; URL-202, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.

Çin’in Harbin kentinde inşa edilen Harbin Opera House, 2015 yılında tamamlanmıştır. MAD Architects tarafından tasarlanan yapı, büyük ve küçük iki ayrı salondan meydana gelen sanatsal etkinlikler **kompleksidir**.

Yapı topografya üzerinde, canlı bir **oluşumun** milyonlarca kez büyütülmüş bir gerçekliği gibi görünür. Zeminden küçük bir biçimlenişle başlayan bu gerçeklik, devasal ve **öngörülemeyen** bir organizmanın dönüşümü olarak yorumlanabilir. Bu dönüşüm düşünsel alt yapıda; kaosun, bir olayın başlangıcındaki önemsenmeyen koşulların **etki-tepki** sonucu, zamanla tahmin edilemez bir şekilde bambaşka bir olaya dönüşmesi sürecini hatırlatır.

Disipatif bir sistemmiş gibi oluşan bu yapı, sahip olduğu sarmal kabuk sayesinde kusursuz bir **güzelliği** ve **uyumu** gözler önüne serer. Kabuğun üzerinde yer alan **gizemli** yollar ve bu yolların sunduğu farklı **bakış açıları**, **hareketin** desteklediği **zamansal bir evrimi** başlatır. Deneyimleyeni zeminden alarak, panoramik bir görsel şölen eşliğinde yapı etrafında keşfe çıkartan bu **gizemli** yollar, bir dağı tırmanmayı sağlayan patikalar gibidir. Yapıya tırmanışı gerçekleştiren yollar, kabuğun altına gizlenmiş bir **açıklıkla** son bulur.

Tablo 22'nin devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Bu yolculuk tıpkı kaosun dalgalanmaları gibi, küçükten büyüğe ve büyükten küçüğe doğru şekillenen bir akışı temsil eder nitelikte **birbirine bağlılığı** simgeler.

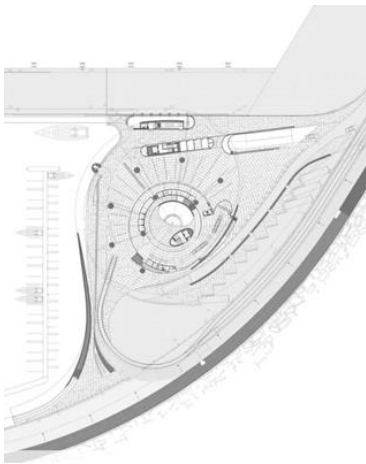
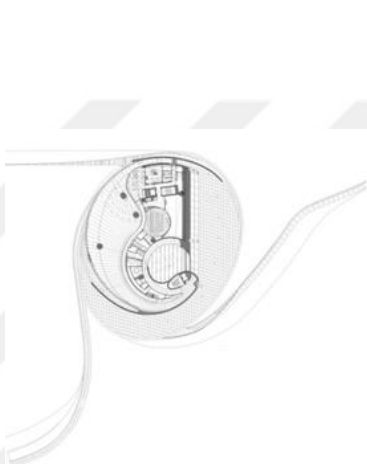

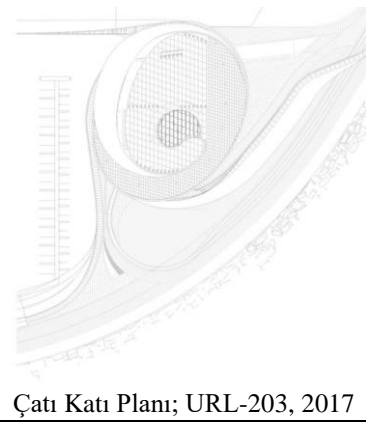
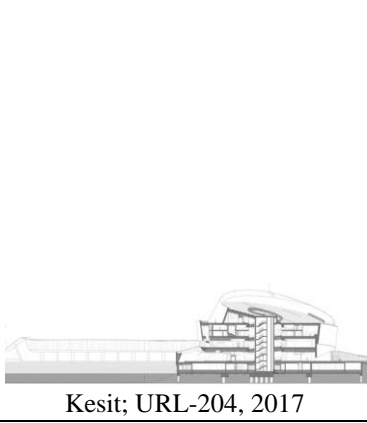

Yolculuk tamamlanıp tekrar zemine ulaşıldığında yapının sınırlandırdığı bir meydanla karşılaşılır. Meydanı saran bu yapının küçük **nüans** farkları ile **kendini arttıran** parçaların birleşiminden oluşan biçimsel bütünlüğü sayesinde, deneyimleyeni dostça bir tavırla içeriye davet eder. Deneyimleyenin kabul ettiği bu davet ne ile karşılaşacağına dair **tahmin edilemeyen** bir **belirsizlik** haline dönüşür ve bu durum aslında merak uyandırıcı bir **başlangıcın** ilk aşamasıdır.

Yapının geniş meydanından içeriye girildiğinde deneyimleyeni muazzam bir **boşluk** karşılar. Giriş ve lobiden meydana gelen boşluk ve bu boşluğu sınırlandıran akıcı özellikteki kütleli parçalar, ilk anda deneyimleyen üzerinde hakimiyet kurar nitelikte bir atmosfer oluşturur. Ayrıca bu parçaların zemindeki yansımaları, boşluğun hakimiyetini süsler nitelikte bir etkiye de dönüşür. Malzeme ve biçim olarak birbirinden farklı bu parçalar, **bütüne eğimli yeni bir düzen** oluşturur.

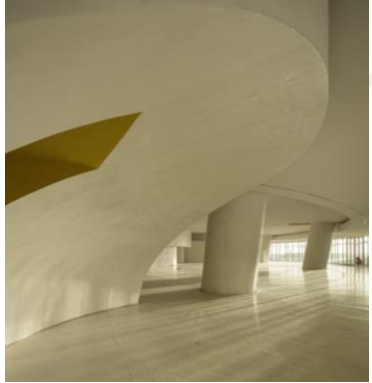
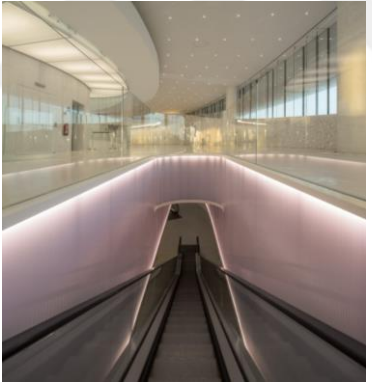

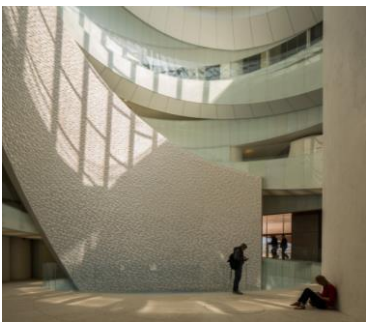

Lobiden devam edilerek ulaşılan merdivenler, **özgürleştirilmiş** biçimsel şekillenışıyle deneyimleyeni büyük salona yönlendirir. Büyük salonun sahip olduğu mekansal **boşluklar**, yeni bir **oluşumun** ilk anını sunar gibi, başlayacak olan performans için hazırlar şekilde deneyimleyene davranır.

Büyük salonun sahip olduğu bu çekicilik, küçük salonda bambaşka bir ambiyansa dönüşür. Küçük salonun duvarlarında gerçekleşen ışık oyunları ve sahnenin arkasında, isteğe bağlı olarak dış mekanla iletişimi sağlayan cam duvar, sınırları olan bir sınırsızlığın ifadesi gibidir. Bu anlamda deneyimleyene bir medcezir, anı yaşatarak mekanı anlamlandırma sürecine katkı sağlar.

Tablo 23. Betimleyici durum çalışması 17

17	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Leixões Cruise Terminal, 2004-2015 Luís Pedro Silva Architects		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				
	Fernando, 2017	Fernando, 2017	Fernando, 2017	
	PLANLAR VE KESİTLER			
Zemin Kat Planı; URL-203, 2017		1. Kat Planı; URL-203, 2017	2. Kat Planı; URL-203, 2017	
				
Çatı Katı Planı; URL-203, 2017		Kesit; URL-204, 2017	Kesit; URL-204, 2017	
DIŞ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				
		Dış Bağlantı; Fernando, 2017	Dış Bağlantı; Fernando, 2017	Teras; Fernando, 2017

Tablo 23'ün devamı

17	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Leixões Cruise Terminal, 2004-2015 Luís Pedro Silva Architects	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 Giriş; URL-205, 2017	 Sirkülasyon; URL-205, 2017	 Bekleme Salonu; URL-205, 2017
	 Bekleme Salonu; URL-205, 2017	 Sirkülasyon; URL-205, 2017	 Laboratuvar; URL-205, 2017
	 Sirkülasyon; URL-205, 2017	 Sirkülasyon; URL-205, 2017	 Sirkülasyon; URL-205, 2017
	 Sirkülasyon; URL-203, 2017	 Sirkülasyon; URL-203, 2017	 Sirkülasyon; URL-203, 2017
	 Fuaye; URL-203, 2017	 Fuaye; URL-203, 2017	 Fuaye; URL-203, 2017

Tablo 23'ün devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

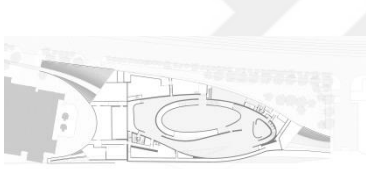
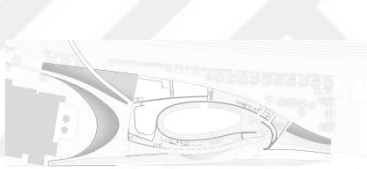
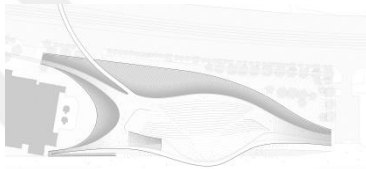

Yapının sarmal duvarları bu yoğun işlev **karmaşıklık**ı arasından **gizli biçim düzenlerini** içinde barındıran bir **disipatif** bütünü oluşturmaktadır. **Karmaşanın** içerisinden doğan bu **düzen** anlayışı, kaosun mantık sınırları ile aynı paralelliktedir.

Yapının deneyimleyeni, dıştan içeriye ve içten dışarıya doğru yönlendiren **akışı**, merak uyandırıcı bir etkiye sebep olabilir. Keşfedici bir merakla yapıdan içeriye doğru hareket edildiğinde merkezde yer alan atriyum ve etrafında dönen rampalar ve sarmal duvarlar, deneyimleyene değişik **bakış açıları** kazandırır ve **dinamizm** yaratır. Rampalar yardımıyla gerçekleştirilen her **hareket**, yapı için **yeni** bir anlamlandırma olanağı sağlar ve akıcılık etkisiyle **birbirine bağlayıcı** bir bütün oluşturur. .

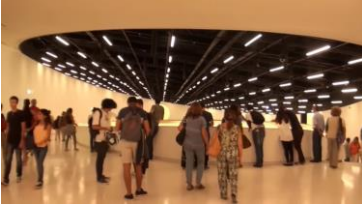

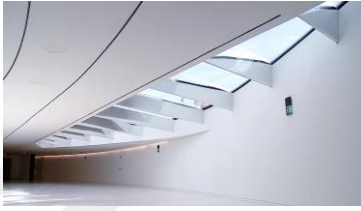

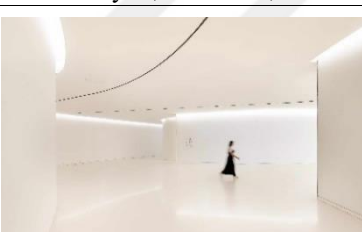
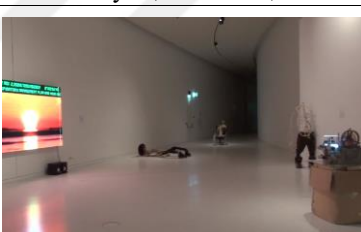
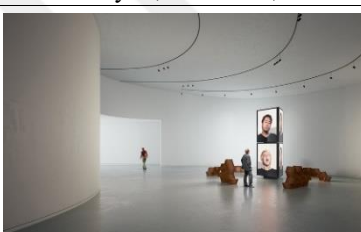
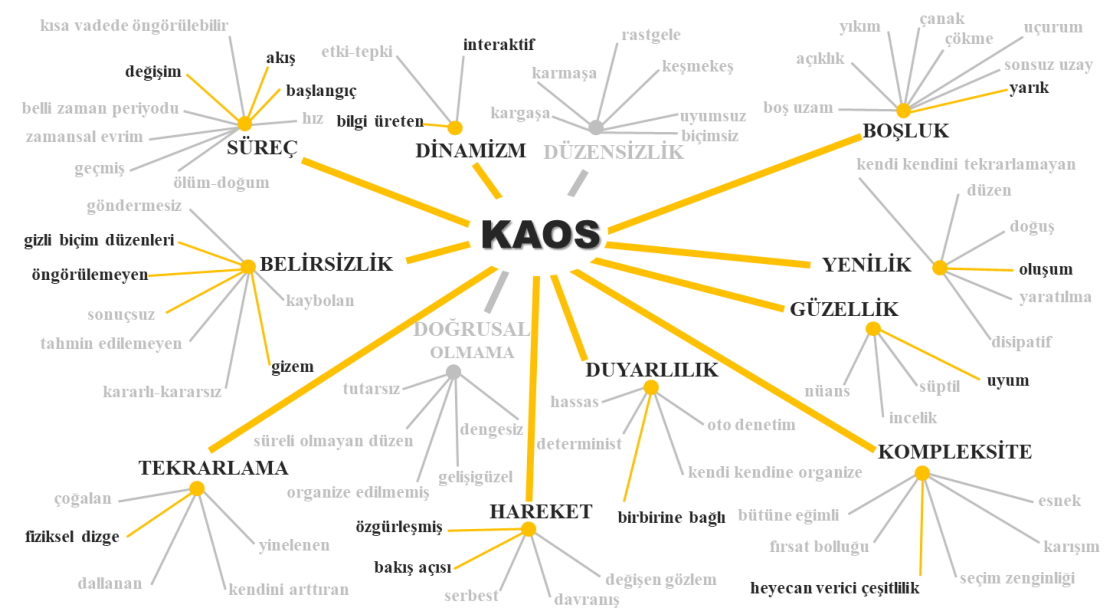
Yapının iç mekanlarında sıklıkla kullanılan cam malzeme, iç dış ayırımı konusunda ilk anda deneyimleyene **tahmin edilemeyen** bir atmosfer sunar. Ayrıca yapının dışını tamamlayan helezonik etki içeride de devam ederek, sürekli bir sonraki adımın sununda neler olacağına dair merak uyandırıcı bir biçimleniş olarak yorumlanabilir.

Deneyimleyenin iç mekanda yaşadığı **gizemli** etkiyi yapının çatı katında da hissetmek mümkündür. Bu anlamda yapının deneyimleyeni yaya yolundan alıp, sarmal bir etki ile çatıdaki seyir teraslarına ulaştırması ve ardından muhteşem deniz manzarası ile buluşturması, deneyimleyene yaşattığı serüvenlerin en can alıcı noktası olarak görülebilir.

Tablo 24. Betimleyici durum çalışması 18

18	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	MAAT, 2012-2016 AL_A		
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 URL-208, 2017	 Nogueira, 2017	 Filipe, 2017	
	 URL-208, 2017	 Niemann, 2017	 Hufton+Crow, 2017e	
	 Zemin Kat Planı; URL-209, 2017	 1. Kat Planı; URL-209, 2017	 Çatı Katı Planı; URL-209, 2017	
	 Kesit; URL-209, 2017			
	İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 Giriş; URL-210, 2017	 Giriş; Filipe, 2017	 Dış Sirkülasyon; URL-211, 2017
		 Dış Sirkülasyon; URL-210, 2017	 Lobi; URL-211, 2017	 Lobi; URL-211, 2017

Tablo 24'ün devamı

18	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	MAAT, 2012-2016 AL_A	
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ			
	Lobi; URL-210, 2017	Sergi Alanı; URL-210, 2017	Sergi Alanı; URL-210, 2017
			
	Sergi Alanı; URL-212, 2017	Sergi Alanı; URL-210, 2017	Sirkülasyon; URL-211, 2017
			
	Sirkülasyon; URL-214, 2017	Sirkülasyon; URL-214, 2017	Sirkülasyon; URL-214, 2017
			
	Sergi Alanı; Hufton + Crow, 2017d	Sergi Alanı; URL-213, 2017	Sergi Alanı; URL-212, 2017
	<p>YAPIYI AIT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI</p> <p>The diagram illustrates the conceptual chaos of architecture, centered on 'KAOS'. It branches into several key concepts, each with associated terms:</p> <ul style="list-style-type: none"> SÜREÇ: kısa vadede öngörülebilir, değişim, başlangıç, hız, bilgi üreten, geçişim, zamansal evrim, zamansal evrim, geçmiş, ölümlü-doğum, göndermesiz, gizli biçim düzenleri, öngörülemeyen, tahmin edilemeyen, sonuçsuz, kararlı-kararsız, gizem, süreli olmayan düzen, organize edilmemiş, çoğalan, fiziksel dizge, dallanan, kendini artıran. DİNAMİZM: etki-tepki, interaktif, kargaşa, üretken, kargaşa, rastgele, keşmekeş, uyumsuz, biçimsiz. DÜZENSİZLİK: kargaşa, keşmekeş, uyumsuz, biçimsiz. BOŞLUK: yıkım, çanak, çökme, uçurum, boşuzam, açıklık, sonsuz uzay, yank. YENİLİK: kendi kendini tekrarlamayan, düzen, doğuş, oluşum, yaratılma, disipatif, uyum. GÜZELLİK: nüans, süptil, incelik. KOMPLEKSİTE: kendi kendine organize, oto denetim, birbirine bağ, bütüne eğimli, fırsat bolluğu, heyecan verici çeşitlilik, seçim zenginliği, esnek, karışım. HAREKET: özgürleşmiş, bakış açısı, serbest, davranış, değişen gözlem. DOĞRUSAL OLMAMA: tutarsız, dengesiz, gelişigüzel. DUYARLILIK: hassas, determinist, kendi kendine organize. BELİRSİZLİK: gizem, kararlı-kararsız, tahmin edilemeyen, sonuçsuz, öngörülemeyen, gizli biçim düzenleri, göndermesiz, ölümlü-doğum, geçişim, zamansal evrim, zamansal evrim, geçmiş, ölümlü-doğum, göndermesiz, gizli biçim düzenleri, öngörülemeyen, tahmin edilemeyen, sonuçsuz, kararlı-kararsız, gizem, süreli olmayan düzen, organize edilmemiş, çoğalan, fiziksel dizge, dallanan, kendini artıran. TEKRARLAMA: çoğalan, fiziksel dizge, dallanan, kendini artıran. 		

Tablo 24'ün devamı

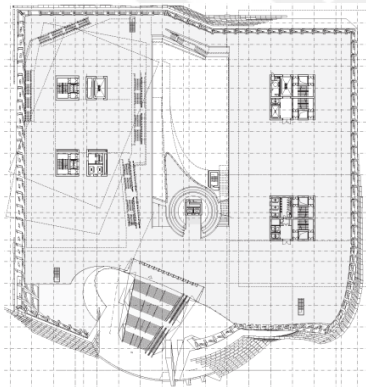
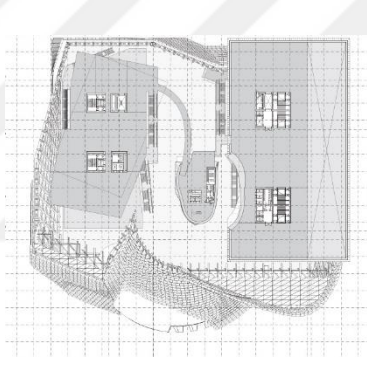
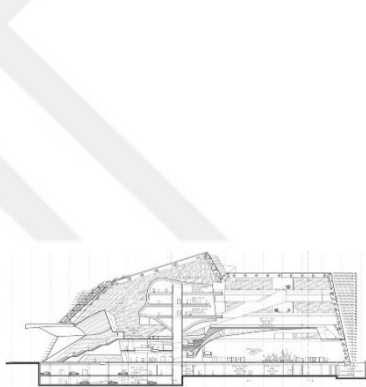

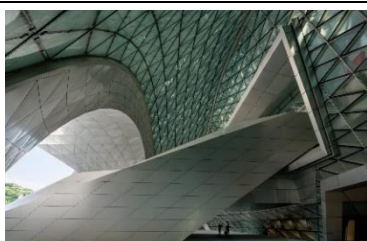

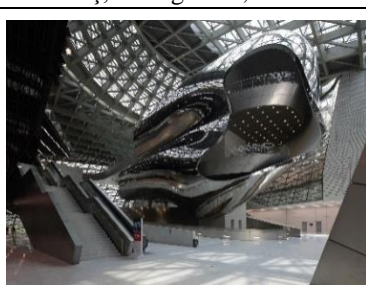
18	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	MAAT, 2012-2016 AL_A
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI		
<p>“MAAT” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-210, 2017; URL-211, 2017; URL-213, 2017; URL-214, 2017; URL-215, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>MAAT, doğadan esinlenerek tasarlanan formuyla, bulunduğu topoğrafya üzerinde bir fark yaratır. Yapı, peyzajla yaptığı işbirliği sayesinde zeminden başlayan akışkan bir etki ile yükselir ve daha sonra farklı iki kolla tekrar zemine ulaşır. Bu biçimleniş yapı ve zemin arasında birbirine bağlayıcı bir süreklilik sağlar. Yapının tepe noktasına kadar ulaşımı sağlayan bu kıvrımlı dış kabuk, tam tepe noktasında deneyimleyeni her yönde algılanabilen manzaraların heyecan verici çeşitliliğiyle baş başa bırakır. Kaosun oluşum sürecindeki dalgalanmaya referans verir nitelikte şekillenen yapı, deneyimleyenle arasında öngörülemeyen çekicilikte interaktif bir süreci başlatır.</p> <p>Nehir kenarında konumlandırılmış olan yapı, suyun etkisini bünyesinde barındıran bir biçimlenişle deneyimleyeni karşılar. Dış kabuğun bu biçimlenişi; sahip olduğu malzeme; su, ışık, gölge ve renk tonlarının sürekli değişim halindeki oyunları için, kompleks bir yüzey oluşturur. Bu hareketlilik, yapıya dinamik bir ifade kazandırır.</p> <p>Yapının kıvrımlı biçimlenişi sonucunda tepe noktasının hemen altında bir yarık meydana gelir. Bu yarık yapının girişini simgeler ve yapıya doğru uzanan iki farklı bağlantı rampasını birleştirir. Yarığı oluşturan alanın zeminle olan bağlantı kısmında oluşturulan cam döşeme, yer altında saklanmış gizli biçim düzenleri hakkında bir ön bilgi sunar. Ayrıca bu alan, iç ve dış arasındaki hareketin karşılıklı olarak iletilmesine ve mekan-zaman ilişkisinin kurulmasına yardımcı olur. Bu gizemli etkiyle birlikte yapıya girildiğinde, büyük bir fuaye ile karşılaşılır. Fuayenin bir üst kottan olan biçimlenişi, yapının ana mekanı olan oval galeriye egemen olabilecek şekilde bir bakış açısı sağlar. Deneyimleyenin durduğu bu nokta, galerinin etrafını saran ve zeminle birleşen rampanın başlangıcıdır. Rampa ile birlikte zemine doğru yönelim, her adımda bilgi ürettiren anları gözler önüne serer. Dış kabuktaki dalgalanma, içeride duvarların sahip olduğu kıvrımlarda devam eder. Bu devamlılık iç ve dış arasında uyumlu bir bütünü oluşturur. Rampayla birlikte ulaşılan oval galeri, bölücülerin olmadığı özgürleştirilmiş bir mekan hissi oluşturarak deneyimleyenle iletişime geçer. Aynı alanda sergi amaçlı oluşturulan temalar da bu iletişimi kuvvetlendirir şekilde tasarlanır.</p>		

Tablo 24'ün devamı

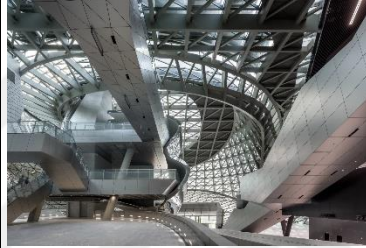
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Oval galerinin bir kenarında yer alan ve galeriyi sarmalayan rampanın bitiminde bir **yarık** yer alır. **Öngörülemeyen** bir sürecin başlangıcı sayılabilecek bu yarıktan içeriye girildiğinde diğer galerilere doğru bir geçiş sağlanır. Bir geçit şeklinde biçimlendirilen galerinin tavanında, yapının dış zemininde yer alan cam malzeme ile oluşturulmuş yarık fark edilir. Bu dairesel yönelim sağlayan geçit deneyimleyeni diğer galerilere bağlar. Bu galeriler yapının kıvrımlı biçimlenişinin aksine daha rasyonel çizgilerle sınırlanır. Deneyimleyen için süreç bu alanlar ile birlikte sona erer. Art arda yaşanan bu **fiziksel dizge**, kaosun heyecan verici değişim sürecinin sonunda kavuşulan düzenin mekânsal bir gerçekliği olarak yorumlanabilir.

Tablo 25. Betimleyici durum çalışması 19

19	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	MOCAPE, 2007-2016 Coop Himmelb(l)au		
CEPHE GÖRÜŞLERİ				
	Malagamba, 2017c	Malagamba, 2017c	Malagamba, 2017c	
				
	Malagamba, 2017c	Malagamba, 2017c	URL-236, 2017	
	PLANLAR VE KESİTLER			
		Zemin Kat Planı; URL-216, 2017	1. Kat Planı; URL-216, 2017	Çatı Katı Planı; URL-216, 2017
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				
	Giriş; Malagamba, 2017c	Giriş; Malagamba, 2017c	Giriş; Malagamba, 2017c	
				
	Lobi; Wing, 2017	Lobi; Wing, 2017	Lobi; URL-217, 2017	

Tablo 25'in devamı

19	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	MOCAPE, 2007-2016 Coop Himmelb(l)au		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ				
	Sirkülasyon; Malagamba, 2017c	Sirkülasyon; Malagamba, 2017c	Sirkülasyon; Malagamba, 2017c	
				
	Sirkülasyon; Malagamba, 2017e	Sirkülasyon; Malagamba, 2017e	Sirkülasyon; Malagamba, 2017c	
				
	Sergi Salonu; Malagamba, 2017c	Sergi Salonu; Malagamba, 2017c	Sergi Salonu; Malagamba, 2017c	
	YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI 			

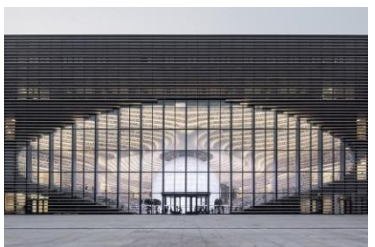

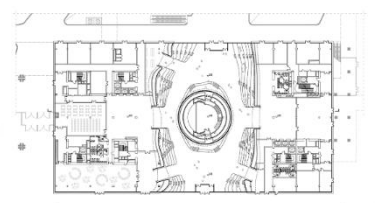
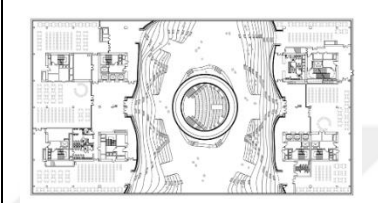
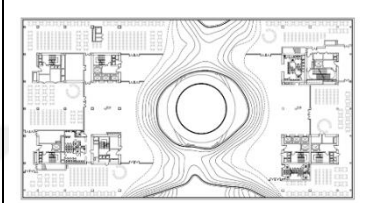
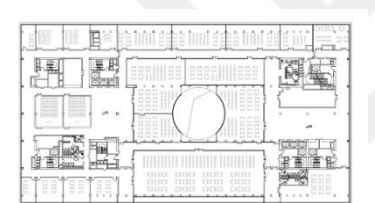
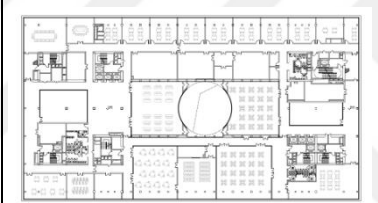
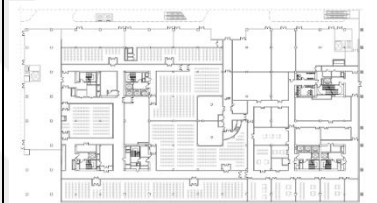
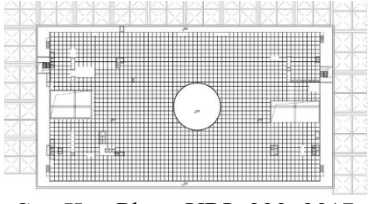

Tablo 25'in devamı

19	Yapının Adı, Yapım Yılı	MOCAPE, 2007-2016
	Tasarımcı Adı	Coop Himmelb(l)au
BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI		
<p>“MOCAPE” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-218, 2017; URL-219, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p>MOCAPE, kültürel buluşma noktası ve mimari sergilerin yapılabileceği müze olarak iki ayrı ana amaca hizmet eden, iki ayrı yapının birlikteliğinden doğan bir komplekstir.</p> <p>Yapı dış sınırları çerçevesinde deneyimleyen tarafından karmaşık ve biçimsiz bir yapı olarak yorumlanabilir. Aslın da bu karmaşa, deneyimleyen için kütlenin tanımlanma sürecini aktif kılarak, yapı için yeni anlamlandırmaların yolunu açar. Ayrıca bu anlamlandırma sürecine dış yüzeyin sahip olduğu aydınlatma etkisinin yarattığı görsel şölen de eklenerek, yapı canlı ve dinamik bir etki kazanır. Rasyonelliği reddeden ve yeninin egemenliğini ilan eden bu oluşum, dışarda yarattığı interaktif etkiyi içeride de devam ettirir.</p> <p>Geniş merdivenler eşliğinde giriş fuayesine ulaşıldığında, deneyimleyen devasal bir boşlukla ve bu boşluk içinde havada kalmış biçimsiz bir kütle ile karşılaşır. Aslında atriyumu oluşturan bu boşluğun yarattığı devasalığın arkasında, farklı amaçlara sahip iki ayrı yapıyı birleştirme, birbirine bağlı ve içe içe geçmiş mekanları oluşturma gayesi gizlenir. Yapının dışardan içeriye doğru mekan içinde mekan özelliği taşıyan bu biçimlenişi, doğuşu simgeler. Yapının büyükten küçüğe ve dıştan içe doğru bir sıralanışla yapmış olduğu rastgele tekrarlar, bu doğuşu destekler ve evrenin oluşum hikayesine referans vererek kaosu benimser bir davranış sergiler. Atriyumu sarmalayan kabuğun yer yer cam malzeme ile tamamlanması ve dışın içeriye yansıtılması deneyimleyeninin dışarı ile iletişimini kuvvetlendirir. İç mekanda yer alan deneyimleyen, dış mekândaymışçasına engelsiz bir şehir manzarasına sahip olur. Ayrıca atriyum, sahip olduğu rampalar ve yürüyen merdivenlerle mekanları birleştirirken, ana dolaşım alanı olarak da hizmet eder.</p> <p>Atriyumun merkezinde konumlanmış olan havada asılı kütle, giriş kısmından sahip olunan bakış açısıyla, biçimsiz bir boş uzam görünümündedir. Bu durum deneyimlemeyen için öngörülemeden gizemli bir atmosfer yaratır. Deneyimleyen gizemin yarattığı merak etkisi ile kütlenin etrafında hareket ederek arka kısma ulaştığında, kütlenin tahmin edilemeyen bir sunumla kendini açığa çıkardığını fark eder. Deneyimleyen, kütlenin o sırada dolu sarmalanışının altında, duyarlı davranan bir teslimiyetle karşılaşır.</p>		

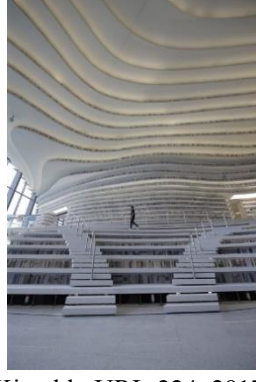
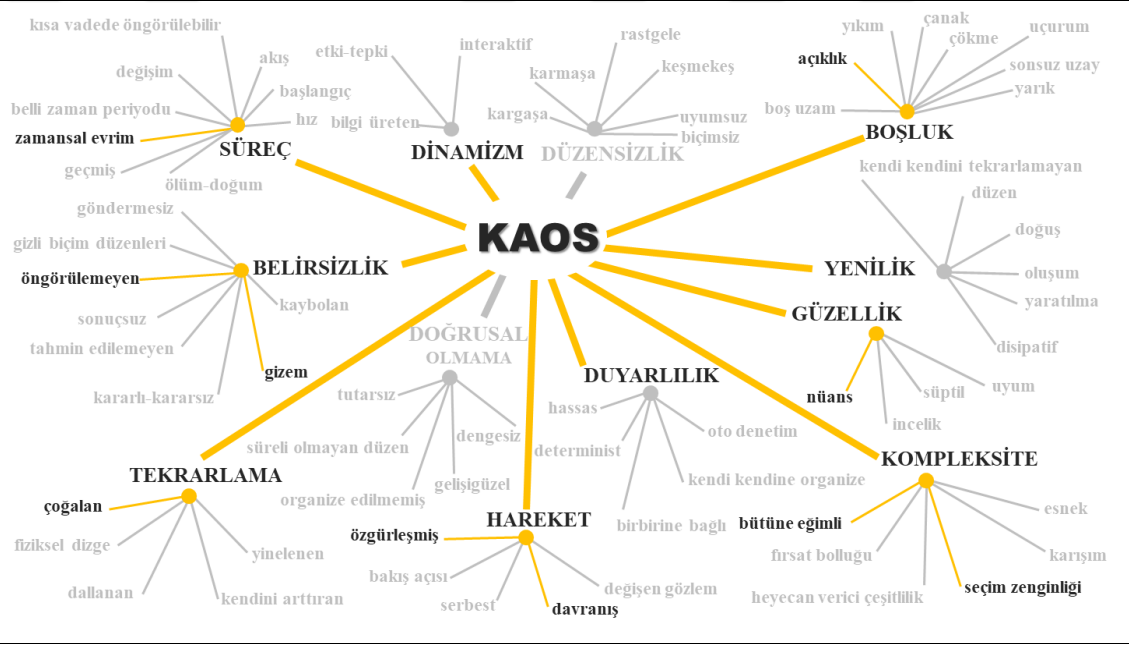
Tablo 25'in devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI
<p>Diğer alanlara da köprülerle bağlantı sağlayan bu alan bir sosyalleşme alanı olarak tasarlanarak, düzenden sonra gelen yeni bir kaos hareketi gibi deneyimleyene hareketli yeni süreçler yaşatır.</p> <p>Atriyumdaki kaos halinin bu sosyalleşme alanında kısmen düzene dönme eğilimi, yapının müze işlevi olarak tasarlanan kısımlarında da mevcuttur. Müzeyi oluşturan mekanlar, sergi gerekliliklerine göre esnek bir anlayış ve değişime izin veren bir biçimleniş ile hizmet eder; deneyimleyene farklı gözlem olanakları sunar. Bu sayede yapı, kaos süreci ve sonrasında gelen düzen halinin farklı bir aşamasını yansıtarak, deneyimleyeni bir boyuttan başka bir boyuta aktarır.</p>

Tablo 26. Betimleyici durum çalışması 20

20	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Tianjin Binhani Public Library, 2009-2017 MVRDV	
CEPHE GÖRÜŞLERİ	 <p data-bbox="363 636 549 667">URL-220, 2017</p>	 <p data-bbox="740 636 925 667">URL-221, 2017</p>	 <p data-bbox="1123 636 1308 667">URL-221, 2017</p>
	 <p data-bbox="268 882 644 920">Zemin Kat Planı; URL-222, 2017</p>	 <p data-bbox="676 882 991 920">1. Kat Planı; URL-222, 2017</p>	 <p data-bbox="1054 882 1385 920">2. Kat Planı; URL-222, 2017</p>
	 <p data-bbox="293 1135 619 1173">3. Kat Planı; URL-222, 2017</p>	 <p data-bbox="676 1135 991 1173">4. Kat Planı; URL-222, 2017</p>	 <p data-bbox="1054 1135 1385 1173">B. Kat Planı; URL-222, 2017</p>
PLANLAR VE KESİTLER	 <p data-bbox="277 1375 635 1406">Çatı Katı Planı; URL-222, 2017</p>		
	İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="331 1666 580 1711">Giriş; URL-223, 2017</p>	 <p data-bbox="683 1666 979 1711">Kütüphane; URL-221,2017</p>
 <p data-bbox="293 1993 619 2020">Sirkülasyon; URL-221,2017</p>		 <p data-bbox="692 1993 970 2020">Kitaplık; URL-223, 2017</p>	 <p data-bbox="1075 1993 1353 2020">Kitaplık; URL-221, 2017</p>

Tablo 26'nın devamı

20	Yapının Adı, Yapım Yılı Tasarımcı Adı	Tianjin Binhani Public Library, 2009-2017 MVRDV		
İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLERİ	 <p data-bbox="311 772 598 801">Kitaplık; URL-221, 2017</p>	 <p data-bbox="689 772 976 801">Kitaplık; URL-221, 2017</p>	 <p data-bbox="1067 772 1355 801">Kitaplık; URL-224, 2017</p>	
	<p data-bbox="225 840 268 1411" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">YAPIYA AİT KAVRAMSAL KAOS DİYAGRAMI</p> 			
	<p data-bbox="614 1444 1045 1478" style="text-align: center;">BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI</p>			
<p data-bbox="295 1523 1364 1691">“Tianjin Binhani Public Library” yapısını iç ve dış mekan olarak tam anlamıyla anlatan, mimarına ya da deneyimleyenlere ait Youtube kaynaklı (URL-225, 2017; URL-226, 2017) videolar izlenerek aşağıdaki betimleyici durum çalışması metni oluşturulmuştur.</p> <p data-bbox="295 1691 1364 1780">Tianjin Binhani Public Library, günümüze kadar bilinen kütüphane yapılarından farklı bir anlayış da tasarlanmıştır.</p> <p data-bbox="295 1780 1364 1937">Yapı bir bütün olarak dışardan algılandığında, bir dikdörtgenler prizmasının sınırları içerisinde biçimlendiği görülür. Dikdörtgenler prizmasının uzun kenarlarından karşılıklı olarak ana girişlerin verildiği yapı, bu anlamda simetrik bir etki de oluşturur.</p>				

Tablo 26'nın devamı

BETİMLEYİCİ DURUM ÇALIŞMASI

Girişlerin olduğu yüzeylerde yer alan, cam malzemeyle oluşturulmuş, ovale yakın şekildeki dış yüzey **açıklıkları**, kütleli katı formunu yumuşatır. Bu ovale yakın şekil, içeriden dışarıyı izleyen bir gözün sembolize edilmiş bir yansıması olarak düşünülebilir. Bu açıklık devasal bir giriş boşluğuna ve zemine bağlantılı bir küreye ev sahipliği eder. Dışardan da algılanabilen küre, göz bebeğini; onu sarmalayan **boşluk** da göz çukurunu meydana getirir. Yapı kütleliğin oluşturduğu rasyonel düzen içerisinde algılanan bu heyecan verici, **yeni** ve **gizemli** etki, içeride **özgürleşmiş** bir mekan anlayışına dönüşür. Göz bebeğini oluşturan küre, iç mekanın merkezinde konumlanır ve bu küre etrafında gerçekleşen mekânsal kurgu, katmanlaşarak **öngörülemeyen** bir şekilde sonuçlanır.

İç mekan sınırları, zeminden başlayarak yapının tepe noktasına kadar ulaşan, serbest bir biçimde **hareket** eden, **tekrarlayan** ve **çoğalan** eğrisel çizgilerin bir araya geldiği topoğrafik bir **davranış** sergiler. Bu sınırlar aynı zamanda kitap raflarını oluşturan akışkan bir **bütüne eğilim** gösterir. İç mekan sınırlarındaki akışı oluşturan katmanlaşma, dış yüzeyde çizgisel bir panjur etkisi oluşturur ve prizmanın şekilsel ifadesini kuvvetlendirir.

İç mekanda tüm boşluğu saran raflar, birçok işleve hizmet eder şekilde tasarlanmıştır. Binlerce kitabın sığınağı gibi tasarlanan raflar, bir anda oturma elemanına ya da arka planda ve farklı katlarda yer alan diğer alanlara geçiş fırsatı sağlayan esnek birimler olarak tasarlanmıştır. İç mekanın sağlamış olduğu bu **seçim zenginliği**, deneyimleyeni **dinamik** bir etki içerisinde üretken bir arayışa sürükler ve yapının işlevsel amacına uygun bir **duyarlılık etkisi** oluşturur.

Günümüze uyarlanmış modern bir mağara gibi **zamansal evrimleşme** sürecine işaret eden yapı, kaostan sonra gelen düzen gibi deneyimleyeni bu dinamik ortamdan alır, arka planda bulunan daha sakin ve düzenli alanlara aktarır. Bu alanlar, araştırmanın heyecanı ile hayal edilenleri ve elde edilen sonuçları değerlendirme fırsatı sağlayan serbest alanlar olarak deneyimleyen ile iletişim kurar.

Yapı, iç-dış biçimlenişi ve arasında kurgulanan bağ ile kaosun artan ve azalan dalgalanmalarını temsil eden **nüanslar** sunar. Bu etki ile deneyimleyeni heyecanlandıran ve şaşırtan bir atmosferle baş başa bırakır.

Yukarıda yirmi adet yapıya ait betimleyici durum çalışması yapılmış, bir sonraki aşama için gerekli veriler toplanmıştır.

2.2.3. Aşama 3: Verileri Değerlendirme ve Analiz Etme

Tez kapsamında “Yapılan Çalışmalar” ana başlığı altında bir durum çalışması yapılmıştır. Dört aşamadan oluşan durum çalışmasının ilk iki aşaması gerçekleştirilerek üçüncü aşama için gerekli olan bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulardan elde edilen çıkarımlar sonucunda kaos-yapı ilişkisine ait olguların açıklanması hedeflenmiştir. Ancak tez formatı gereği, üçüncü aşama olarak tanımlanan, “verilerin değerlendirilmesi ve analiz edilmesi bölümü”, “Bulgular ve Tartışma” başlığı içinde değerlendirilmiştir. Dördüncü aşamayı oluşturan “sonuçlara ulaşma” bölümü ise tezin “Sonuçlar ve Öneriler” başlığı içinde değerlendirilmiş ve çalışma sonlandırılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde betimsel durum analizi sonucunda elde edilen veriler ışığında kaos-yapı ilişkisini açıklamaya yardımcı bulgular elde edilmiş, ardından bu bulgular kaos-yapı ilişkisi bağlamında tartışılmıştır.

3.1. Bulgular

Çalışma kapsamında kaos-yapı ilişkisini açıklayabilmek adına yirmi yapı üzerinden betimsel durum analizleri yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, yapılara ait fiziksel (cephe, plan, kesit, iç mekan) özellikler ve anlamsal (betimleme) değerler irdelenmiştir. İrdeleme sonucunda elde edilen veriler, her yapı için hazırlanan ilişkiler şeması yardımıyla bulgular bölümünde ele alınmış, sonuçları açıklamaya yardımcı bir alt zemin oluşturulmuştur. Hazırlanan ilişkiler şeması, kavramsal kaos diyagramında yer alan kavram kategorilerinin yapı genelinde nerede (uygulama alanları) ve ne şekilde (ifade biçimi) anlam kazandığına dair bağlantılar kurularak değerlendirilmiştir. Yirmi yapıya ait ilişkiler şeması, yapılan çalışmalar bölümünde yer alan yapı inceleme sırası baz alınarak sıralanmıştır (Şekil 3-Şekil 22).

YAPI NO	YAPININ ADI
1	WALT DISNEY CONCERT HALL

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 3. İlişkiler şeması 1

YAPI NO	YAPININ ADI
2	FREDERICK C. HAMILTON BULDING (Extension to the Denver Art Museum)

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
	Merdivenler	Hacimsel Boyut
DUYARLILIK	Rampalar	Koparma
	Köprüler	Bağlantı Kurma
DÜZENSİZLİK	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
	Lobi	İç-İçe Geçme
GÜZELLİK	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
HAREKET	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
SÜREÇ		Okunaklılık
TEKRARLAMA		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
YENİLİK		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 4. İlişkiler şeması 2

YAPI NO	YAPININ ADI
3	MICHAEL LEE-CHIN CRYSTAL (Royal Ontario Museum)

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
BOŞLUK	Kütle-Kütteleler	Aydınlatma
DİNAMİZM	Mekan Sınırları-Formu	Renk
DOĞRUSAL OLMAMA	Seyir Terasları	Strüktür
DUYARLILIK	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DÜZENSİZLİK	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
GÜZELLİK	Merdivenler	Hacimsel Boyut
HAREKET	Rampalar	Koparma
KOMPLEKSİTE	Köprüler	Bağlantı Kurma
SÜREÇ	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
TEKRARLAMA	Lobi	İç-İçe Geçme
YENİLİK	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 5. İlişkiler şeması 3

YAPI NO	YAPININ ADI
4	PORSCHE MUSEUM

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
		Aydınlatma
BOŞLUK	Kütle-Kütteleler	Renk
		Strüktür
DİNAMİZM	Mekan Sınırları-Formu	Farklı Hacimlerin Birleşimi
		Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Seyir Terasları	Hacimsel Boyut
		Koparma
DUYARLILIK	Sirkülasyon	Bağlantı Kurma
		Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Koridorlar	İç-İçe Geçme
		Katmanlaşma
GÜZELLİK	Merdivenler	Açısallık
		Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Rampalar	Kıvrımlı Duvarlar
		Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Köprüler	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ	Ana Giriş	Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA	Lobi	Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK	Fuaye-Atriyum	Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
	Sergi Salonları-Alanları	Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
	Salonlar-Oditoryum	Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi
	Donatılar	
	Mekan İlişkileri	
	Peyzaj	

Şekil 6. İlişkiler şeması 4

YAPI NO	YAPININ ADI
5	GUANGZHOU POERA HOUSE

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
		Aydınlatma
BOŞLUK	Kütle-Kütteleler	Renk
		Strüktür
DİNAMİZM	Mekan Sınırları-Formu	Farklı Hacimlerin Birleşimi
		Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Seyir Terasları	Hacimsel Boyut
		Koparma
DUYARLILIK	Sirkülasyon	Bağlantı Kurma
		Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Koridorlar	İç-İçe Geçme
		Katmanlaşma
GÜZELLİK	Merdivenler	Açısallık
		Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Rampalar	Kıvrımlı Duvarlar
		Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Köprüler	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ	Ana Giriş	Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA	Lobi	Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK	Fuaye-Atriyum	Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
	Sergi Salonları-Alanları	Mekan Atmosferi
	Salonlar-Oditoryum	Yapı Bütünü Atmosferi
	Donatılar	Deneyimsel Anlamlandırma
	Mekan İlişkileri	Mekan-Zaman İlişkisi
	Peyzaj	

Şekil 7. İlişkiler şeması 5

YAPI NO	YAPININ ADI
6	BUSAN CINEMA CENTER

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
		Aydınlatma
		Renk
		Strüktür
		Farklı Hacimlerin Birleşimi
		Eski-Yeni Birleşimi
		Hacimsel Boyut
		Koparma
		Bağlantı Kurma
		Akışkanlık-Sınırsızlık
		İç-İçe Geçme
		Katmanlaşma
		Açısallık
		Çok Açılı Duvarlar
		Kıvrımlı Duvarlar
		Tanımsız Duvarlar
		Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi
BOŞLUK	Kütle-Küteller	
	Mekan Sınırları-Formu	
DİNAMİZM	Seyir Terasları	
DOĞRUSAL OLMAMA	Sirkülasyon	
	Koridorlar	
DUYARLILIK	Merdivenler	
DÜZENSİZLİK	Rampalar	
	Köprüler	
GÜZELLİK	Ana Giriş	
HAREKET	Lobi	
	Fuaye-Atriyum	
KOMPLEKSİTE	Sergi Salonları-Alanları	
SÜREÇ	Salonlar-Oditoryum	
TEKRARLAMA	Donatılar	
	Mekan İlişkileri	
YENİLİK	Peyzaj	

Şekil 8. İlişkiler şeması 6

YAPI NO	YAPININ ADI
7	DALIAN INTERNATIONAL CONFERENCE CENTER

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısalık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 9. İlişkiler şeması 7

YAPI NO	YAPININ ADI
9	DONGDAEMUN DESIGN PLAZA

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DUYARLILIK	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DÜZENSİZLİK	Köprüler	Bağlantı Kurma
GÜZELLİK	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
HAREKET	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
KOMPLEKSİTE	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
SÜREÇ	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
TEKRARLAMA	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
YENİLİK		Okunaklılık
		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 11. İlişkiler şeması 10

YAPI NO	YAPININ ADI
10	POLİN MUSEUM

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
	Merdivenler	Hacimsel Boyut
DUYARLILIK	Rampalar	Koparma
	Köprüler	Bağlantı Kurma
DÜZENSİZLİK	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
	Lobi	İç-İçe Geçme
GÜZELLİK	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
HAREKET	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
SÜREÇ		Okunaklılık
TEKRARLAMA		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
YENİLİK		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 12. İlişkiler şeması 11

YAPI NO	YAPININ ADI
11	BIOMESCUO

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Kütteleler	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısalık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 13. İlişkiler şeması 12

YAPI NO	YAPININ ADI
12	FOUNDATION LOUIS VUITTON

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Kütteleler	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DUYARLILIK	Merdivenler	Hacimsel Boyut
DÜZENSİZLİK	Rampalar	Koparma
	Köprüler	Bağlantı Kurma
GÜZELLİK	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
HAREKET	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
KOMPLEKSİTE	Sergi Salonları-Alanları	Açısalık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
SÜREÇ	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
TEKRARLAMA	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
YENİLİK		Okunaklılık
		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 14. İlişkiler şeması 12

YAPI NO	YAPININ ADI
13	HAYDAR ALIYEV CULTURAL CENTER

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısalık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 15. İlişkiler şeması 13

YAPI NO	YAPININ ADI
15	ARNHEM CENTRAL TRANSFER TERMINAL

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 17. İlişkiler şeması 15

YAPI NO	YAPININ ADI
16	HARBIN OPERA HOUSE

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DUYARLILIK	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DÜZENSİZLİK	Köprüler	Bağlantı Kurma
GÜZELLİK	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
HAREKET	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
KOMPLEKSİTE	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
SÜREÇ	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
TEKRARLAMA	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
YENİLİK	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 18. İlişkiler şeması 16

YAPI NO	YAPININ ADI
18	MAAT (Museum of Art, Architecture and Technology)

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
		Aydınlatma
BOŞLUK	Kütle-Kütteleler	Renk
		Strüktür
DİNAMİZM	Mekan Sınırları-Formu	Farklı Hacimlerin Birleşimi
		Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Seyir Terasları	Hacimsel Boyut
		Koparma
DUYARLILIK	Sirkülasyon	Bağlantı Kurma
		Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Koridorlar	İç-İçe Geçme
		Katmanlaşma
GÜZELLİK	Merdivenler	Açısallık
		Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Rampalar	Kıvrımlı Duvarlar
		Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Köprüler	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ	Ana Giriş	Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA	Lobi	Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK	Fuaye-Atriyum	Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi
	Sergi Salonları-Alanları	
	Salonlar-Oditoryum	
	Donatılar	
	Mekan İlişkileri	
	Peyzaj	

Şekil 20. İlişkiler şeması 18

YAPI NO	YAPININ ADI
20	TIANJIN BINHANI PUBLIC LIBRARY

KAVRAMLAR	UYGULAMA ALANLARI	İFADE BİÇİMİ
BELİRSİZLİK	Kabuk-Örtü	Malzeme
	Kütle-Küteller	Aydınlatma
BOŞLUK	Mekan Sınırları-Formu	Renk
	Seyir Terasları	Strüktür
DİNAMİZM	Sirkülasyon	Farklı Hacimlerin Birleşimi
	Koridorlar	Eski-Yeni Birleşimi
DOĞRUSAL OLMAMA	Merdivenler	Hacimsel Boyut
	Rampalar	Koparma
DUYARLILIK	Köprüler	Bağlantı Kurma
	Ana Giriş	Akışkanlık-Sınırsızlık
DÜZENSİZLİK	Lobi	İç-İçe Geçme
	Fuaye-Atriyum	Katmanlaşma
GÜZELLİK	Sergi Salonları-Alanları	Açısallık
	Salonlar-Oditoryum	Çok Açılı Duvarlar
HAREKET	Donatılar	Kıvrımlı Duvarlar
	Mekan İlişkileri	Tanımsız Duvarlar
KOMPLEKSİTE	Peyzaj	Çoklu İşlevsellik
		Okunaklılık
SÜREÇ		Yönsüzleşme
		Yönlendirme
TEKRARLAMA		Parça-Bütün İlişki
		İç-Dış İlişkisi
YENİLİK		Yapı-Zemin İlişkisi
		Gözlem Etkisi
		Mekan Atmosferi
		Yapı Bütünü Atmosferi
		Deneyimsel Anlamlandırma
		Mekan-Zaman İlişkisi

Şekil 22. İlişkiler şeması 20

Betimsel durum çalışması sonucunda elde edilen ve kaos-yapı ilişkisini açımlayabileceği düşünülen bilgiler, yukarıda sunulan yirmi yapıya ait verilen ilişkiler şeması (Şekil 3-Şekil 22) yardımıyla ifade edilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Bulguların Değerlendirilmesi

Kavramsal kaos diyagramında yer alan kategorilerin yapıyla olan ilişkisini anlatabilmek adına oluşturulan ilişkiler şeması, kaosun yapı genelinde nerede ve ne şekilde anlam kazandığına dair bir ifade biçimi olarak oluşturulmuştur.

Oluşturulan ilişkiler şemaları yardımıyla genel anlamda şu bulgular elde edilmiştir:

Belirsizlik kavramı çalışma kapsamında bir kategori başlığı altında oluşturulduğunda, gizem, gizli biçim düzenleri, göndermesiz, kararlı-kararsız, kaybolan, öngörülemeyen, sonuçsuz ve tahmin edilemeyen kavramlarından oluşmaktadır. Belirsizlik ve oluşturduğu anlam kümesi, incelenen yapılarda kabuk-örtü, kütle-küteller, mekan sınırları-formu, mekan ilişkileri gibi uygulama alanlarında biçimsel özellikler anlamında dikkat çektiği söylenebilir. Belirsizliğin bu alanlarda anlam kazanmasını sağlayan ifade biçimi olarak malzeme, strüktür, hacimsel boyut, akışkanlık-sınırsızlık, yapı-zemin ilişkisi gibi ifade biçimleri yardımıyla desteklenmiştir

Boşluk kategorisi, açıklık, boş uzam, çanak, çökme, sonsuz uzay, uçurum, yarık ve yıkım kavramlarından oluşan anlam kümesini kapsamaktadır. İncelenen yapılar arasında boşluk anlamsal olarak yapıyı meydana getiren kütle-küteller, kabuk-örtü gibi yapıyı dış çevre olarak oluşturan sınırlar içerisinde katmanlaşmalar, açısallık ve parça-bütün ilişkisi gibi ifade biçimleri sayesinde oluşan ve anlam kazanan hacimler olarak değerlendirilmiştir. Yapıların iç mekanlarında ise boşluk, mekan sınırları-formu, ana giriş, atriyum-fuaye, lobi ve salonlar-oditoryum gibi mekanlarda anlamlandırmayı destekler nitelikte cisimleştiği düşünülebilir.

Dinamizm kategorisini bilgi üreten, etki-tepki ve interaktif kavramları desteklemektedir. Bu kavramların yapılarda, kabuk-örtü, kütle-küteller, sirkülasyon, koridorlar, merdivenler, rampalar, köprüler, mekan ilişkileri gibi uygulama alanlarında ifade bulmuştur. Malzeme ve aydınlatma kullanımı, yapıyı meydana getiren strüktür, farklı hacimlerin birleşmesi ve kurulan mekan-zaman ilişkisi ile oluşan yapı bütünlerinin bu durumun oluşumunu destekler nitelikte olduğu yorumlanabilir. Ayrıca, mekanları

sınırlayan ya da sınırsızlık etkisi ile tasarlanan duvarların açısız ya da kıvrımlı formlarda oluşturularak, dinamizm etkisinin arttırdığı düşünülmektedir.

Doğrusal olmama kategorisi, dengesiz, gelişigüzel, organize edilmemiş, süreli olmayan düzen, tutarsız kavramları ile bir anlam kümesi oluşturmuştur. Ancak incelenen yapılar arasında uygulama alanı ve ifade biçimi anlamında değerlendirilecek noktalarda tespit edilememiştir.

Duyarlılık kategorisi, birbirine bağlı, determinist, hassas, kendi kendine organize ve oto denetim kavramlarından oluşmaktadır. Bu kavramların kütle-kütteleler, kabuk-örtü, mekan sınırları-formu, salonlar-oditoryum ve donatılarda anlam kazandığı yorumu yapılabilir. Bu anlam kazanma halinin, malzeme, strüktür, farklı hacimlerin birleşmesi, eski-yeni birleşimi, hacimsel boyut, bağlantı kurma ve parça-bütün ilişkisi gibi ifade biçimleri yardımıyla desteklendiği söylenebilir.

Düzensizlik kategorisi, biçimsiz, kargaşa, karmaşa, keşmekeş, rastgele ve uyumsuz kavramlarından oluşmaktadır. Bu kategori ve onu oluşturan kavramların, Kütle-kütteleler, mekan sınırları-formu, sirkülasyon, ana giriş lobi, atriyum-fuaye, donatılar gibi uygulama alanlarında; strüktür, farklı hacimlerin birleşimi, hacimsel boyut, tanımsız duvarlar ve yönsüzleşme gibi ifade biçimleri ile desteklendiği düşünülmektedir.

Güzellik, incelik, nüans, süptil ve uyum kavramlarından oluşan bir kategoridir. Yapılar ve yapıları oluşturan mekanlar bir araya getirildiğinde, uygulama alanları ve bu alanlarda ifade ediliş biçimleri ile uyumdan doğan bir bütünü temsil eder güzellikte meydana geldikleri yorumu yapılabilir.

Hareket kategorisi, bakış açısı, davranış, değişen gözlem, özgürleşmiş ve serbest kavramlarından oluşmaktadır. Hareket, yapıların bir bütün olarak düşünüldüğünde her noktasında ve her ifade biçimiyle anlam kazanan bir kategori olarak yorumlanabilir.

Kompleksite kategorisi, bütüne eğilimli, esnek, fırsat bolluğu, heyecan verici çeşitlilik, karışım ve seçim zenginliği kavramlarından oluşmaktadır. Kompleksite, kabuk-örtü, kütle-kütteleler arasında kurulan farklı hacimlerin birleşmesi ve parça bütün ilişkisi ile kurulan bir anlamın karşılığı olarak yorumlanabilir. Birçok yapı bütünüün sahip olduğu çok sayılı işlevleri sayesinde de kompleksitenin yapı için ayrıca önem kazandığı söylenebilir.

Süreç kategorisi, çalışma kapsamında akış, başlangıç, belli zaman periyodu, değişim, geçmiş, hız, kısa vadede öngörülebilir ve ölüm-doğum kavramlarının sınırladığı bir kategoridir. Süreç, kabuk-örtü, kütle-kütteleler, rampalar, koridorlar, sirkülasyon ve mekan ilişkileri için ifade edilmektedir. Bu ifade biçimi, uygulama alanlarında eski ve yeni

birleştirecek, bağlantılar kurarak, iç-içe geçmelerle, iç-dış ve parça bütün ilişkisi ile oluşturulduğu düşünülmüştür.

Tekrarlama ise, çoğalan, dallanan, fiziksel dizge, kendini arttıran ve yinelenen kavramları ile sınırlandırılmış bir kategoridir. Kabuk-örtü, kütle-kütteleler, mekan sınırları-formu, fuaye-atrilyum, lobi, salonlar-oditoryum ve donatılar üzerinden anlam kazanan bir kategori olduğu düşünülebilir. İncelen yapılarda tekrarlamayı sağlayan en etkin ifade olarak katmanlaşma dikkat çekmektedir.

Yenilik kategorisi, disipatif, doğuş, düzen, kendi kendini tekrarlamayan, oluşum ve yaratılma kavramlarından oluşmaktadır. Yenilik kategorisi, incelenen yapıların bir araya geldiği oluşum biçimi ve bu biçimi ifade etme biçimi olarak yeni olanı bulma çabasının bir karşılığı olduğu söylenebilir.

Yapılar tek tek değerlendirildiğinde işlevsel olarak kültür, ticaret, ulaşım, eğitim gibi birçok işlevi içinde barındırmasına rağmen mimari biçimleniş olarak tamamen birbirinden farklı yapılar olarak tasarlanmıştır.

3.2. Tartışma

Yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgular doğrultusunda, kaos-yapı ilişkisini açıklamaya yönelik bir tartışma oluşturulmuştur. Bu tartışma, kaosu meydana getiren fiziksel gerçekliklerin, bu gerçekliklerin ifade ettiği tanımların ve beraberinde ortaya çıkarılan kavramların, yapı ve yapıyı oluşturan mekan üzerindeki varlığını ve etkisini ifade etme gayreti içerisinde yazılmıştır.

Kaos, yeni olan her şeyin başlangıcı olarak görülen bir anlayışın doğuşunu başlatmaktadır. Düzenin karşıtı değil, habercisi olma eğilimi içindeki bu anlayış, birçok bilimsel alanda kendinden söz ettirmektedir (Shannon, 1948). Aslında kaos, düzen ve düzensizlik arasında bir anlaşmadır. Evrenin herhangi bir yerindeki düzen, başka bir yerde ortaya çıkmış olan düzensizliklerin bir sonucudur (Gribbin, 2013).

Düzen ve düzensizlik arasında gelişme gösteren kaos, başlangıcı bilinen ancak sonucun ne olacağına dair tahminin mümkün olmadığı bir süreci gözler önüne serer. Bu süreç kendi içinde oluşum kurallarını meydana getirir. Yaşam içerisinde bir örnekleme yapılırsa ise elinde bardak olan bir kişinin, bardağı elinde bıraktığında kırılacağı bilinen bir gerçektir. Ancak ne şekilde kırılacağı, kaç parçaya ayrılacağı sorusunun cevabı sayısız olasılıkları doğurur. Yaşadığımız evren çerçevesinde bu olaya etki eden sayısız etmen,

olayın nasıl sonuçlanacağına dair kesinlik durumunu ortadan kaldırır. Bu olay, her ne kadar belirlenimsel yasalar çerçevesinde gerçekleşmiş olsa da, tahmin edilemez şekilde sonuçlanan bir bitişle süreci tamamlar.

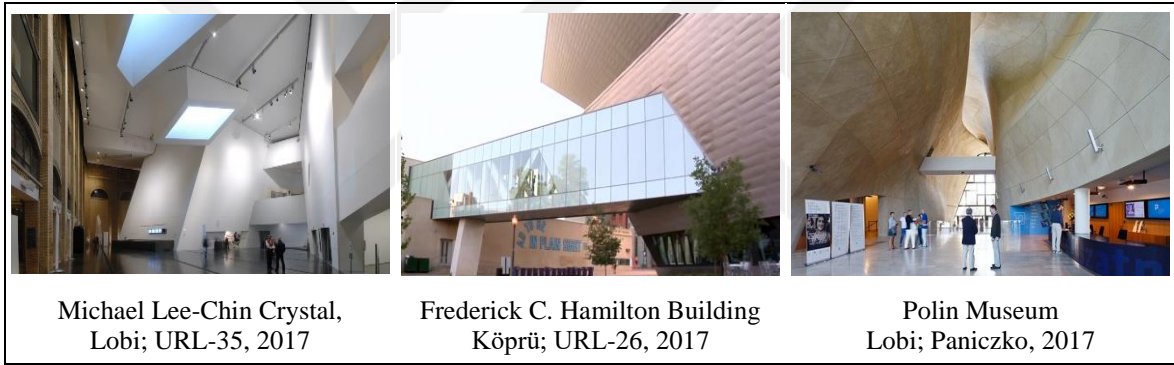
Kesinlik durumunun ortadan kalkışı, sadece bu fiziksel olay üzerinden değil, evreni oluşturan bütünün her bir aşamasında da meydana gelir. Mimarlık da bu meydana gelişin bir parçasıdır. Mimarlık, evreni anlamlandıran birey yani deneyimleyen için önemli ve vazgeçilmez bir olgudur. Mimarlığın kalbi olarak yorumlanabilecek olan mekan ise, her deneyimleyen için farklı özellikler taşır ve çok değişik bakış açıları ile yorumlanabilir. Çünkü deneyimleyen de hem fiziksel hem de düşünsel olarak kaotik bir yapıdadır. Kaotik yapıda olması sebebiyle, deneyimleyenin mekanı anlamlandırmasını sağlayan fiziksel özelliklerin desteklediği düşünsel özellikler, her deneyimleyen için farklılık gösterebilir ve sonucunda mekanı bambaşka anlamlandırma ve yorumlama olanağı sağlayabilir. Aslında bu çok çeşitlilik kaosun bir parçasıdır. Çeşitliliğinin tahmin edilemez şekilde bir araya geliş ve şaşırtıcı bir şekilde düzen oluşturmaya yönelik gayreti, kaosun varlık sebebidir. Bu durumun mimari ölçekte yansımaları araştırıldığında, incelenen yapılar arasında Walt Disney Concert Hall ve Biomuseo, çok çeşitliliğin bir araya gelişinden doğan bir bütünün sonucu olarak değerlendirilebilir (Şekil 23). Her iki yapı kabuğu, tekil halde birbirinden bağımsız ve farklı parçaların bir araya gelmesinden oluşan bir bütünü temsil eder. Bu parçalar kendi kendine organize olmuşçasına oluşturdukları bütün ile kaosun oluşum sürecini desteklerler.

Şekil 23. Walt Disney Concert Hall ve Biomuseo

Kaosun oluşum sürecini destekleyen başka bir olgu ise, başlangıç koşullarına bağlı kalacak şekilde ilerlemesidir. Geçmişten izler taşır ve bunu geleceğe bambaşka bir

değişimle iletir. Bir örnekleme olarak düşünüldüğünde, mimarlık tarihi içinde bir metafor olan nautilusun oluşum süreci değerlendirilebilir (Roth, 2002). Bu canlı yaşamını devam ettirebilmek adına yapısal olarak geçmişe ait parçalarını kullanarak geleceğini inşa eder. Kaosun başlangıç koşullarına bağlı kalarak süreci devam ettirme çabasını örnekleyen bu yaşam biçiminin benzer iterasyonlarını mekan üzerinden de örneklemek mümkündür. Michael Lee-Chin Crystal, Frederick C. Hamilton Building ve Polin Museum, iç mekan organizasyonunda geçmiş-an-gelecek arasında zamanı birleştirerek, geçmişten gelen etkileri bir değişim içinde geleceğe aktarma eğilimi gösterir (Şekil 24). Eskiyle yeni bir arada sunma, zamansal geri bildirimler yaşatma, eskiye bağlı kalarak yeni üretme gibi kaotik bir süreci yansıtır. İç mekan organizasyonundaki bu değişimsel etki, dış mekanda yapıya ait yüzeyler üzerinden de algılanabilir.

Şekil 24. Michael Lee-Chin Crystal, Frederick C. Hamilton Building ve Polin Museum

Kaosun oluşum sürecinde başlangıç koşullarına bağlı kalarak ilerlemesi, katmanlaşmayı ve tekrarlamayı da beraberinde getirir. Kaosun, evrenin meydana gelmeye başladığı andan itibaren var olduğunu düşündüğümüzde, düzensizliğin ardından gelen düzen ve bu düzenin doğurduğu yeni bir düzensizlik süreci ile milyonlarca kez tekrarlanmıştır. Tekrarlar süreç içerisinde katmanlaşarak, günümüze bir bilgi birikimi ile aktarılır. Bu bilgiler birçok şeyi anlamlandırma ve yorumlama olanağı sunabilir. Bu çerçeveden incelenen yapılar değerlendirildiğinde, Dongdaemun Design Plaza ve Harbin Opera House'a ait dış mekanlarda, yapının zeminle olan ilişkisinde peyzaj yardımıyla bir katmanlaşma etkisi oluşturmuştur (Şekil 25).

Şekil 25. Dongdaemun Design Plaza ve Harbin Opera House

Eye Film Museum ve Tianjin Binhai Public Library örneklerinde ise iç mekanı hem sınırlayan hem de donatı olarak mekanı sarmalayan ve tekrarlayan katmanlaşmalar görülmektedir (Şekil 26). Ayrıca düzenden doğan düzensizlik ve düzensizlikten doğan düzen dalgalanmaları, her iki yapı için hem bu şekilde hem o şekilde ikilemi yaratarak, kaosun mekan üzerinde dinamik bir etkiyle var olduğunu açıklar niteliktedir.

Şekil 26. Eye Film Museum ve Tianjin Binhai Public

Kaosun süreç içerisindeki ilerlemesini tanımlayan düzen ve düzensizlik serileri, başka bir etki olarak da mekan üzerinden yorumlanabilir. Yapının dış mekanından başlayan şaşırtıcı, kompleks, parçalı ya da akışkan etkisi, iç mekanı da kendine karşılık bulabilir. Dışta başlayan ve içte de devam eden heyecan verici etki deneyimleyen beklentisinin en üst düzeye çıkardığı anda, birden düzene kavuşabilir. Dinamizm, yerini durağanlığa bırakır. İncelenen yapılar arasında örnek vermek gerekirse, Busan Cinema

Center, Eye Film Meseum, Polin Museum ve Foundation Louis Vuitton sahip olduğu salon tasarımlar ile bu düzen ve düzensizlik serisini bir gerçeklik olarak yansıtlar (Şekil 27).

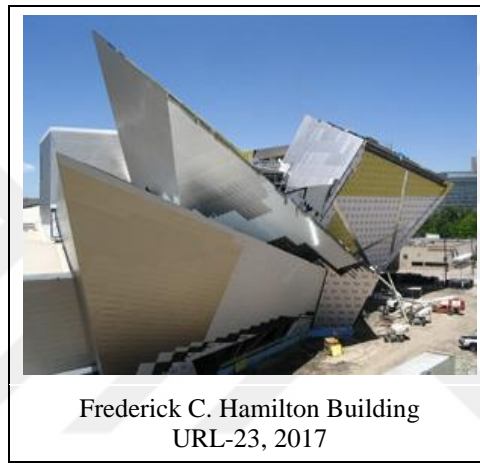
Şekil 27. Busan Cinema Center, Eye Film Meseum ve Polin Museum

Kaos, başlangıç koşullarına bağılı olarak ilerleyen zamansal akışın, an içinde ya da geleceğe doğru fark edilemeyen ve belirlenemeyen bir bitişle tamamlanacağını ifade eder. Lorenz'in ifade ettiği kelebek etkisi gibi, bir yerde bir kelebeğin kanat çırpışının başka bir yerde fırtınaya sebep olabileceğine dair sunduğu ön görü bu zamansal akışın farklı bir ifadesidir (Lorenz, 1972). Süreç içerisinde olaya etki eden sayısız etmenin ve değişkenin olması, bu belirlenemez sonucu beraberinde getirir. Farkında olmadan küçük bir hareketle başlayan ve tahmin edilemeyen bir sonuçla tamamlanan bu sürecin mekansal ifadesine Porche Museum'da algılamak mümkündür (Şekil 28). İç mekandaki akışkan etki ve bu etkiyi destekleyen mekansal dizgelerin zamansal sıra ile dizilimi, fark edilemeyen bir süreci başlatır ve tahmin edilemeyen bir sonlanışla veda eder.

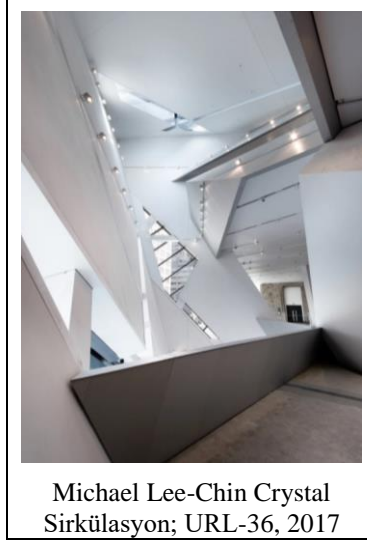
Şekil 28. Porche Museum

Kaosun bir başka önemli gerçekliği, doğanın kendi oluşum ve değişim sürecini örnek almasıdır. Öklidçi bir anlaşın dışında hareket ederek doğayı değiştirmeden, kurallar ve düzenler dahilinde yeniden tanımlamadan, doğanın sunduğu kendi düzen anlayışı içinde hareket etmeye çalışır. Yeryüzü şekillerinin düzgün geometrik formlara benzemediği, inişli çıkışlı, biçimsiz, tanımsız ve hatta bazen ölçülemez derecede karmaşık bir oluşum olduğu gerçeğini destekler (Gleick, 2016). Doğaya duyarlı bu ifade, incelenen yapılar üzerinden değerlendirildiğinde, Frederick C. Hamilton Building konumlandığı topografyaya atıfta bulunur bir dış kabuğa sahip olduğu görülmüştür (Şekil 29).

Şekil 29. Frederick C. Hamilton Building

Kaos-yapı ilişkisinin bu anlamda iç mekan üzerinden değerlendirildiğinde Michael Lee-Chin Crystal da bu ilişkiyi destekler öğeler sunulabilir. Yapının iç mekanı doğayı örnek alan biçimsiz gibi görünen anlamlı bir düzen anlayışını benimser (Şekil 30).

Şekil 30. Michael Lee-Chin Crystal

Haydar Aliyev Cultural Center, Harbin Opera House ve Guangzhou Opera House yapılarında da oditoryum olarak işlevlendirilmiş olan alanlarda büyük bir mağara boşluğu tanımlanarak, rüzgarın kusursuzlaştırdığı bir akışkanlık etkisi içinde tasarlanmıştır. Kaosun doğaya olan saygısı ve bu yönde çizdiği yönelişin iç mekan üzerindeki etkisi bu şekilde ifade edilebilir (Şekil 31).

Şekil 31. Haydar Aliyev Cultural Center, Harbin Opera House ve Guangzhou Opera House

Kaosun dallanan, artıp azalan etkisi (Briggs ve Peat, 1999); başlayan-biten, bitişin tetiklediği yeni bir başlayan ve devamında biten şeklindeki değişimsel bir akışkanlığı meydana getirir. Bu başlama ve bitme halinin sunduğu akışkanlık etkisi betimsel durum analizlerinde de betimlenen Heydar Aliyev Cultural Center, Harbin Opera House, Leixoes Cruise Terminal, Dongdaemun Design Plaza ve MAAT Museum'da ifade edilmeye

çalışılmıştır (Şekil 32). Topoğrafya ile birlikte gelen bir dış kabuk, kütleleri ve iç mekanları sararak bir tepe noktasına ulaşır ve tekrar aynı akışkan hareketle topoğrafyaya kendini teslim eder. Doğadan gelen ve yine kendini doğaya bırakan bir kaos sürecini, heyecan verici bir hareket olarak deneyimleyenin beğenisine sunar.

Şekil 32. Heydar Aliyev Cultural Center, Leixoes Cruise Terminal ve MAAT

Kaosun doğaya duyarlı olan yapısı, doğanın farklı bakış açılarından farklı yorumlar ürettiren ve tek bir sonuca bağlı kalmayıp sonuçlar dünyasına kapılarını açan bir anlam sürecini benimser. Bu konudaki önemli isimlerden biri olan Mandelbrot, İngiltere'nin kıyı şeridinin uzunluğunu bulmak için çalışmalara başladığında kaosun bu konudaki duyarlılığını ortaya çıkarmıştır. Yapılan çalışmada, kıyı şeridi uzunluğunun her ölçek değişiminde farklı bir sonuçla ifade edildiğini ortaya koyarak, farklı bakış açılarının farklı sonuçlar doğurduğu gerçeğini destekleyen bilimsel bir gerçeklik ortaya koymuştur (Mandelbrot, 1977). Doğa için gerçekliği olan bu anlayışın mimaride de yansımalarını görmek olasıdır. Çalışma kapsamında betimlemesi yapılan yapıların hemen hemen tamamının sahip olduğu iç ve dış mekanlar, hareketin sağladığı bakış açısı bağlamında yeniden ve yeniden anlam kazanmaktadır. Deneyimleyenin sahip olduğu bakış açısının yeri, uzaklığı, çevreyle olan ilişkisi ve en önemlisi deneyimleyenin sahip olduğu içsel bakışı, dış ve iç mekan olarak yapıları anlamlandırmada sayısız olasılıkların oluşmasına sağlayabilir. Böylece alışılmış klasik önermeleri tekrarlamak yerine, her deneyimleyen için duyarlı bir yaklaşım sunarak, deneyimleyenin anlamsal olarak kendi düzenini oluşturmasına ve bu anlamsallığı kendince örgütlemesine yardımcı olabilir.

Deleuze, bir kompozisyon yaratmanın kaotik bir durum olduğunu, bu bağlamda kavram yaratmanın da kaotik olduğunu söyler. Bu yaratma hali ise yeni değişkenleri meydana getirir. Birbirine göndermeler yapan bu durum sonsuza kadar uzanabilir

(Deleuze, 1983). Sonsuza kadar bilgi üretme hali olarak da yorumlanan bu durum kaosun merkezinde yer alır. Kaos kavramı üzerinden okunmasına olanak sağlayan mimari bir kompozisyon, kendini anlamlandırmalar atmosferi içinde bulabilir. Bu atmosfer beraberinde bilginin üretimini gerçekleştirir. Bilgi üretimi zaman zaman çelişkili bir süreçtir. Yeni soruları beraberinde getirir, sorgulamalar yaptırır ve bir sonraki yeniye oluşturur. Kaosun yapıyla olan ilişkisi, dış ve iç arasında sorgulamalara sebep olabilir. Yapıya ait dış mekan, içe ait bazı ip uçlarını saklayabilir. Bu durum beklentiler havuzu içerisinde heyecanı ve düşünsel anlamda bir üretim sürecini başlatabilir. Yapı dış ve iç özellikleri anlamında birbirinden farklı süreçleri yaşatabilir, kaosun bilgi ürettiren sürecini destekleyebilir ve kaos-yapı ilişkisini oluşturabilir. Polin Museum ve Tianjin Binhai Public Library, bu çelişkili süreç için üretilmiş bir kompozisyon olarak yorumlanabilir (Şekil 33 ve Şekil 34). Her iki yapıda dış kabukta mevcut olan öklit geometrisi ile belli sınırlar içerisinde iç mekana dair ip uçları vermektedir. Bu ön bilgi iç mekanın dış kabuktan farklı olduğu gerçeğini sunarak, içeride kuralların değiştiği bir biçimlenişin habercisi olarak kaosun çelişkili sürecini desteklediği düşünülmektedir.

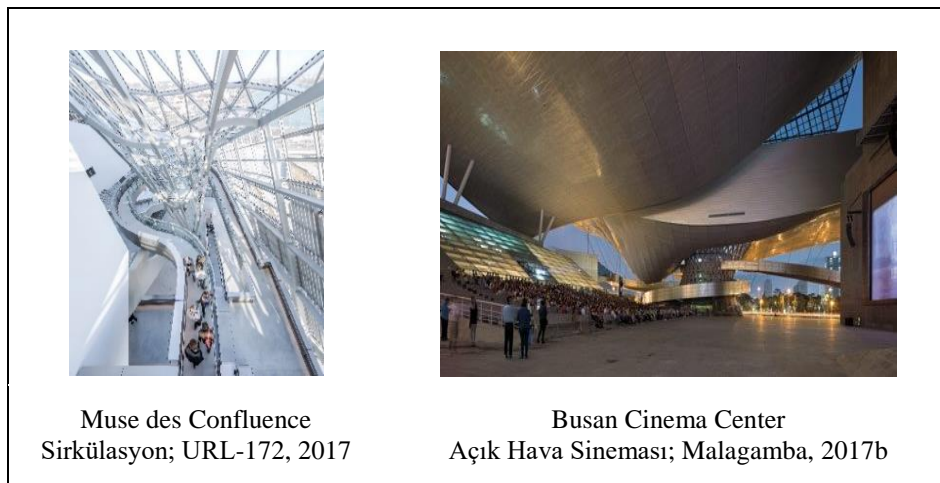

Şekil 33. Polin Museum

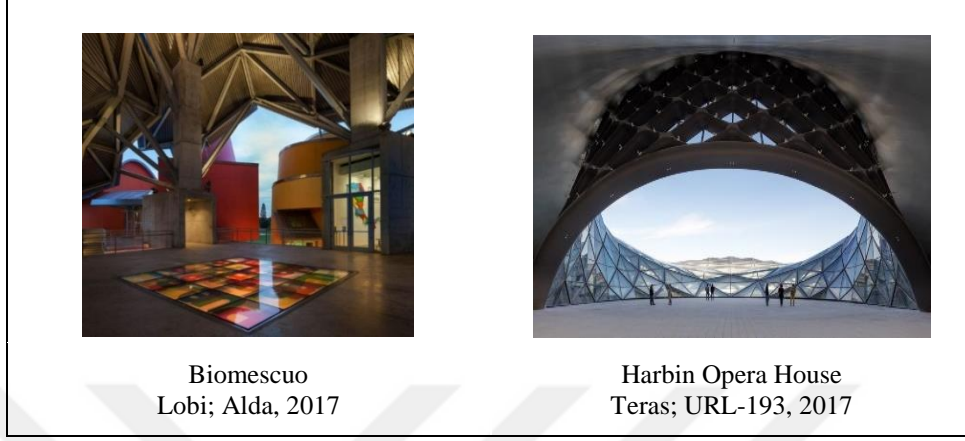
Şekil 34. Tianjin Binhai Public Library

Kaosun düzensizlik içinde bir düzen oluşturması ya da düzenden doğan bir düzensizlik, birbiri içine geçmiş ve birbirini tamamlayan süreçler silsilesini oluşturur. Bu geçiş, mekan özelinde ifade edildiğinde, iç mekanın bir dış mekan olarak sunulması, dış ve iç arasındaki ayrımın ortadan kalkması da kaotik bir etki yaratabilir. Dış mekanı bir iç mekan gibi kullanma ya da bir iç mekanın dış mekândaymışçasına deneyimleyene sunduğu panorama, dış ve iç mekan arasındaki ayrımı ortadan kaldırır. Mocate, Muse des Confluence, Haydar Aliyev Cultural Center, Busan Cinema Center bu çelişkili durumu yansıtan atmosferlere sahiptirler (Şekil 35). Ayrıca dış ve iç arasındaki belirsiz ve çelişkili durum, iki farklı ortamda aynı anda gerçekleşen dinamizmi karşılıklı olarak ileterek mekan ve zaman arasındaki bağı ortaya çıkarır. Hareketi aynı anda farklı iki mekan arasında karşılıklı olarak aktarır ve iç-içe geçmiş süreçleri oluşturur.

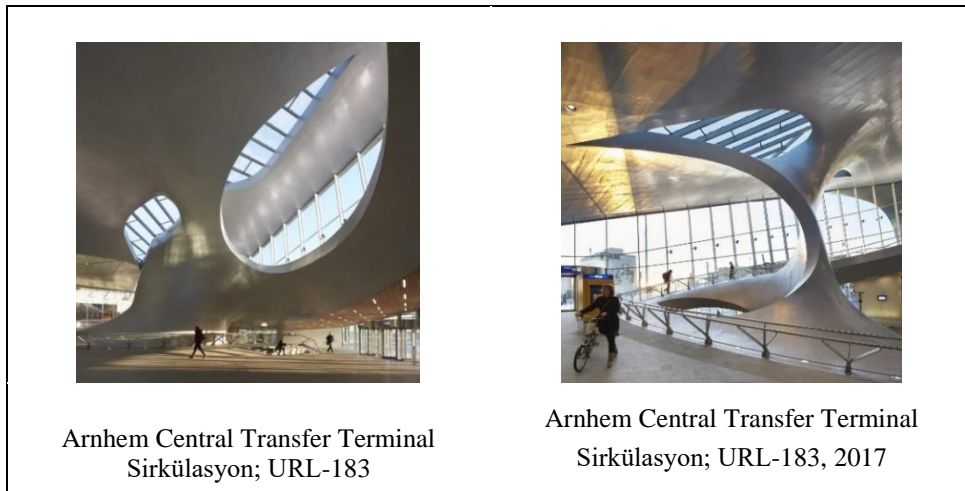
Şekil 35. Muse des Confluence ve Busan Cinema Center

Biomescuo ve Harbin Opera House' da bu iç-içe geçmişliğe atıfta bulunan bir düzenlemeye sahip olduğu düşünülmektedir (Şekil 36).

Şekil 36. Biomescuo ve Harbin Opera House

Düzen ve düzensizlik arasında gidip gelen sürecin oluşturduğu çelişik durum, mekan üzerinde hem o hem bu belirsizliğini de ortaya koyar. İncelen yapılar arasında Arnhem Central Transfer Terminal ve Leixoes Cruise Terminal, deneyimleyeni hem yapının merkezine toplayan hem de merkezden uzaklaştıran bir ikileme anlamsal bir belirsizlik oluşturmaktadır (Şekil 37).

Şekil 37. Arnhem Central Transfer Terminal

Hesiodos'un Theogonia'nda yer alan dizelerinden birinde, "Khaos'tu hepsinden önce var olan" der (Eyüpoğlu ve Erhat, 1977); böylece kaosu evrenin oluşum hikayesinin başlangıcı olarak görür; bir boşluk içinde doğan büyüyen ve cisimleşen bir olgu olarak betimler (Dürüşken, 2004). Boşluk için benzer bir betimlemeyi Deleuze ve Guattari yaparak; hiçlik olarak adlandırılmayan, aksine tüm olasılıkları içine alan, bu olasılıkları meydana getiren, oluşan ve kaybolan bir olgu olarak tanımlamaktadırlar (Deleuze ve Guattari, 1992). Boşluk, kaos için vazgeçilemeyen bir olgu olarak belirtildiğinde, bu bağlamda mekanla birbirini tamamlayan bir ikili olarak düşünülebilir. Dış mekan ya da iç mekan, her ikisi de bir boşluk içinde oluşum gösterir, belirginleşir ve anlam kazanır. Yapılan çalışma kapsamında betimlenen yapıların birçoğunda boşluk, anlamsal serilerin üretebileceği fiziksel dizgelerle birlikte sunulur. Busan Cinema Center, Dalian International Center, Haydar Aliyev Cultural Center, Musee des Confluence, Arnhem Central Transfer Terminal, Harbin Opera House ve MOCAPE için ise boşluk, yukarıda belirtilen ilişkiye ek olarak farklı bir şekilde daha kullanılır. Lobi ya da fuaye alanında oluşturulan devasal boşluklar, hacimsel olarak farklı büyüklüklerde ki kütlelere ev sahipliği eder. Bu kütleler boşluk içine yerleştirilmiş abartılı boyutlarda donatılar olarak düşünülebilir (Şekil 38).

Şekil 38. MOCAPE, Musee des Confluence ve Dalian International Center

Heyecan verici bir süreci başlatan bu durum, kütlelerin içine gizlenmiş olan biçim düzenleri ile süreci daha da heyecanlı kılar. Boşluk içinde ve işlevsel özelliklere sahip donatılar olarak yer alan bu biçimsiz kütleler, mekana ait anlamlandırmaların yeniden ve yeniden üretilmesine katkıda bulunabilir.

Örneklerle desteklenen bu tartışma metni, kavramsal kaos diyagramı olarak üretilen soyut araç yardımı ile kaos kavramı üzerinden mimarinin okunabilir olduğu varsayımını açıklar nitelikte olduğu düşünülebilir. Bu okunabilirlik çerçevesinde yapı ve yapıyı oluşturan mekana anlam yüklenebileceği söylenebilir. Ayrıca bu metin, bir sonraki adımda açıklanan sonuçlar bölümü için destekleyici bir arka plan olarak da önemli bir içeriğe sahiptir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

“Kaos Kavramı Üzerinden Mimariyi Okumak: Bir Yöntem Önerisi” adlı bu tezde, mimarlık disiplini içerisinde, kaosun mimarideki varlığını ortaya çıkarmak ve kaos-yapı ilişkisini ifade etmek amacı ile yola çıkılmıştır. Genel amacı ve bu amaç çerçevesinde oluşturulan alt amaçları gerçekleştirmek adına tezin içeriğine özgü bir yöntem kurgulanmıştır. Yöntem tez içerisinde derinlemesine açıklanmış, uygulanmış, tezin işaret ettiği varsayımların geçerliliği sınanmış ve sonuç bölümü oluşturulmuştur.

Kaos, evrenin varoluşundan bu güne kadar varlık gösteren bir olgudur. Dünyanın bir toz bulutundan başlayan serüvenin ilk noktası olan kaos, düzen ve düzensizlik arasında zamansal bir akışı meydana getiren olaylar silsilesidir. Düzensizlikle başlayan, kendi kuralları dahilinde belli periyotlarda daha baskın ya da daha çekinik bir hal alan ve süreci düzen noktasına ulaştıran bir dizilimdir. Ancak düzene ulaşıldığı nokta bir sonuç değildir ve başka bir zamansal kaos akışının başlangıcını oluşturur. Bitmek bilmeyen bir çabayla geçmişten gelir, anda yaşanır ve gelecekteki beklentileri bilinmeyen bir şekilde karşılamak için yola devam eder. Yaşamın hep varlarından birini teşkil eden kaos, değişim için destekleyici, yol gösterici ve devam ettirici temel unsurlardan biri olarak düşünülebilir.

Kaos, ilk çağlarda biyolojik olayların temel başlangıcı olarak görülse de, zaman içinde birçok disiplinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Fizik, matematik, tıp, meteoroloji gibi fen bilimlerinde; politika, ekonomi, siyaset, sosyoloji gibi sosyal bilimlerde, yani insan ve yaşamın söz konusu olduğu tüm alanların ilgi alanı içerisinde yer almaktadır. İnsan ve yaşamı kapsayan diğer disiplinlerden biri olan mimarlık disiplini de bu anlamda kaosla bir bağ kurmaktadır. Mimarlığın oluşturmaya çalıştığı her yeni düzen anlayışı aslında düzensizlikten doğan bir sürecin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Mimarlığın geçmişte bir düzen yaratma çabası içerisinde ilerlediği düşünülse de, her yeni düzeni oluşturma çabası bir kaos sürecinin başlaması anlamına gelmiştir. Her oluşan yeni bir mimari akım, bir öncekini reddetmiş ve beraberinde gelen kaos ortamını başlatmıştır. Başlayan aslında, değişimin ve beraberinde gelen yeniliklerin alt üst ettiği sorgulama süreci olarak yorumlanabilir. Bu sürece örnek vermek gerekirse, klasik olanın reddi ile başlayan modern; modern olanın reddi ile başlayan postmodern gibi var olanı sorgulamak

ve yeni olan bir gerçekliği meydana getirmek olarak düşünülebilir. Kaos yaşamın gereği ise, mimarlık da bu gereğin bir parçası olarak kendini ifade etme yollarını aramaktadır.

Küreselleşen ve gelişen dünyanın meydana getirdiği değişimi tanımlayabilmek, içselleştirmek ve hayatın bir parçası haline getirebilmek için her geçen gün yeni olgulara ve yeni kavramlara ihtiyaç duyulmaktadır. Aslında oluşumun başlangıcından beri var olan ancak son yıllarda önem kazanmaya başlayan kaos, bu oluşan yeniliklerin bir parçası olarak yaşantımızın içine yerleşmiştir. Jencks'in "Kaosun temel özelliklerinden bir olan kendi kendine organize sistemler ve karmaşık yapıların 21. yüzyıl biliminin ilgi odağı olacağı" nı söylemesi (Jencks, 1997) mimarlık içinde önemli olmasını olanaklı kılmıştır. Bu değişim dalgasından etkilenen mimarlık, günümüzde kaosun sunduğu düzen ve düzensizlik arasındaki gerilimin, tasarımda kullanılmaya değer şekilde önemli olduğu gerçeğini sorgulamaya başlamıştır. Ayrıca bu değişim döngüsü, doğanın kendi içinde kurduğu zamansal çizelgesinin ve olaylar serisinin sağladığı yardımcı donelerle de mimarının kaosa olan eğilimini desteklediği düşünülmektedir.

Mimarlığın ana unsuru olan mekan iç ya da dış (Zevi, 1957; Giedion, 1967; Gür, 1996) ayırt etmeden, kaosun getirdiği bu düzen ve düzensizlik süreci içerisinde yeni kavramlarla birlikte yeniden değerlendirilmekte ve sonuç olarak mekanı anlamlandırma adına yeni tanımlamaların ortaya çıkması sağlamaktadır. Ayrıca fiziksel anlamda kaotik bir düzene sahip olan birey yani deneyimleyen, bu yeni mekan anlayışının en anlamlı parçasını oluşturmakta ve kaosun desteklediği bu imgesel gerçekliği değerli kıldığı düşünülmektedir.

Kaosun yapıyla sağladığı bu ilişkinin, deneyimleyene anlamsal ve fiziksel olarak sınırlandırmış bir mekan anlayışı yerine, arzuların, gereksinimlerin ve hayal gücünün sürekli değişim ve oluşum halinde olduğu bir mekanı ya da mekanlar bütünü sunma çabası içerisinde olduğu söylenebilir. Bu çaba, özgürlük, sınırsızlık, değişim, hareket, heyecan gibi çağın sunduğu olanaklarla özdeşleşir bir gerçeklikte olduğunu ifade edilebilir. Dinamik haldeki bu durum, farklı olanı bulma, anlamlandırma ve yüceltme eğilimini desteklediği düşünülmektedir. Ancak çağın getirdiği hızlı tüketim anlayışı bu eğilimi her deneyimleyenin özellikleri ve bakış açısına göre farklı etki süreçleri yaşatabilir ve ardından yerini sıradanlığa bırakabilir.

Kaos-mekan ilişkisinin anlık ya da belli bir zaman dilimi içinde sunduğu yeniyi bulma çabası, bir zaman dilimi içinde doğu veren; belirsiz, biçimsiz ve düzensiz halinin

dinamik, duyarlı, esnek ve belki de güzel görünen bir hale dönüşme ve içselleştirilen ana kadar geçen sürecin tamamı olarak yorumlayabiliriz.

İlk bakışta kaos-yapı arasındaki ilişki, tanımsız, karmaşık, belirsiz gibi görünebilir. Ancak yeniyi ürettiren bu kaotik durumunun sunmaya çalıştığı, arayış ve hayal ettirme çabası olabilir. Bu çaba tetikleyici olabilir, heyecanlandırabilir, merak ettirebilir ve yenilerin üretilmesine kucak açabilir. Bu serüvenin, tanımlamayı, anlamlandırmayı, içselleştirmeyi sağlayacak “an”a kadar devam ettiği düşünülmektedir. Geçen süre kaotik mekanı tanımlatabilir. Bir süre sonra dinamik ve heyecan verici süreç sıradanlaşıp ve bilindik bir düzen halini alabilir. Bu sistem, yeni bir kaotik mekanın etkisini anlamlandırmada zihinsel bir destekleyici ve aynısı olmayan yeni bir süreç olarak tekrarlanmasını sağlayacak bir deneyimleme aracı olarak görülebilir. Kaos ve yapı birlikteliğinden doğan bu kaotik yapı kavramı, yapı ya da yapıyı oluşturan mekanlar bütününe meydana getiren öğelerin belli kurallar çerçevesinin dışında sunarak, yeni anlamlar üretebilmeye olanak sağlayan bir kavram olarak tanımlanabilir.

Çoklu anlam süreçleri üreterek mekanı değerli kıldığı düşünülen kaosun mekanla olan iletişimi, tasarımcı tarafından öklidçi kuralların aksine belirlenemeyen ya da yazılı olmayan kurallar çerçevesinde oluşturulmaktadır. Doğadaki biçimsel oluşumlar gibi, bir öncesi ya da bir benzeri yoktur. Öncesi ya da benzeri oluşturulmuş gibi görünse de aslında küçük nüanslarla değişime uğramıştır. Tasarımcı, bu anlamda mimari biçimlenişi durağan bir dizi koordinat sisteminden çıkararak, devingen bir şekilde hareket edermişçesine yorumlamakta ve gerçekleştirmektedir. Her bir öğeyi bilinen kuralların dışında kullanmakta ve çarpıcı bir şekilde sunmaktadır. Ezberlerin bozulduğu, sınırların ortadan kalktığı, dışın bir iç olarak sunulduğu ya da için bir dışa dönüştüğü yeni denemeler oluşturabilir. Tasarımcı bu denemeleri farklı yansıtma biçimleri ile kurgulayabilir. Örnek vermek gerekirse, deneyimleyeni sıradanlıktan uzak bir atmosfer içinde hareket ettirirken birden bilindik bir dünyanın içine sokarak şok etkisi yaratabilir ya da bilindik bir düzen dizilimi ile karşılaştırıp birden beklenmedik belirsizliklerin ortasında bırakabilir. Diğer bir şekilde ise, deneyimleyeni bir belirsizlik girdabının içine sokarak, çalkantılı ve gerilimli bir atmosfere tanıklık ettirebilir.

Tasarımcı, yapı bütününe oluşturan her bir kareyi bir mekan olarak deneyimleyene sunabilir. İç ve dış bütünü oluşturan her mekan birbirinden bağımsız olarak biçimlendirebilir ancak birlikteliklerinden anlam ya da anlamlar doğmasını sağlayacak bir bütünlük içinde ilişkilendirebilir. Bu birliktelik, oluşan bütünü dinamik hale getirebilir ve

deneyimleyenle iletişime geçmesini sağlayabilir. Yapıyı değerlendirmek adına gerçekleştirilecek olan her adım, biçime, tasarıma ya da mekana yeni bir anlam, yeni bir varoluş ekleyebilir. Bu sayede, kaos-yapı ilişkisi bağlamında yapı ve yapıyı oluşturan mekanın, algıyı sürekli değiştiren ve dinamik tutan bir süreç yaşatabileceği düşüncesi desteklenmiştir.

Kaosun tasarım anlamında mimaride kendini gösterme şansı bulması ile tasarımlar, kurallar silsilesinden oluşan geçmiş dönem mimarlığının sınırladığı anlamlandırma sürecinde çıkarak, çoklu anlamlandırma süreçlerine dahil olabilmektedir. Bu oluşan yeni anlayış, kaotik yapının etkisini kuvvetlendirmekte, bu gidiş gelişler sayesinde de kaosun oluşum sürecini desteklemektedir.

Kaos etkisiyle ilerlediğimiz bu akışkan dünya düzeni içinde, hemen hemen her şey durmaksızın değişmekte, gelişmekte ve hareket etmektedir (Bauman, 2011). Değişen bu dünya algısı tasarımcı içinde farklılaşan bir mimari dilin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Bilim ve teknolojideki gelişmeler, bilgisayar ortamına ve dijital uygulamalara yeni teknikler eklemiştir. Bu teknikler birçok alanda olduğu gibi tasarım alanına da büyük katkılar sağlamış, teori ve pratikte değişimlere, dönüşümlere, yeni kavramların üretilmesine ve uygulamada yeni bir çağın başlamasına ön ayak olmuştur. Tasarlama eylemine ve tasarım sürecine farklı bir yön çizerek, tahmin edilemez biçimlenişlere sahip ürünlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu dijital ortamın sağladığı olanaklar tasarımcı için birçok ilk adımın kapılarını açmıştır. Biçim araştırmaları artık, statik bir ortamdaki dinamik bir ortama taşınmış ve bu geçiş, tasarımcıya esnek bir düşünme ortamı oluşturarak, sonsuz sayıda yeniyi üretme olanağı sağlamıştır. Tasarımcının zihninde beliren imgelerin nasıl ifade edileceğine dair endişeler ortadan kalkmış, artık zihindeki bu imgenin kaç farklı şekilde daha üretilebileceğine dair varyasyonları düşünmenin önü açılmıştır. Yapılabilenin tasarlandığı ya da tasarlananın yapılabildiği kısır döngüden uzak, sonsuz olanakların gözler önüne serildiği bir süreç başlamıştır (Oxman, 2006; Turan; 2011). Bilinmeyen ortaya çıkmasını sağlayan bu süreç, beraberinde yeni kavramlar ve yeni ifade biçimleri meydana getirmektedir. Aslında yenileri bulma durumu, kaosun amaçladığı ve sağlamaya çalıştığıdır. Tasarımcı artık, eskiden geleni geliştirmek ya da değiştirmek yerine, hiç bilinmeyen ortaya çıkarma gayreti içinde tasarımlara yön vermektedir. Deneyimleyen de değişime duyduğu ihtiyaç ve hızlı tüketme isteği gibi ön plana çıkan sebepler de mimari mekanı daha farklı temsil etme eğilimini desteklemektedir. Zaha Hadid, Frank Gehry, Daniel Libeskind, Wolf Prix, Delugan Meissl gibi tasarımcıların tasarımları incelendiğinde

bu süreci dūşünsel olarak tasarımlarına yansıtmakla kalmayıp, gerçekleştirdikleri de gör÷lmektedir. Ayrıca bunun yanı sıra birçok tasarımcı ya da mimarlık ofisi, oluşturdukları ütopyalar ve geleceğe atıf da bulunan tasarımlar ile bu anlayış biçimini destekleyici ön gör÷ülerde bulunmaktadır. 2000’li yıllardan günümüze doğru gelindiğinde, birçok tasarımcının kaosla bağlantı kurarak mekanlar oluşturması ve bunu bir bütün haline getirerek sergileme çabası günümüzün mekan anlayışına dikkat çeken noktalardan birini oluşturmaktadır. Tasarımlarda, kaosla ilgili anlayış ve anlatımlara doğru gidilme sebebinin ne olduğu düşün÷ldüğünde, değişen dünya anlayışı ile aynı çizgiyi yakalamak adına sürekli değişen ve esnek olan mimari anlayışları deneme çabası olarak yorumlanabilir. Ayrıca yaşadığımız evrenin ve bizi oluşturan olguların başlangıç noktasında kaosun durması da bu çabayı destekleyici bir etkidir.

Kaos belirsizlikler ve tahmin edilemezliklerle dolu bir üretme çabasının karşılığıdır. Bu bilinmezlik, heyecanı başlatır ve etkileyici bir sürecin yaşanmasını sağlar. Etkileyici sürecin tetiklediği hareket, dinamizmi artırır ve anlamlandırmayı destekler. Bir tasarımcı için sürekli yeniyi üreten yapı ya da mekanlar bütününi tasarlamak ve gerçekleştirmek bir güç savaşının sebebi de olabilir. Ve hatta teknolojinin bu kadar ileri olduğu ve değişimin bile hızlı bir şekilde değiştiiği bir dünyada, sıradan olanı üretmek tasarımcı için bir yenilgi olarak kabul edilebilir.

Günümüzde deneyimleyen kendi dünyasında, değişen, üreten ve yeni olan her şeye ilgi duymaktadır ve bu duruma bağımlı olduğu düşün÷lmektedir. Deneyimleyen açısından kaos-yapı ilişkisi değerlendirildiğinde bu üçlüyü destekleyen, sürprizlerle dolu bir süreci hissetmek, heyecan verici olabilir ve merak uyandırabilir. Bu doğrudur ki, 21. yüzyılda birçok tasarımcı bu durumsal destekleyen tasarım bütünlerine yönelik denemelerde bulunmakta ve gerçekleştirmektedir.

Özetlemek gerekirse, bu çalışma ile çağımızın mimari anlayışında, kaos kavramı ile mimarinin okunabilmesine yönelik bir yöntem önerisi sunulmuştur. Bu yöntem önerisi ile bir soyut araç üretilmiş, yapı ve yapıyı oluşturan mekanın bu araç yardımıyla anlamlandırılabilieceği açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmada ifade edilen “Kaos kavramı ile mimari okunabilir ve bu okumaya yardımcı olacak soyut araçların üretilebilmesi mümkündür. Bu sayede yapı ve yapıyı oluşturan mekana anlam yüklenebilir” varsayımı sınanmıştır. Bu anlamlandırma, yapının etkisini dinamik tutarak, algısal olarak değişimler yaşatabileceği düşüncesi betimsel durum çalışması için izlenen videolar yardımıyla da desteklenerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu açıklama ile de

“Kaos-yapı ilişkisi bağlamında yapı ve yapıyı oluşturan mekan değerlendirildiğinde, algıyı sürekli değiştiren ve dinamik tutan bir süreç yaşanabilir” şeklindeki diğer varsayımın da sınanmış olduğu düşünülmektedir. Bu bakış açısı ile günümüzün mekan anlayışına farklı bir noktadan bakma fırsatının elde edildiği düşünülmektedir.

Kaos-yapı ilişkisinin yapıyı ve yapıyı oluşturan mekanı hangi açılarda katkı sağladığı ve mekanı nasıl değerli kıldığı yönündeki ifadeler, baktığımız noktadan geleceğe dair bazı önermelerin yapılabilmesine yardımcı olabilir. Tez, kaos-yapı ilişkisine dair bir anlayışı oluşturmada kaosun ürettiği kavramları bütün olarak genel bir çerçevede değerlendirmiştir. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda, kaos-yapı ilişkisi için üretilen kavramsal kaos diyagramına ait her bir kavram, mekan özelinde yeniden değerlendirilebilir. Bu değerlendirmeler mekan anlayışı adına, değişen dünya düzeninin ihtiyaç duyduğu yenileri üretme aşamasında yardımcı olabilecek destek noktalarını oluşturabileceği düşünülmüştür. Ayrıca yeni kavramların arandığı geleceğin tasarım anlayışında, kaos-yapı ilişkisi için üretilen bu kavramların tasarımcılar ve diğer tasarım dalları için ilham verici bir done olarak kullanılabilmesi de ifade edilebilir.

5. KAYNAKLAR

- Agizza, R., 2006. Antik Yunan'da Mitoloji, Çev: Z. Zühre İlkelen, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 390.
- Akbulut, R., 2004. Kentsel Tarih Araştırmalarında Bilgi Teknolojilerinin Kullanımıyla Yeni Bir Yöntem Geliştirilmesi (Kentsel Dönüşümde Kaos Kuramı ve Kadıköy-İstanbul Örneği, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alda, F., Biomuseo. <http://www.arkitektuel.com/biomuseo/#jp-carousel-2472> 14 Haziran 2017.
- Anonim 1, 2011. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Anonim 2, 2004. Longman Dictionary of Contemporary English, Person Education Limited, England.
- Anonim 3, 2008. Oxford Türkiye, University Press, Spain.
- Arık, A., 1998. Psikolojide Bilimsel Yöntem, Çantay Kitapevi, İstanbul, 384 S.
- Arpacı, M., 2010. Kaos, Khora, Beden ve Ötesine: Derrida, Foucault, Deleuze, Cogito Dergisi, 135-149.
- Baan, I., Eye Film Museum. <http://ombuarchitecture.tumblr.com/post/68153610666/eye-dutch-film-museum-amsterdam-the-netherlands> 18 Haziran 2017d.
- Baan, I., Fondation Louis Vuitton. <http://www.arkitektuel.com/louis-vuitton-vakfi/> 19 Haziran 2017e.
- Baan, I., Guangzhou Opera House. <https://www.dezeen.com/2011/02/25/guangzhou-opera-house-by-zaha-hadid-architects/> 18 Haziran 2017c.
- Baan, I., Heydar Aliyev Cultural Center. <https://www.dezeen.com/2013/11/14/zaha-hadid-heydar-aliyev-centre-baku/> 17 Haziran 2017b.
- Baan, I., Heydar Aliyev Cultural Center. http://www.architectmagazine.com/design/buildings/heydar-aliyev-cultural-center-designed-by-zaha-hadid-architects_o 17 Haziran 2017a.
- Bal, H., 2013. Nitel Araştırma Yöntemi, Fakülte Kitapevi Yayınları, Isparta, 368 S.
- Balcı, A., 2015. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi Teknik ve İlkeler, Pegem Yayıncılık, Ankara, 408.

- Ballantyne, A., 2012. Mimarlar için Deleuze ve Guattari, Yem Yayın, İstanbul, 123.
- Bauman, Z., 2011. Akışkan Modern Dünyadan 44 Mektup, Çev.:Didem Kizen, Jaguar Kitap Yayınları, İstanbul, 288.
- Bilgin, N., 2006. Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Açıklamalar, Siyasal Kitapevi, Ankara, 230.
- Binet, H., Heydar Aliyev Cultural Center. http://www.architectmagazine.com/design/buildings/heydar-aliyev-cultural-center-designed-by-zaha-hadid-architects_o 17 Haziran 2017.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S., K., 1998. Qualitative Research in Education: An Introduction to Theory And Methods, Allyn and Bacon, Boston, 276.
- Bredt, B. ve Frederick C. Hamilton Building. <http://libeskind.com/work/extension-to-the-denver-art-museum-frederic-c-hamilton-building/> 6 Haziran 2017b.
- Bredt, B. ve Frederick C. Hamilton Building. <https://www.archdaily.com/80309/denver-art-museum-daniel-libeskind> 6 Haziran 2017a.
- Briggs, J. ve Peat, F., D., 1999. Kaos Yedi Yaşam Dersi, Çev.: Sezer Soner, Dönüşüm Basım Yayın Tanıtım, İstanbul, 241.
- Bromley, D., B., 1986. The Case Study Method in Psychology and Related Disciplines, John Wiley & Sons Ltd., Chichester, 366.
- Choo, S., Y., 2004, Study on Computer-Aided Design Support of Traditional Architectural Theories, Doctorate Thesis Munich Technical University, Department of Architecture, Munich.
- Chun, S., Busan Cinema Center. <http://archipl.tumblr.com/page/5> 10 Haziran 2017.
- Çağdaş, G., Bacınoğlu, Z. ve Çavuşoğlu, Ö., H., 2015. Mimarlıkta Hesaplamalı Yaklaşım, Dosya 35, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, 2, 33-42.
- Çakmak, C., 2004. İlk Dönem Yunan Düşüncesinde Khaos, , II. Ulusal Mantık, Matematik ve Felsefe Sempozyumu, Eylül, Çanakkale, Bildiriler Kitabı, 13-20.
- Datta, L., 1990. Case Study Evaluations. General Accounting Office, Washington DC, 150.
- Deleuze, G. ve Guattari F., 1992. Felsefe Nedir, Çev.: Turhan Ilgaz, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 195.
- Deleuze, G., 1983. Nietzsche and Philosophy, Çeviren: Hugh Tomlison, Continuum Press, Londra, 231.

- Demirci, S. ve Köseli, M., 2014. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Editör: Kaan Böke, Melisa Matbaacılık, İstanbul, 455.
- Dürüşken, Ç., 2004. Khaos ve Kosmos'un Etimolojik İncelemesi, II. Ulusal Mantık, Matematik ve Felsefe Sempozyumu, Eylül, Çanakkale, Bildiriler Kitabı, 5-12.
- Eberle, T., Fondation Louis Vuitton. <http://www.archdaily.com/555694/fondation-louis-vuitton-gehry-partners> 16 Haziran 2017.
- Ediz, Ö., 2003. Mimari Tasarımda Fraktal Kurguya Dayalı Üretken Bir Yaklaşım, Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erhat, A., 1989. Mitoloji Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul, 335.
- Ertürk, A., 2012. Kaos Kuramı: Yönetim ve Eğitimdeki Yansımaları, Kastamonu Eğitim Dergisi, 20,3 , 849-868.
- Esin, N. ve Uluoğlu, B., 1996. Modern ve Postmodern Mimarlığa Eleştirel Bir Bakış, Mimari Akımlar II, Yem Yayınları, İstanbul, 51-59.
- Eyüpoğlu S. ve Erhat, A., 1977. Hesiodos Eseri ve Kaynakları, Theogonia, Türk Tarih Kurumu Yayınları XX. Dizi, Ankara, 228.
- Fernando, G., Leixões Cruise Terminal. <http://www.archdaily.com/779868/porto-cruise-terminal-luis-pedro-silva-arquitecto> 20 Haziran 2017.
- Filipe, J., MAAT. <http://www.fubiz.net/en/2017/06/19/minimalist-pictures-of-the-maat-museum-in-lisbon-2/> 21 Haziran 2017.
- Giedion, S., 1995. Building in France, Building in Iron, Building in Ferroconcrete, Translate: J. Duncan Berry, The Getty Center for The History of Art, Lewiston, 237.
- Gleick, J., 2016. Kaos, Çev.: İlky Alptekin Demir, Alfa Basım Dağıtım, İstanbul, 387.
- Gribbin, J., 2013. Derin Basitlik, Kaos, Karmaşa ve Yaşamın Ortaya Çıkışı, Çev: Arda Barışta, Alkım Kızılküç, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 312.
- Gündüz, G., 2002. Kargaşa, Kaos ve Şekil Oluşumları, Metu Press,, Ankara, 185.
- Gündüz, G., 2004. Anaksimenes'te ve Günümüzde Kaos Anlayışı, II. Ulusal Mantık, Matematik ve Felsefe Sempozyumu, Eylül, Çanakkale, 31-48.
- Gür, Ş., Ö., 1996. Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon, 280.
- Gürsaka, N., 2007. Sosyal Bilimlerde Karmaşıklık ve Kaos, Nobel Yayınevi, İstanbul, 168.

- Hanswijk, F., Arnhem Central Transfer Terminal. <https://arcspace.com/feature/transfer-terminal-arnhem-central-station/> 18 Haziran 2017.
- Hasol, D., 2017. 20. Yüzyıl Türkiye Mimarlığı, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 312.
- Hayles, N., K., 2010. Düzenli Düzensizlik Olarak Kaos Çağdaş Edebiyat ve Bilimde Değişen Temeller, Cogito Dergisi, 62, 64.
- Huften+Crow, Arnhem Central Transfer Terminal. <http://www.perspectiveglobal.com/interiors/unstudio-completes-transfer-terminal-at-arnhem-central-station/> 18 Haziran 2017c.
- Huften+Crow, Heydar Aliyev Cultural Center <https://www.dezeen.com/2013/11/14/zaha-hadid-heydar-aliyev-centre-baku/> 17 Haziran 2017b.
- Huften+Crow, Heydar Aliyev Cultural Center. <https://arcspace.com/feature/heydar-aliyev-center/> 17 Haziran 2017a.
- Huften+Crow, MAAT. <https://www.grandtourmagazine.com/context-new-museums-lisbon-tartu/> 1 Temmuz 2017e.
- Huften+Crow, MAAT. <https://arcspace.com/feature/maat-museum/> 21 Haziran 2017d.
- İnceoğlu, M. ve İnceoğlu N., 2005. Mimarlıkta Söylem Kuram ve Uygulama, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul, 216.
- Jencks, C.1997. The Architecture of the Jumping Universe: A Polemic: How Complexity Science is Changing Architecture and Culture, Academy Editions, Londra, 193 P.
- Jeżyk, M., Polin Museum. <http://www.polin.pl/en/about-museum/building> 13 Haziran 2017.
- Kaçmaz, G., 2006. Sosyolojide Yeni Arayışlar: Kaos Teorisi'nin Sosyolojiye Sunduğu İmkanlar Üzerine Bir Deneme, Journal of Istanbul Culture University, 3, 113-118.
- Kaneko, K. ve Tsuda, I., 2001, Complex Systems: Chaos and Beyond, Springer, New York, 274.
- Karaçay, T., Determinizm ve Kaos. http://www.baskent.edu.tr/~tkaracay/etudio/agora/mmf/mmf2_caos.htm 4 Temmuz 2014.
- Khayrulin, F., Heydar Aliyev Cultural Center. http://www.architectmagazine.com/design/buildings/heydar-aliyev-cultural-center-designed-by-zaha-hadid-architects_o 17 Haziran 2017.
- Kortan, E., 1985. XX. Yüzyıl Mimarlığına Estetik Açından Bakış, Yaprak Kitapevi, Ankara, 96.

- Kortan, E., 1996. Modern ve Postmodern Mimarlığa Eleştirel Bir Bakış, Mimari Akımlar II, Yem Yayınları, İstanbul, 36-47.
- Krynski, W., Polin Museum. <https://www.inexhibit.com/case-studies/warsaw-one-thousand-years-jewish-history/> 13 Haziran 2017.
- Kurt, E. ve Kasap, R., 2011. Karmaşanın Bilimi Kaos, Nobel Yayınları, Ankara, 203.
- Leyton, M., 2006. Shape as Memory, Birkhauser, Basel, 93.
- Li, T., Y. ve Yorke, J., A., 1975. Period Three Implies Chaos, The American Mathematical Monthly, 82, 10, 985-992.
- Lorenz, E., N., 1972. Predictability: Does the Flap of a Butterfly's Wings in Brazil Set off a Tornado in Texas, 139th Meeting of the American Association for the Advancement of Science, Washington DC, http://eaps4.mit.edu/research/Lorenz/Butterfly_1972.pdf, 10 Haziran 2017.
- Malagamba, D., Busan Cinema Center. <https://www.designboom.com/architecture/coop-himmelblau-busan-cinema-center-2/> 10 Haziran 2017b.
- Malagamba, D., Busan Cinema Center. <https://www.dezeen.com/2012/09/18/busan-cinema-centre-by-coop-himmelblau/> 10 Haziran 2017a.
- Malagamba, D., MOCAPÉ. <http://www.coop-himmelblau.at/architecture/projects/museum-of-contemporary-art-planning-exhibition> 1 Temmuz 2017e.
- Malagamba, D., Musee Des Confluences. <http://www.architectes-lyon.info/2016/02/12/confluences-musee-colossal/> 1 Temmuz 2017d.
- Malagamba, M., MOCAPÉ. <http://www.coop-himmelblau.at/architecture/projects/museum-of-contemporary-art-planning-exhibition> 22 Haziran 2017c.
- Mandelbrot, B., B., 1977. The Fractal Geometry of Nature, W. H. Freeman and Company, New York, 468.
- Merriam, S., B., 1988. Case Study Research in Education A Qualitative Approach, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, 258.
- Miller, M., 2001. First of All: On the Semantics and Ethics of Hesiod's Cosmogony, Ancient Philosophy, 21, 251-256.
- Mitchell, W., J., 1977. Computer-Aided Architectural Design, Van Nostrand Reinhold Company, New York, 573.
- Niemann, P., MAAT. https://divisare.com/projects/341188-al_a-piet-niemann-maat-museum-of-art-architecture-and-technology 1 Temmuz 2017.

- Nogueira, F., MAAT. <http://www.metropolismag.com/architecture/cultural-architecture/portugal-maat-museum-monument-corporate-ego/> 21 Haziran 2017.
- Ott, E., 1993. Chaos in Dynamical Systems, Cambridge University Press, USA, 478.
- Oxman, R., 2006. Theory And Design in The First Digital Age, Design Studies, 27, 229-265.
- Paniczko, P., Polin Museum. <https://www.dezeen.com/2013/10/03/museum-of-the-history-of-polish-jews-by-lahdelma-mahlamaki-architects/> 13 Haziran 2017.
- Poirier, T., Fondation Louis Vuitton. <http://www.arkitektuel.com/louis-vuitton-vakfi/> 1 Temmuz 2017.
- Prigogine, I. ve Stengers, I., 1998. Kaostan Düzene, Çev.: Senai Demirci, İz Yayıncılık, İstanbul, 390.
- Richter, R., Eye Film Museum. <https://www.inexhibit.com/case-studies/flowing-film-history-eye-amsterdam-delugan-meissl/> 12 Haziran 2017.
- Roth, L., M., 2002. Mimarlığın Öyküsü, Çev.: Ergün Akça, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 720.
- Rubinowicz, P., 2008. Mimarlık ve Tasarımda Kaos ve Geometrik Düzen, Mimarın Dergisi, 3, 30-36.
- Ruelle, D., 2001. Rastlantı ve Kaos, Tübitak Yayınları, İstanbul, 183.
- Salingaros, N., A., 1997. A Theory of Architecture, Umbau-Verlag, Solingen, 278.
- Sardar, Z. ve Abrams, I., 2011. Kaos, Düzensizlikten Düzeni Anlamak için Çizgibilim, NTV Yayınları, İstanbul, 176S.
- Sayar, K., 2002. Özgürlüğün Baş Dönmesi, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Shannon, C., E., 1948. A Mathematical Theory of Communication, Bell System Technical Journal, 27, 379-423.
- Shavelson, R. and Towne, L., 2002. Scientific Research in Education, National, Academic Press, Washington, 204.
- Silverman, D., 2001. Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction. London, Sage Publucation, 428.
- Simons, H., 1980. Towards a Science of The Singular: Essays About Case Study in Educational Research and Evaluation, UEA, Norwich, 262.
- Sinai, Y., G., 2010. Chaos Theory Yesterday, Today and Tomorrow, J Stat, Phys, 138, 2-7.

- Smith, L., 2014. Kaos, Çev.: Hakan Gür, Dost Yayınevi, Ankara, 230.
- Solomon, M., Bamossy, G. ve Askegaard S., 1999. Consumer Behavior: a European Perspective, Prentice Hall Inc., London, 589.
- Stake, R., E., 1995. The Art of Case Study Research, Sage Publiation, London, 175.
- Stevenson, J., 2013. The Hardware Timeline of CAD, <http://blog.grabcad.com/blog/2013/06/13/the-hardware-of-cad/> 14 Mart 2017.
- Strauss, A. ve L., Corbin, J., 1990. Basics Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques, Sage Publication, California, 272.
- Şenyapılı, B., 2015. Bilgisayarlar ve Mimarlık Tartışmalarının Tarihçesini Filmler Üzerinden Bir Okuma ile Giriş, Dosya 35, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, 2, 1-5.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A., E., 2001. İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 136.
- Tilleman, R., Arnhem Central Transfer Terminal. <https://arospace.com/feature/t-ransfer-terminal-arnhem-central-station/> 18 Haziran 2017b.
- Tilleman, R., Arnhem Central Transfer Terminal. <https://www.detail-online.com/article/platform-coverings-at-arnhem-central-16470/> 18 Haziran 2017c.
- Tilleman, R., Arnhem Central Transfer Terminal. <https://www.designboom.com/architecture/unstudios-arnhem-central-station-terminal-completion-netherlands-11-19-2015/> 18 Haziran 2017a.
- Töremen, F., 2000. Kaos Teorisi ve Eğitim Yöneticisinin Rolü, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 22, 203-219.
- Turan, M., 2008. Kaos Teorisi: Bauman ve Bakhtin, Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi, 19, 45-66.
- Ufuktepe, Ü., 2004. Kaos ve Sosyal Değişim, II. Ulusal Mantık, Matematik ve Felsefe Sempozyumu, Eylül, Çanakkale, 211-221.
- Ural, Ş., 2004. Kozmosdan Kaosa, II. Ulusal Mantık, Matematik ve Felsefe Sempozyumu, Eylül, Çanakkale, 353-363.
- Ural, Ş., Kaos Yeni Bir Paradigma mı?, <http://www.flfsdergisi.com/page19.html>, 20 Aralık 2011.
- URL-1, <http://v3.arkitera.com/v1/haberler/2004/02/20/fuksas.htm> Fuksas'tan Kaosa Övgü, 2 Ocak, 2016.
- URL-2, <http://erdemtuzun.com/eisenman/> Peter Eisenman'la Söyleşi, 3 Ocak 2016.

- URL-3, <http://wdch10.laphil.com/wdch/architecture.html> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-4, <https://en.wikiarquitectura.com/building/walt-disney-concert-hall> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-5, <http://interactive.wttw.com/tenbuildings/walt-disney-concert-hall> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-6, http://www.architectureweek.com/2003/1217/design_1-2.html Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-7, http://www.newyorksocialdiary.com/legacy/socialdiary/2005/02_28_05/socialdiary02_28_05.php Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-8, <https://www.youtube.com/watch?v=zwF7OFyi5Co> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-9, <http://wdch10.laphil.com/wdch/architecture.html> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-10, http://www.thegrumpyoldlimey.com/images/buildings/disney_int2.jpg Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-11, <https://www.pinterest.co.uk/pin/95912667045280837/> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-12, http://www.thegrumpyoldlimey.com/images/buildings/disney_int11.jpg Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-13, <https://en.wikiarquitectura.com/building/walt-disney-concert-hall/> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-14, <http://wdch10.laphil.com/wdch/architecture.html> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-15, <https://www.youtube.com/watch?v=tesyMHUgWBI> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-16, <https://uncouthreflections.com/2013/04/28/inside-the-walt-disney-concert-hall/> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-17, 20. <http://wdch10.laphil.com/wdch/architecture.html> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-18, <https://www.youtube.com/watch?v=tesyMHUgWBI> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.

- URL-19, <https://www.youtube.com/watch?v=ViCYciMxg0s> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-20, <https://www.youtube.com/watch?v=kFDOPr8Ot8U> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-21, <https://www.youtube.com/watch?v=-AOL0CQYX2g> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-22, <https://www.youtube.com/watch?v=kkvIHt08zso> Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017.
- URL-23, <https://en.wikiarquitectura.com/building/denver-art-museum/> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-24, <https://www.arch2o.com/denver-art-museum-daniel-libeskind/> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-25, <http://denverartmuseum.org/edu/object/frederic-c-hamilton-building> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-26, <http://www.architectmagazine.com/videos/inside-the-denver-art-museum-with-brit-probst> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-27, <http://www.architectmagazine.com/videos/the-denver-art-museum-frederick-c-hamilton-building> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-28, <http://www.architectmagazine.com/videos/inside-the-denver-art-museum-with-brit-probst> Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-29, https://www.youtube.com/watch?v=g_GHm1Dmq1A&t=443 Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017.
- URL-30, <http://libeskind.com/work/royal-ontario-museum/> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-31, <http://www.rom.on.ca/en> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-32, <https://tr.pinterest.com/pin/383087512031089949/> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-33, http://www.architectureweek.com/cgi-bin/awimage?dir=2012/0118&article=culture_1-4.html&image=15274_image_4.jpg Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URI-34, http://www.architectureweek.com/cgi-bin/awimage?dir=2012/0118&article=culture_1-4.html&image=15274_image_3.jpg Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.

- URL-35, <http://libeskind.com/work/royal-ontario-museum/> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-36, <https://www.arch2o.com/royal-ontario-museum-studio-daniel-libeskind/> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-37, <https://www.youtube.com/watch?v=Zh6kZJfyhsc> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-38, https://www.youtube.com/watch?v=qh0dO_p8z6g Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-39, <https://www.youtube.com/watch?v=cru3d7rnV78> Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017.
- URL-40, <https://www.autoblog.com/photos/porsche-museum-in-stuttgart/> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-41, <https://www.porsche.com/museum/en/> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-42, <http://csupomona2013wkapeller.blogspot.com.tr/2013/01/porsche-museum-by-delugan-meissl.html> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-43, <http://www.arch2o.com/the-porsche-museum-delugan-meissl/> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-44, https://www.yelp.com/biz_photos/porsche-museum-stuttgart-3 Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-45, https://www.youtube.com/watch?v=iR4q_8uW-Mw Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-46, <http://www.sportscardigest.com/new-porsche-museum-photo-gallery/> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-47, <https://www.youtube.com/watch?v=43Mk7Lplo3M> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-48, <https://www.youtube.com/watch?v=7IhE8JoQVuU> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-49, <https://www.youtube.com/watch?v=cFGPIXp8qcM> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-50, https://www.youtube.com/watch?v=aLT6_96Spkc Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-51, <https://www.youtube.com/watch?v=SlxVLJkR3kI> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.

- URL-52, <https://www.youtube.com/watch?v=X6SibUdujBk> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-53, <https://www.youtube.com/watch?v=7qN8bFHitSA> Porsche Museum. 8 Haziran 2017.
- URL-54, <http://www.zorlupsm.com/tr/blog/bir-zaha-hadid-eseri-guangzhou-opera-binasi> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-55, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Guangzhou_Opera_House_overview.JPG. 9 Haziran 2017.
- URL-56, <https://tr.pinterest.com/pin/221098662927514334/> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-57, <https://www.youtube.com/watch?v=4fidrpHbROM> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-58, <http://www.zaha-hadid.com/architecture/guangzhou-opera-house/> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-59, <https://www.dezeen.com/2011/02/25/guangzhou-opera-house-by-zaha-hadid-architects/> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-60, <https://www.theguardian.com/culture/video/2011/mar/01/guangzhou-opera-china-architecture> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-61, <https://www.designboom.com/architecture/zaha-hadid-architects-guangzhou-opera-house/> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-62, <https://www.youtube.com/watch?v=z03V12l0MwY> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-63, <https://www.youtube.com/watch?v=Vhg2W32dD9E> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-64, <https://www.youtube.com/watch?v=yQHPDBxL7ps> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-65, <https://www.youtube.com/watch?v=kv2dxQrTM1g> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-66, <https://www.youtube.com/watch?v=4fidrpHbROM> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.
- URL-67, <https://www.youtube.com/watch?v=P9SjD1J0omk> Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017.

- URL-68, <https://www.dezeen.com/2012/09/18/busan-cinema-centre-by-coop-himmelblau/> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-69, <https://www.youtube.com/watch?v=jkjyYM1EFTU> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-70, <https://www.youtube.com/watch?v=2SA2RXQrLuE> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-71, <https://www.youtube.com/watch?v=ZjTWz8vybPg> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-72, <https://www.youtube.com/watch?v=cxIIdXoxoFY> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017. URL-73, <https://www.youtube.com/watch?v=B1u6M-q3JnQ> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-74, <https://www.youtube.com/watch?v=r6J1x66NONA> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-75, <https://www.youtube.com/watch?v=MRSYP2Qoe2c> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-76, <https://www.youtube.com/watch?v=W1nVXZ2hiPI> Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-77, https://www.youtube.com/watch?v=iBt5Z0S_EnM Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017.
- URL-78, <https://www.dezeen.com/2013/03/20/dalian-conference-center-by-coop-himmelblau/> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-79, <https://arcSPACE.com/feature/dalian-international-conference-center/>
- URL-80, <https://en.wikiarquitectura.com/building/dalian-international-conference-center/> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-81, <http://www.designmadeinaustria.com/project/dalian-international-conference-center/> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-82, https://www.sto.com/en/gallery_7744.html?anchor=item4&back=/en/references/references-detailview_169.html Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-83, <https://www.youtube.com/watch?v=q5ED2OgKcnc> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-84, <https://www.youtube.com/watch?v=cUrt8-aHJjs> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.

- URL-85, <https://www.youtube.com/watch?v=jrIjnGD6gY0> Dalian International Center. 11 Haziran 2017.
- URL-86, <http://www.architravel.com/architravel/building/eye-film-institute/> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-87, <https://www.designboom.com/architecture/delugan-meissl-eye-film-institute/> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-88, <http://www.nytimes.com/2013/09/13/movies/a-new-dutch-focus-on-film.html> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-89, <https://www.eyefilm.nl/en/activities/restaurant> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-90, <https://whatsupwithamsterdam.com/art-film-houses/> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-91, <https://www.meetingsbooker.com/us/en/meeting-rooms-conference-facilities-in/eye-film-museum> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-92, <http://www.chnmuseum.cn/Portals/0/web/museumworld/152/index.html> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-93, <https://www.youtube.com/watch?v=I9JZkTGhb84> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-94, <https://www.youtube.com/watch?v=fepFCKeoFf4> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-95, <https://www.youtube.com/watch?v=bNXTlwtiQV4> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-96, <https://www.youtube.com/watch?v=1tyEtJrrr88&t=56s> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-97, <https://www.youtube.com/watch?v=ouiuc4PMCm8> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-98, <https://www.youtube.com/watch?v=mBgksLgNwIs> Eye Film Museum. 12 Haziran 2017.
- URL-99, <https://www.dezeen.com/2013/10/03/museum-of-the-history-of-polish-jews-by-lahdelma-mahlamaki-architects/> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-100, <http://www.warsawtourguide.com/polin.html> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-101, <https://essystem.pl/en/projects/r92;polin-museum-of-the-history-of-polish-jews> Polin Museum. 13 Haziran 2017.

- URL-102, <https://tr.pinterest.com/pin/553450241691642370/> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-103, https://www.domusweb.it/en/news/2014/11/14/museum_of_the_history_of_polish_jews.html
- URL-104, <http://kidsinthecity.pl/polin/> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-105, <http://culture.pl/en/article/polin-museum-idea-architecture-and-activities#second-menu-2> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-106, <http://www.polin.pl/en/about-museum/building> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-107, <https://www.youtube.com/watch?v=RpzDDA94gV0> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-108, <https://www.youtube.com/watch?v=fbAARSxJPnM> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-109, <https://www.youtube.com/watch?v=PxdhAnPiKRI> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-110, <https://www.youtube.com/watch?v=7S35mo2A0a8> Polin Museum. 13 Haziran 2017.
- URL-111, <http://www.12hrs.net/blog/biomuseo-panama/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-112, <https://www.dezeen.com/2014/09/18/frank-gehry-biomuseo-panama-completes/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-113, https://www.domusweb.it/it/architettura/2014/03/05/frank_gehry_biomuseo.html Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-114, <http://www.arkitektuel.com/biomuseo/#jp-carousel-2472> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-115, <https://havecamerawilltravel.com/places/biomuseo-panama-city/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-116, <http://iwan.com/portfolio/biomuseo-panama-city/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-117, <https://www.we-heart.com/2014/10/14/biomuseo-frank-gehry-panama/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-118, <http://intelligenttravel.nationalgeographic.com/2015/03/10/look-list-the-best-new-museums/> Biomuseo. 14 Haziran 2017.

- URL-119, <https://www.youtube.com/watch?v=-G9KLgo7D9o> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-120, <https://www.youtube.com/watch?v=uWNtAyJFvBA> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-121, https://www.youtube.com/watch?v=qx_MN0hDsKM Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-122, <https://www.youtube.com/watch?v=tbL5BbeqpdI> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-123, <https://www.youtube.com/watch?v=s6VnUjnm-EY> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-124, <https://www.youtube.com/watch?v=yo-nl6blx-w> Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-125, https://www.youtube.com/watch?v=s_F5sL-se4U Biomuseo. 14 Haziran 2017.
- URL-126, <https://seoulsolution.kr/en/content/2972> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-127, <http://edition.cnn.com/travel/article/seoul-ddp/index.html?gallery> Dongdaemun Design Plaza
- URL-128, <https://www.dezeen.com/2014/07/09/zaha-hadid-dongdaemun-design-plaza-seoul-new-photographs/> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-129, <https://www.afar.com/places/dongdaemun-design-plaza-seoul> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-130, <https://www.dezeen.com/2014/03/23/zaha-hadid-dongdaemun-design-plaza-seoul/> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-131, <http://seoulvillage.blogspot.com.tr/2014/01/sneak-peek-inside-dongdaemun-design.html> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-132, <http://www.zaha-hadid.com/architecture/dongdaemun-design-park-plaza/> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-133, <https://evankorea.com/2015/05/30/dongdaemun-design-plaza/> 133 Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-134, <https://www.youtube.com/watch?v=1EFYbpzjAPU> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-135, <https://www.designboom.com/architecture/zaha-hadid-dongdaemun-design-park-plaza-01-20-2014/> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.

- URL-136, https://www.youtube.com/watch?v=2ebSy1Cn0_Y Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-137, http://english.visitkorea.or.kr/enu/ATR/SI_EN_3_1_1_1.jsp?cid=2475097 Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-138, <http://zannahinkorea.blogspot.com.tr/2014/05/dongdaemun-design-plaza-park.html> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-139, <https://www.youtube.com/watch?v=bmWRtjA49x4> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-140, <https://www.youtube.com/watch?v=riKIdZ7kE4Q> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-141, <https://www.youtube.com/watch?v=riKIdZ7kE4Q> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-142, <https://www.youtube.com/watch?v=1rKhhDMcsz4> Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017.
- URL-143, <http://www.internimagazine.com/projects/paris-fondation-louis-vuitton-1-en/> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-144, <https://www.vogue.com/article/fondation-louis-vuitton-art-museum-paris> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-145, <https://tr.pinterest.com/pin/365213851007636680/> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-146, <http://www.arquitecturaviva.com/en/Info/News/Details/6754> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-147, . <http://www.interiordesign.net/slideshows/detail/8236-paris-museum-for-the-louis-vuitton-foundation-by-f/> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-148, <http://hipparis.com/2015/03/06/inside-frank-gehry-fondation-louis-vuitton-paris-newest-architectural-sensation/> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-149, <https://www.youtube.com/watch?v=wq6315mwIH0> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-150, <https://www.metalocus.es/en/news/new-foundation-louis-vuitton-frank-gehry-rises-paris> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-151, <https://www.youtube.com/watch?v=VwP5bpRHq3g> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.

- URL-152, <https://www.youtube.com/watch?v=IKrzViXg2j8> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-153, <https://www.youtube.com/watch?v=v4Nqtc31TU8> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-154, <https://tr.pinterest.com/pin/438538082440659209/> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-155, <https://www.youtube.com/watch?v=wq6315mwIH0> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-156, https://www.youtube.com/watch?v=65A8_KtDCdc Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-157, <https://www.youtube.com/watch?v=VwP5bpRHq3g&t=16s> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-158, <https://www.youtube.com/watch?v=IKrzViXg2j8&t=231s> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-159, <https://www.youtube.com/watch?v=THB2GLa6RUk> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-160, <https://www.youtube.com/watch?v=jFek2lZrVWE> Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017.
- URL-161, <https://bybilla.com/proje/haydar-aliyev-cultural-center>
- URL-162, <https://www.archdaily.com/448774/heydar-aliyev-center-zaha-hadid-architects> Heydar Aliyev Cultural Center. 17 Haziran 2017.
- URL-163, <https://www.dezeen.com/2013/11/14/zaha-hadid-heydar-aliyev-centre-baku/> Heydar Aliyev Cultural Center. 17 Haziran 2017.
- URL-164, <https://tr.pinterest.com/pin/409475791095882814/> Heydar Aliyev Cultural Center. 17 Haziran 2017.
- URL-165, <https://www.designboom.com/architecture/zaha-hadid-heydar-aliyev-cultural-center-shapes-azerbaijan/> Heydar Aliyev Cultural Center. 17 Haziran 2017.
- URL-166, <https://www.youtube.com/watch?v=XVJ1vfgv8TQ> Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.
- URL-167, <https://www.youtube.com/watch?v=YNRfq2KAsKM> Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.
- URL-168, <https://www.youtube.com/watch?v=14fY33lBi3c> Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.

- URL-169, https://www.youtube.com/watch?v=1zhU-XhZq_Y Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.
- URL-170, <https://www.youtube.com/watch?v=fvqBBCoVO7s> Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.
- URL-171, <https://www.youtube.com/watch?v=Xkcdrc7IVRM> Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018.
- URL-172, <http://www.coop-himmelblau.at/download/> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-173, <http://www.batiactu.com/edito/le-musee-des-confluences-entre-architecture-et-cul-40011.php> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-174, <http://culturebox.francetvinfo.fr/arts/expos/le-nuage-de-cristal-ecrin-futuriste-du-musee-des-confluences-207755> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-175, <https://www.dezeen.com/2015/01/08/coop-himmelblau-musee-des-confluences-natural-history-lyon-france-steel-glass/> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-176, <https://www.youtube.com/watch?v=xRVWB89fSjE> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-177, <http://www.coop-himmelblau.at/architecture/video/musee-des-confluences> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-178, <http://www.coop-himmelblau.at/architecture/video/musee-des-confluences-sketch> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-179, <https://www.youtube.com/watch?v=dtmX2W9G4cE&t=31s> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-180, <https://www.youtube.com/watch?v=xRVWB89fSjE> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-181, <https://www.youtube.com/watch?v=3SEzcYXWGmI> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-182, <https://www.youtube.com/watch?v=QPbcwqUI0pk> Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017.
- URL-183, http://www.architectmagazine.com/project-gallery/arnhem-station_o Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-184, <https://arcspace.com/feature/transfer-terminal-arnhem-central-station/> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.

- URL-185, <https://www.youtube.com/watch?v=mwJNHeXbaP4> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-186, <https://www.youtube.com/watch?v=jjEAZjRpSz4> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-187, <https://www.youtube.com/watch?v=ZpO94H4kMQc> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-188, <https://www.youtube.com/watch?v=0LQNDjUEASc> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-189, <https://www.youtube.com/watch?v=G0XyNqt5UPw> Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017.
- URL-190, <http://www.huftonandcrow.com/projects/gallery/harbin-opera-house/> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-191, <http://www.mimarizm.com/galeri/harbin-opera-house-fotograf-ve-cizimler-928> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-192, <https://www.dezeen.com/2015/12/16/mad-sinuous-harbin-opera-house-completes-north-east-china/> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-193, <https://inhabitat.com/mad-completes-the-undulating-harbin-opera-house-in-china/harbin-opera-house-by-mad-11/> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-194, <https://www.forbes.com/sites/kristintablang/2016/03/17/mad-architects-ma-yansong-harbin-opera-house-china/#55d1341046f6> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-195, http://www.mimarizm.com/mimari-projeler/muze-ve-kultur/mad-architects-harbin-opera-house_124544 Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-196, <http://www.arkitera.com/proje/7177/harbin-opera-evi> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-197, <https://www.youtube.com/watch?v=imY7qqkDm6I> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-198, <https://www.youtube.com/watch?v=ZUFmaFUELKY> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-199, <https://www.youtube.com/watch?v=fppq8TV9jEo> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-200, <https://www.youtube.com/watch?v=LTgKLERXoug> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.

- URL-201, <https://www.youtube.com/watch?v=N7tXLzc8QAk> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-202, <https://www.youtube.com/watch?v=xzvG8D-PI5M> Harbin Opera House, 19 Haziran 2017.
- URL-203, <http://www.archdaily.com/875136/the-facets-of-luis-pedro-silvas-leixoes-cruise-terminal-through-the-lenses-of-fernando-guerra> Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017.
- URL-204, <https://divisare.com/projects/308178-luis-pedro-silva-fernando-guerra-fg-sg-leixoes-cruise-terminal>
- URL-205, <https://www.youtube.com/watch?v=bgOgZgh2HsQ> Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017.
- URL-206, <https://www.youtube.com/watch?v=8l6Yd6UwTPs> Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017.
- URL-207, <https://www.youtube.com/watch?v=lWYyV-dEyKc> Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017.
- URL-208, <https://www.pinterest.co.uk/pin/407435097527208716/> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-209, <https://www.dezeen.com/2016/10/06/amanda-levete-ala-undulating-maat-contemporary-art-museum-maat-opens-belem-lisbon-portugal/> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-210, . <https://www.youtube.com/watch?v=-EN0oarmuAo> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-211, <https://www.youtube.com/watch?v=iBEZbzpezOU> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-212, https://www.designboom.com/architecture/amanda-levete-maat-museum-of-art-architecture-and-technology-lisbon-al_a-07-29-2016/ MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-213, <https://www.youtube.com/watch?v=xNtsFTyhZSg> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-214, <https://www.youtube.com/watch?v=zRSZhHEgBmM> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-215, <https://www.youtube.com/watch?v=rLKaz-Oc9JY> MAAT, 21 Haziran 2017.
- URL-216, <http://www.coop-himmelblau.at/architecture/projects/museum-of-contemporary-art-planning-exhibition> MOCAPE, 22 Haziran 2017.
- URL-217, <http://www.worldarchitecturenews.com/project-images/2016/27126/coop-himmelb-l-au/museum-of-contemporary-art-planning-exhibition-in-shenzhen.html?img=11> MOCAPE, 22 Haziran 2017.

- URL-218, <https://www.youtube.com/watch?v=-rzc53KpSE4> MOCAPÉ, 22 Haziran 2017.
- URL-219, <https://www.youtube.com/watch?v=FM2gDhOTuGw> MOCAPÉ, 22 Haziran 2017.
- URL-220, <https://www.designboom.com/architecture/mvrdv-tianjin-binhai-library-china-11-02-2017/> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-221, <https://www.dezeen.com/2017/11/04/mvrdv-tianjin-binhai-public-library-giant-eye-china-winy-maas/> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-222, <http://www.archello.com/en/project/tianjin-binhai-library> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-223, <https://inhabitat.com/chinas-new-futuristic-library-is-unlike-any-weve-seen-before/> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-224, <http://www.goood.hk/tianjin-binhai-public-library-by-mvrdv-and-tianjin-urba> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-225, <https://www.youtube.com/watch?v=XcpFA04BGQQ> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-226, <https://www.youtube.com/watch?v=-Bi0nm1QfxQ> Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017.
- URL-227, <https://gaiadergi.com/cevre-dostu-alanlar-bahceler-dunyadaki-9-surdurulebilir-girisim/dongdaemun-design-plaza-park-seoul-kore/ng> Dongdaemun Design Plaza. 1 Temmuz 2017.
- URL-228, <https://www.pinterest.co.uk/pin/560064903641624576/> Walt Disney Concert Hall. 1 Temmuz 2017.
- URL-229, <http://www.foreignercn.com/yellowpages/store-1715-album-1355.html> Guangzhou Opera House. 1 Temmuz 2017.
- URL-230, <https://www.likealocalguide.com/amsterdam/eye---film-instituut-nederland#&gid=1&pid=1> Eye Film Museum. 1 Temmuz 2017.
- URL-231, <http://www.ralphrichter.com/architektur/eye-filmmuseum-amsterdam> Eye Film Museum. 1 Temmuz 2017.
- URL-232, <http://www.eventcomm.com/work/museum-of-the-history-of-polish-jews#.Vow6m5OLTVo> Polin Museum. 1 Temmuz 2017.
- URL-233, <http://lobsintl.com/project/fondation-louis-vuitton> Fondation Louis Vuitton. 1 Temmuz 2017.

- URI-234, <http://uk.phaidon.com/agenda/architecture/articles/2013/december/17/gehry-fondation-louis-vuitton-to-open-next-year/> Fondation Louis Vuitton. 1 Temmuz 2017.
- URL-235, [http://blanchet-sas.fr/project/musee-des-confluences/#gallery\[modal\]/2/](http://blanchet-sas.fr/project/musee-des-confluences/#gallery[modal]/2/) Musee Des Confluences. 1 Temmuz 2017.
- URL-236, <http://www.interiordesign.net/slideshows/detail/9543-4-bold-civic-cultural-and-educational-buildings/> MOCAPE. 1 Temmuz 2017.
- Venturi, R., 2005. Karmaşıklık ve Çelişki, Çev.: Serpil Merzi Özaloğlu, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, Ankara, 256 S.
- Vitruvius, 1998. Mimarlık Üzerine On Kitap, Çev.: Suna Güven, Yem Yayınları, İstanbul, 240.
- Webb, M., 1990. Frank Gehry's Architecture of Improvisation, Dialogue, No: 1, 6.
- Wing, S., MOCAPE. <http://www.designbuild-network.com/projects/museum-of-contemporary-art-planning-exhibition-mocape-shenzhen/> 22 Haziran 2017.
- Woods, A. ve Grant, T., 2011. Aklın İsyanı, Çeviren: Ufuk Demirsoy, Ömer Gemici, Tarih Bilinci Yayınevi, İstanbul, 444.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., 2013. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 448.
- Yin, R., K., 1984. Case Study Research: Design and Methods, CA:Sage, Newbury Park, 160.
- Yin, R., K., 2017. Durum Çalışması Araştırması Uygulamaları, Çeviren: İlhan Günbayı, Nobel Yayıncılık, Ankara, 230.
- Zeng, X., Pielke, R., A. ve Eykholt, R., 1993. Chaos Theory and its Applications to the Atmosphere, Bulletin of American Meteorological Society, 74,4, 631-644.
- Zevi, B., 1957. Architecture as Space, Horizon Press, New York, 288.

6. EKLER

Ek 1. Betimsel Durum Çalışması İçin Seçilen Genel Yapı Listesi

1. Danish Jewish Museum, Daniel Libeskind, Copenhagen/ Denmark, 2001-2003.
2. Walt Disney Concert Hall, Frank Gehry, Los Angeles/ California, 1996-2003.
3. Seattle Central Library, OMA & LMN, Seattle/ WA/ USA, 1999-2004.
4. BMW Central Building, Zaha Hadid Architects, Leipzig/ Germany, 2001-2005.
5. City of Arts and Sciences, Santiago Calatrava & Felix Candela, Valencia/ Spain, 1996-2006.
6. Frederic C. Hamilton Building (Extension to the Denver Art Museum), Daniel Libeskind, Denver/ Colorado/ USA, 2000-2006.
7. BMW Welt and Museum, Coop Himmelb(l)au, Munich/ Germany, 2001-2007.
8. Jimbocho Theater, Nikken, Tokyo/Japan, 2006-2007.
9. Michael Lee-Chin Crystal (Royal Ontario Museum), Daniel Libeskind, Toronto/Canada, 2003-2007.
10. Porsche Museum, Delugan Meissl, Stuttgart-Zuffenhausen/ Germany, 2005-2008.
11. Crystals at City Center, Daniel Libeskind, Las Vegas/ Nevada, USA, 2006-2009.
12. MAXXI (Museum of Arts of the XXI), Zaha Hadid, Rome/ Italy, 1998-2009.
13. Art Gallery of Alberta Building, Randall Stout Architect, Ebmontan/ Canada, 2008-2010.
14. Guangzhou Opera House, Zaha Hadid Architects, Guangzhou/ China, 2003-2010.
15. Military History Museum, Daniel Libeskind, Dresden/ Germany, 2001-2011.
16. Kauffman Center for the Performing Arts, Safdie Architects, Kansas City/ Missouri/ USA, 2006-2011.
17. Ordos Museum, MAD Architects, Ordos/ Inner Mongolia/ China, 2005-2011.
18. Starhill Gallery, Spark Architects, Kuala Lumpur/ Malaysia, 2009-2011.
19. Tel Aviv Museum, Preston Scott Cohen, Tel Aviv/ Israil, 2003-2011.
20. Busan Cinema Center, Coop Himmelb(l)au, Busan/ South Korea, 2005-2012.

Ek 1'in devamı

21. Dalian International Conference Center, Coop Himmelb(l)au, Dalian/ China, 2008-2012.
22. Emporia Shopping Center, Gert Wingårdh, Malmö/ Sweden, 2008-2012.
23. Eye Film Museum, Delugan Meissl Associated Architects, Amsterdam/ Holland, 2005-2012.
24. Galaxy Soho, Zaha Hadid, Beijing/ China, 2009-2012.
25. The Star, Aedas, One-North/ Singapore, 2009-2012.
26. Dongdaemun Design Plaza, Zaha Hadid Architects, Seul/ South Korea, 2007-2013.
27. Polin Museum, Lahdelma & Mahlamaki Architects, Warsaw/ Poland, 2005-2013.
28. The Blue Planet, 3XN, Copenhagen/ Denmark, 2010-2013.
29. Biomuseo, Gehry Partners, Amador Causeway/ Panama, 2002-2014.
30. Fondation Louis Vuitton, Gehry Partners, Paris/ France, 2004-2014.
31. Heydar Aliyev Cultural Center, Zaha Hadid Architects, Baku/ Azerbaijan, 2007-2014.
32. House of Music, Coop Himmelb(l)au, Aalborg/ Denmark, 2003-2014.
33. Jockey Club Innovation Tower, Zaha Hadid and Patrik Schumacher, Hung Hom/ Hong Kong, 2007-2014.
34. Musee Des Confluences, Coop Himmelb(l)au, Lyon/ France, 2001-2014.
35. The Canadian Museum for Human Rights, Antoine Predock, Winnipeg/ Manitoba/ Canada, 2009-2014.
36. The Dr. Chau Chak Wing Building, Frank Gehry, Sydney/ Australia, 2010-2014.
37. WMU (The Maritime University), Terroir Architects & Kim Utzon, Malmö/ Sweden, 2011-2014.
38. Arnhem Central Transfer Terminal, UNStudio, Arnhem/ The Netherlands, 1996-2015.
39. Harbin Opera House, MAD Architects, Harbin/ Heilongjiang/ China, 2010-2015.
40. Leixões Cruise Terminal, Luís Pedro Silva Architects, Matosinhos/ Portugal, 2004-2015.
41. Philharmonie de Paris, Jean Nouvel, Paris/ France, 2007-2015.

Ek 1'in devamı

42. Shanghai Natural History Museum, Perkins+Will, Shanghai/ China, 2008-2015.
43. Antwerp Port House, Zaha Hadid Architects, Antwerp/ Belgium, 2009-2016.
44. MAAT (Museum of Art, Architecture and Technology), AL_A, Lisbon/ Portugal, 2012-2016.
45. MOCAPE (The Museum of Contemporary Art & Planning Exhibition), Coop Himmelb(l)au, Shenzhen/ China, 2007-2016.
46. Pars Hospital, New Wave Architecture, Rasht/ Gilan/ Iran, 2007-2016.
47. Central Embassy Shopping Mall, AL_A, Bangkok/ Thailand, 2011-2017.
48. MOCAA, (Museum of Contemporary Art Africa), Heatherwick Studio, Cape Town/ South Africa, 2013-2017.
49. Raffles City Hangzhou, UNStudio, Hangzhou/ Zhejiang/ China, 2008-2017.
50. Tianjin Binhai Public Library, MVRDV, Tianjin/ China, 2009-2017.

Ek 2. Betimleyici Durum Çalışması İçin İncelenen Yapıların Mimarına ya da O Yapıyı İç ve Dış Mekan Anlamında Deneyimleyen Kişilere Ait Videoların Kaynak Listesi

Yapı Adı	Video Kaynağı
Walt Disney Concert Hall	URL-8, https://www.youtube.com/watch?v=zWF7OFyi5Co Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
	URL-18, https://www.youtube.com/watch?v=tesyMHUgWBI Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
	URL-19, https://www.youtube.com/watch?v=ViCYciMxg0s Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
	URL-20, https://www.youtube.com/watch?v=kFDOPr8Ot8U Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
	URL-21, https://www.youtube.com/watch?v=-AOL0CQYX2g Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
	URL-22, https://www.youtube.com/watch?v=kkvIHt08zso Walt Disney Concert Hall. 5 Haziran 2017
Frederick C. Hamilton Building	URL-27, http://www.architectmagazine.com/videos/the-denver-art-museum-frederick-c-hamilton-building Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017
	URL-28, http://www.architectmagazine.com/videos/inside-the-denver-art-museum-with-brit-probst Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017
	URL-29, https://www.youtube.com/watch?v=g_GHm1Dmq1A&t=443 Frederick C. Hamilton Building. 6 Haziran 2017
Michael Lee-Chin Crystal	URL-37, https://www.youtube.com/watch?v=Zh6kZJfyhsc Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017
	URL-38, https://www.youtube.com/watch?v=qh0dO_p8z6g Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017
	URL-39, https://www.youtube.com/watch?v=cru3d7rnV78 Michael Lee-Chin Crystal. 7 Haziran 2017
Porsche Museum	URL-45, https://www.youtube.com/watch?v=iR4q_8uW-Mw Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-46, http://www.sportscardigest.com/new-porsche-museum-photo-gallery/ Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-47, https://www.youtube.com/watch?v=43Mk7Lplo3M Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-48, https://www.youtube.com/watch?v=7IhE8JoQVuU Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-49, https://www.youtube.com/watch?v=cFGPIXp8qcM Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-50, https://www.youtube.com/watch?v=aLT6_96Spkc Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-51, https://www.youtube.com/watch?v=SlxVLJkR3kI Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-52, https://www.youtube.com/watch?v=X6SibUdujBk Porsche Museum. 8 Haziran 2017
	URL-53, https://www.youtube.com/watch?v=7qN8bFHitSA Porsche Museum. 8 Haziran 2017

Ek 2'nin devamı

Yapı Adı	Video Kaynağı
Guangzhou Opera House	URL-60, https://www.theguardian.com/culture/video/2011/mar/01/guangzhou-opera-china-architecture
	URL-62, https://www.youtube.com/watch?v=z03V1210MwY Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-63, https://www.youtube.com/watch?v=Vhg2W32dD9E Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-64, https://www.youtube.com/watch?v=yQHPDBxL7ps Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-65, https://www.youtube.com/watch?v=kv2dxQrTM1g Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-66, https://www.youtube.com/watch?v=4fidrpHbROM Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-67, https://www.youtube.com/watch?v=P9SjD1J0omk Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
Busan Cinema Center	URL-69, https://www.youtube.com/watch?v=jkjyYM1EFTU Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-70, https://www.youtube.com/watch?v=2SA2RXQrLuE Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-71, https://www.youtube.com/watch?v=ZjTWz8vybPg Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-72, https://www.youtube.com/watch?v=cxIIdXoxoFY Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017. URL-73, https://www.youtube.com/watch?v=B1u6M-q3JnQ Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-74, https://www.youtube.com/watch?v=r6J1x66NONA Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-75, https://www.youtube.com/watch?v=MRSYP2Qoe2c Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-76, https://www.youtube.com/watch?v=W1nVXZ2hiPI Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
	URL-77, https://www.youtube.com/watch?v=iBt5Z0S_EnM Busan Cinema Center. 10 Haziran 2017
Dalian International Conference Center	URL-83, https://www.youtube.com/watch?v=q5ED2OgKenc Dalian International Center. 11 Haziran 2017
	URL-84, https://www.youtube.com/watch?v=cUrt8-aHJjs Dalian International Center. 11 Haziran 2017
	URL-85, https://www.youtube.com/watch?v=jrIjnGD6gY0 Dalian International Center. 11 Haziran 2017

Ek 2'nin devamı

Yapı Adı	Video Kaynağı
Eye Film Museum	URL-93, https://www.youtube.com/watch?v=I9JZkTGhb84 Eye Film Museum. 12 Haziran 2017
	URL-94, https://www.youtube.com/watch?v=fepFCKeoFf4 Eye Film Museum. 12 Haziran 2017
	URL-95, https://www.youtube.com/watch?v=bNXTlwtiQV4 Eye Film Museum. 12 Haziran 2017
	URL-63, https://www.youtube.com/watch?v=Vhg2W32dD9E Guangzhou Opera House. 9 Haziran 2017
	URL-97, https://www.youtube.com/watch?v=ouiuc4PMCm8 Eye Film Museum. 12 Haziran 2017
	URL-98, https://www.youtube.com/watch?v=mBgksLgNwIs Eye Film Museum. 12 Haziran 2017
Dongdaemun Design Plaza	URL-134, https://www.youtube.com/watch?v=1EFYbpzjAPU Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017
	URL-139, https://www.youtube.com/watch?v=bmWRTjA49x4 Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017
	URL-140, https://www.youtube.com/watch?v=riKIdZ7kE4Q Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017
	URL-141, https://www.youtube.com/watch?v=riKIdZ7kE4Q Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017
	URL-142, https://www.youtube.com/watch?v=1rKhhDMcsz4 Dongdaemun Design Plaza. 15 Haziran 2017
Polin Museum	URL-105, http://culture.pl/en/article/polin-museum-idea-architecture-and-activities#second-menu-2 Polin Museum. 13 Haziran 2017
	URL-106, http://www.polin.pl/en/about-museum/building Polin Museum. 13 Haziran 2017
	URL-107, https://www.youtube.com/watch?v=RpzDDA94gV0 Polin Museum. 13 Haziran 2017
	URL-108, https://www.youtube.com/watch?v=fbAARSxJPnM Polin Museum. 13 Haziran 2017
	URL-109, https://www.youtube.com/watch?v=PxdhAnPiKRI Polin Museum. 13 Haziran 2017
	URL-110, https://www.youtube.com/watch?v=7S35mo2A0a8 Polin Museum. 13 Haziran 2017
Biomuseo	URL-119, https://www.youtube.com/watch?v=-G9KLgo7D9o Biomuseo. 14 Haziran 2017
	URL-120, https://www.youtube.com/watch?v=uWNtAyJFvBA Biomuseo. 14 Haziran 2017
	URL-121, https://www.youtube.com/watch?v=qx_MN0hDsKM Biomuseo. 14 Haziran 2017
	URL-122, https://www.youtube.com/watch?v=tbL5BbeqpdI Biomuseo. 14 Haziran 2017

Ek 2'nin devamı

Yapı Adı	Video Kaynağı
Biomuseo	URL-123, https://www.youtube.com/watch?v=s6VnUjnm-EY Biomuseo. 14 Haziran 2017
	URL-124, https://www.youtube.com/watch?v=yo-nl6blx-w Biomuseo. 14 Haziran 2017
	URL-125, https://www.youtube.com/watch?v=s_F5sL-se4U Biomuseo. 14 Haziran 2017
Fondation Louis Vuitton	URL-151, https://www.youtube.com/watch?v=VwP5bpRHq3g Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-152, https://www.youtube.com/watch?v=IKrzViXg2j8 Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-153, https://www.youtube.com/watch?v=v4Nqtc31TU8 Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-155, https://www.youtube.com/watch?v=wq63l5mwIH0 Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-156, https://www.youtube.com/watch?v=65A8_KtDCdc Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-157, https://www.youtube.com/watch?v=VwP5bpRHq3g&t=16s Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-158, https://www.youtube.com/watch?v=IKrzViXg2j8&t=231s Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
	URL-159, https://www.youtube.com/watch?v=THB2GLa6RUK Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017
URL-160, https://www.youtube.com/watch?v=jFek2lZrVWE Fondation Louis Vuitton. 16 Haziran 2017	
Heydar Aliyev Cultural Center	URL-166, https://www.youtube.com/watch?v=XVJ1vfgv8TQ Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018
	URL-167, https://www.youtube.com/watch?v=YNRfq2KAsKM Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018
	URL-168, https://www.youtube.com/watch?v=14fY33lBi3c Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018
	URL-169, https://www.youtube.com/watch?v=1zhU-XhZq_Y Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018
	URL-170, https://www.youtube.com/watch?v=fvqBBCoVO7s Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018
	URL-171, https://www.youtube.com/watch?v=Xkcdrc7IVRM Heydar Aliyev Cultural Center. 4 Ocak 2018

Ek 2'nin devamı

Yapı Adı	Video Kaynağı
Musee Des Confluences	URL-176, https://www.youtube.com/watch?v=xRVWB89fSjE Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-177, http://www.coop-himmelblau.at/architecture/video/musee-des-confluences Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-178, http://www.coop-himmelblau.at/architecture/video/musee-des-confluences-sketch Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-179, https://www.youtube.com/watch?v=dtmX2W9G4cE&t=31s Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-180, https://www.youtube.com/watch?v=xRVWB89fSjE Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-181, https://www.youtube.com/watch?v=3SEzcYXWGmI Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
	URL-182, https://www.youtube.com/watch?v=QPbcwqU10pk Musee Des Confluences. 18 Haziran 2017
Arnhem Central Transfer	URL-185, https://www.youtube.com/watch?v=mwJNHeXbaP4 Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017
	URL-186, https://www.youtube.com/watch?v=jjEAZjRpSz4 Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017
	URL-187, https://www.youtube.com/watch?v=ZpO94H4kMQc Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017
	URL-188, https://www.youtube.com/watch?v=0LQNDjUEASc Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017
	URL-189, https://www.youtube.com/watch?v=G0XyNqt5UPw Arnhem Central Transfer Terminal. 18 Haziran 2017
Harbin Opera House	URL-196, http://www.arkitera.com/proje/7177/harbin-opera-evi Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-197, https://www.youtube.com/watch?v=imY7qqkDm6I Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-198, https://www.youtube.com/watch?v=ZUFmaFUELKY Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-199, https://www.youtube.com/watch?v=fppq8TV9jEo Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-200, https://www.youtube.com/watch?v=LTgKLerXoug Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-201, https://www.youtube.com/watch?v=N7tXLzc8QAk Harbin Opera House, 19 Haziran 2017
	URL-202, https://www.youtube.com/watch?v=xzvG8D-PI5M Harbin Opera House, 19 Haziran 2017

Ek 2'nin devamı

Yapı Adı	Video Kaynağı
Leixões Cruise Terminal	URL-205, https://www.youtube.com/watch?v=bgOgZgh2HsQ Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017
	URL-206, https://www.youtube.com/watch?v=8l6Yd6UwTPs Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017
	URL-207, https://www.youtube.com/watch?v=lWYyV-dEyKc Leixões Cruise Terminal, 20 Haziran 2017
MAAT	URL-210, . https://www.youtube.com/watch?v=-EN0oarmuAo MAAT, 21 Haziran 2017
	URL-211, https://www.youtube.com/watch?v=iBEZbzpezOU MAAT, 21 Haziran 2017
	URL-213, https://www.youtube.com/watch?v=xNtsFTyhZSg MAAT, 21 Haziran 2017
	URL-214, https://www.youtube.com/watch?v=zRSZhHEgBmM MAAT, 21 Haziran 2017
	URL-215, https://www.youtube.com/watch?v=rLKaz-Oc9JY MAAT, 21 Haziran 2017
MOCAPE	URL-218, https://www.youtube.com/watch?v=-rzc53KpSE4 MOCAPE, 22 Haziran 2017
	URL-219, https://www.youtube.com/watch?v=FM2gDhOTuGw MOCAPE, 22 Haziran 2017
Tianjin Binhai P. Library	URL-225, https://www.youtube.com/watch?v=XcpFA04BGQQ Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017
	URL-226, https://www.youtube.com/watch?v=-Bi0nm1QfxQ Tianjin Binhai Public Library. 23 Haziran 2017

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Gümüşhane’de doğdu. 2001 yılında Gümüşhane Mareşal Çakmak Anadolu Öğretmen Lisesi’nden mezun oldu. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü’nde başladığı üniversite öğrenimini, 2005 yılında bölüm ikincisi olarak tamamladı. Aynı yıl İç Mimarlık Anabilim dalında yüksek lisans eğitimi almaya hak kazandı. “Mutfak Mekanlarına Ait Sabit Donatı Yüzeylerinde Kullanıcı Tercihleri: Trabzon Örneği” adlı yüksek lisans tezini 2009 yılında tamamlayarak yüksek iç mimar oldu. 2010 yılında Mimarlık Anabilim dalında doktora öğrenimine başladı. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü’ne Araştırma Görevlisi olarak atandı ve aynı fakültenin İç Mimarlık Bölümü’ne görevlendirildi. Asistanlık süresi boyunca İç Mimari Proje, İç Mimarlıkta Teknik Resim, Temel Sanat Eğitimi ve Rölöve derslerinde ve bölüm içinde gerçekleştirilen birçok etkinlikte görev aldı. 2017 yılında asistanlık görevini tamamladı. Tasarım ve eğitim üzerine birçok konuyla ilgilenmekte olup, iyi derecede İngilizce bilmektedir.